

TRIBUNA

23. december 1991 / št. 20 / cena 35 SLT

*Bralcem Tribune želimo čimveč cekinov,
sreče in sploh vsega lepega v novem letu!*

**YVES
MONTAND**

TRIBUNA

KAZALO

REŠITE NEROJENE!
SPLAVITE ŽIVE!

Četrtrajhovska Nemčija vodi politiko le z enim jajcem. To je danes popolnoma jasno. Iz polnih ust leporečnih besed je pritekla le slina. Pa vendar, bolje polž slinar, ki se pomika počasi, vztrajno, kot pa crknjeni konj, ki ne verjame več niti lastni senci. Resda je vožd premeten politik, kljub zvitosti pa se bo težko izkopal iz pat-mat položaja, v katerega je z napačnim premikanjem pionov zašel. Zastavica sicer še ni padla, popolnoma očitno pa je, da se bo to prej ali slej zgodilo in da bo Sloba Silni (SS) visel na taistem drogu kot razcefrana dvakratna SS-ovska zastava.

Tretja balkanska vojna še ne bo tako kmalu končana, verjetno pa bodo morali krčmarji in krošnjari s smrtjo prav kmalu položiti račune (kdo jih bo plačal?) za svojo egoteistično nekrofilsko politiko. Se bodo v naslednjem letu živi kaj naučili od mrtvih? Če se ne bodo, jih čaka neizbežna usoda, ki sledi iz vojne logike - tisti, ki ponavlja napake, vojno izgubi. Bitke bodo pozabljene, vojni zmagovalci pa bodo nazdravili z rdečim vinom svojih nasprotnikov... Za srečno novo leto (mogoče 1993)!

Emil Milan Pinta se je rešil SDP-ja, senčna vlada pa se ga še ni znebila. Tudi kameleonski svetnik se sicer še sonči, vendar pa ga levi in desni sosodje vse močnejše cukajo za brado. Kajti njegova malha je prazna. Božiček brez brade in daril pa je lahko le kreature. In to tudi je! Maček se na razbeljeni pločevini ne znajde najbolje. Predvsem pa ne more dolgo vztrajati, še posebej, če si prizadeva ohraniti vse nerojene Slovence, hkrati pa vztrajno dela na tem, da bi splavil vse žive. Tudi to je Slovenija 1991 (1992?, 1993?...).

Reši se, kdor se more!

Pa vseeno, srečno!

Simon Bizjak

- 3 Bla... bla...
bla... show
- 6 Dohodki
politikov
- top secret
- 9 Juga 1991
- 10 Mitteleuropa,
rette uns!
- 14 Slovenija se
drogira
- 16 Globus 1991
- 22 Študentski
popusti
- 26 dr. Miha
Tišler - novi
rektor se
predstavi
- 32 Nagradni
kviz
- 35 Film
- 39 Godba
- 41 Art
- 42 Literatura
- 46 Teater
- 47 Nagradna
križanka
- 48 Klamari

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. ● Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.: (061)319-496; telefax: (061)319-448. V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Samo Amon. ● V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. ● Lektorica: Julija Klančičar. ● Cena: 35 SLT. ● Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8 Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št. 4/91). ● Naslednja številka izide 20. januarja 1992.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 15 SLT.

Živel belogardizem!

Zopet se je pokazalo, kam vleče večino sedanje slovenske vladajoče oligarhije. Zdaj pri izdaji slovenskih znamk. Ko po eni strani vladajoča struktura nima hrabrosti, da bi predstavila slovenske narodove simbole, in ob omembi knežjega kamna ali prestola ponižno skloni glavo in se hiti opravičevati helmasdienstovcem, pa po drugi strani na ves glas in z vso vehemenco proklamira belogardistične simbole vsemu svobodomiselnemu in protifašističnemu Zahodu navkljub. Morda pa je oboje med seboj povezano, za kakšne majhne denarje seveda.

Zahodne države v veliki meri obdolžujejo trenutno slovensko vodstvo odklona v desno, vendar ne v demokratično desnico, ampak v desnico klerikalnega kova s tendencami restavracije tistih gibanj, ki so sodelovala z nacifašizmom. Izbira simbolov zagotovo sodi zraven. Ruska zastava - ostalina boljševiszma je lepo povezana z belogardističnimi znaki - sedanjim grbom in predstavljena kot volja naroda. To sicer kaže na zanimivo povezanost bivših boljševiszov, ki so s spremembo rdečih plaščev za črne preslopili na drugo stran in s starimi metodami krepijo predvsem svoje lastne pozicije, vendar volja slovenskega naroda to prav gotovo ni.

Eden od takih preoblečencev, kakor izgleda, sedi kot nekdanji rdeči (sedaj drugobarvni) sekretar Filatelistične zveze Slovenije v komisiji za izdajo slovenske znamke. Tovariš Janko Stampil, ki je ob izdaji prvih slovenskih znamk proti njim dvignil boljševisično gonjo, predvsem z obrazložitvijo, da jih ni priznala Zveza v Beogradu in da bi bilo potrebno avtorja kaznovati, iz česar se je izcimila prijava na tožilstvu (asistirale je tovariš Kosem, poddirektor slovenske PTT), zdaj sopes odloča in določa. Raje naj ostane, kjer je in še naprej preprodaja jugoslovanske znamke, pri čemer je bolj uspešen in kvalificiran.

Žalostno je le za narod, da mu še ukazujejo taki ljudje, in ubog narod, ki si to še dovoli.

Pa še strokovna pripomba: znamke se nameravajo izdati v enobarvnem tisku, vendar v raznih barvah. V nobeni državi na svetu se kaj takega ne more zgoditi, kajti celo v zadnji zamorski rodovni skupnosti so oblika in barva njihovih simbolov določeni. Pri nas je seveda drugače, sicer pa pri taki vladi naša uboga domovina vedno bolj postaja podobna popravnemu domu s podkupljivimi vzgojitelji.

Tudi nominacija je sramežljivo skrita za neidentificirano oznako 1,00 ali 4,00 itd. Verjetno je s tem preskočeno neko obdobje krize in že kar nakazana možnost

blagovne menjave - znamka z nominacijo 5,00 bo veljala 5,00 krompirja ali kakšnega podobnega sadeža, kar bo pač na razpolago. Tiste ničle za vejico pa po načelu dobra vaga v nebesa pomaga.

Za konec pa predlog: naj se izda serija znamk, v kateri bi poleg belogardističnega simbola Slovenske zaveze (iz leta 1942), kar trenutno je slovenski grb, bile še znamke s fašistično fascio in taka s kljukastim križem. Pametno bi bilo fascio in kljukasti križ obkrožiti z rdečo linijo, da ne bi bila prizadeta stranka SDP. Da pa ne bi bil užaljen kateri od takratnih zaveznikov, se dodatno natisne še taka z japonskim vojnim znakom.

Zmago Jelinčič

P.S. Mladina pisma po nalogu Nikole Damjanica ni objavila!

Med prejetimi pravilni rešitvami 19. nagradne križanke so bili izžrebani:

1. Alenka LAJOVIC-ZAKRAJŠEK, Cankarjeva 6, 61234 Mengeš-Trzin;
 2. Igor VEDERNJAK, Volkmerjeva 16, 62250 Ptuj;
 3. dr. Franc RUPNIK, Turjaška 6, 61330 Kočevje.
- Čestitamo!
Knjižno nagrado založbe EMONICA pošljemo po pošti!

GOSPOD BAVČAR, ZAPRITE MINI-
STRA CAPUDRA!

Gospod Bavčar!

Verjetno vas ne preseneča naslov pisma, saj bi verjetno tudi sami radi storili nekaj podobnega. Vem, da tega ne smete javno povedati, toda sam lahko rečem - zaprite ministra Capudra! S tem se strinjajo številni javni in kulturni delavci ter skoraj celotna opozicija. Dr. Andrej Capuder, ugledni profesor in prevajalec francoske in italijanske literature, si je privoščil preveč, tako da lahko rečemo, da je baraba in da ga je treba odstraniti s položaja ministra za kulturo. Sicer pa na tem položaju ne sedi on, pač pa njegov šef Lojze Peterle. Capuder je prišel celo tako daleč, da je ob Šeligovem napadu v Cankarjevem domu začel jokati. Za to pa ima tudi razloge. Boji se za svoj stolček, na katerem je mogel grabiti z obema rokama. Samo od prevoda Božanske komedije je dobil toliko denarja, da bi lahko na ta račun 350 Slovencev živelo ves mesec (ob povprečni plači 10.000 SLT).

Zanimivo, da Božanske komedije ni bilo niti v programu ministrstva. Da ne govorimo o knjigi Iskanje drugega... Poleg tega je na primer založbi Kres dal 2.800.000 SLT, čeprav projekt ni bil realiziran. Gre še za nekaj izdajateljev, ki

pa jih ne bom našteval, saj je vaša naloga, gospod Bavčar, da jih odkrijete.

Nič nimam proti Capudru kot uglednemu profesorju, sem pa proti lopovom in proti Božanski komediji, če se pod takšnimi pogoji objavlja v kriznih časih.

Tudi sam sem predlagal, da dodeli Capuder subvencijo mlademu pesniku Urošu Zupanu, ki danes dobiva pomembna priznanja, na žalost pa je moj predlog ministrov svetovalec Premrl zavmil. Denar je raje nakazal svojemu šefu.

Zato, gospod Bavčar, predlagam, da Capudra malo zapremo. Prav nič neobičajno ni zapreti del oblasti, da bi drugi bolj normalno delovali.

M.P. (naslov znan uredništvu)

Uredništvu Tribune!

Pišem Vam v imenu Gibanja za narodnostno enovito Slovenijo. Ker večina, ki je sploh slišala za nas, misli, da bomo nekakšna eksotičnomarginalna stranka, naj povem nekaj o nalogah in načinu delovanja Gibanja.

Namen Gibanja je sprostiti nakopičeno nacionalno energijo in jo usmeriti v prepričljiva dejanja. Gibanje bo sestavljeno iz vodstva, svetovalnega telesa na državni ravni in območnih aktivistov. Ne bomo se šli igrati s protestnimi shodi, temveč bomo zbrali podpise za štiri zakone:

- zahtevo za spremembo zakona o državljanstvu, tako da se bodo zvišali pogoji in določila letna kvota 100 mest za pridobitev državljanstva RS, ki se ne bo smela preseči;

- zakon o odvzemu državljanstva RS vsem bivšim državljanom Hrvaške, BiH, Srbije, Črne gore in Makedonije, ki so prošnje za državljanstvo vložili po slovenskem plebiscitu o samostojnosti;

- zakon o priseljevanju, bolje rečeno zakon, ki bo zavrnil dotok priseljencev in omogočil zaporo mej po francoskem vzoru;

- zakon o odseljevanju vseh bivših in sedanjih državljanov republik Hrvaške, BiH, Srbije, Črne gore in Makedonije v dogovoru z njihovimi matičnimi državami, ki se mora končati v obdobju sedmih let po sprejemu zakona.

Parlament zagotovo ne bo sprejel teh zakonov, zato bodo romali na referendum, kjer se bo pokazala volja slovenskega naroda, ne pa samovšečnost strankarskih prvakov.

Prepričan sem, da je mogoče doseči čez 50 odstotkov glasov vseh volilnih obveznikov za »plebiscit za narodnostno enovito SLO«.

Seveda Vam ne pišem le zato, da bi Vas seznanil z nalogami, ampak da bi Vam ponudil sodelovanje.

Aleš Žužek

BESEDNI POTPURI

BLA...BLA...BLA...SHOW

Intervju je novinarska zvrst, pri kateri je novinarjeva naloga, da iz sogovornika izvleče tudi tisto, kar je le-ta mislil zamolčati. Toda tudi intervjувanci so premeteni. Nekateri so prijazni in gostobesedni, drugi vzvišeni in zadržani, tretji spet duhoviti in prijetni.

Tribuna je v letošnjem letu objavila približno petdeset intervjujev. Izbrali smo najzanimivejše odlomke in jih razdelili v različne »kategorije«. Nekateri so »brcali v temo«, drugi so se izkazali s politično jasnovidnostjo, tretji so navdušili s svojim zabavljaštvom.

P.S. Ker je vsak izbor seveda subjektiven in relativen, ne bodite presenečeni ali nejevoljni, če se naš okus ne ujema z vašim pojmovanjem politične modrosti in omejenosti.

JASNOVIDNOST...

(...sposobnost ugotavljati in zaznavati prostorsko ali časovno oddaljene stvari brez posredovanja čutnih organov)

IN MEDIAS RES

✓ Hrvati želijo, da v primeru razpada Jugoslavije v sestavo njihove »neodvisne države« pridejo tudi ozemlja Herceg-Bosne, Bačke, Sandžaka in Boke. E, to ne bo šlo, gospoda s Kapitola. Razhod na takšen način ni možen z nikakršnimi papirji in deklaracijami, ampak samo z orožjem. (Vuk Drašković, voditelj Srbskega gibanja obnove, 4.2.1991)

✓ Ključna zadeva je razplet med Hrvati in Srbi. Prvi ne bodo popustili od konfederacije oziroma od samostojnosti svoje republike, drugi pa se ne bodo odpovedali kontroli nad vsem ozemljem, na katerem živi srbsko prebivalstvo, tako da so možni vsi razpleti, tudi najbolj krvavi in nasilni. (Jaša Zlobec, poslanec LDS, 4.2.1991)

✓ Ni izključena možnost državljanske vojne, zato upam, da je tistim, kijo bodo sprožili, jasno, da bo to v Evropi pomenilo popolno izolacijo in nerazumevanje za to. (dr. Dušan Plut, član predsedstva Republike Slovenije, 18.2.1991)

✓ Bojim se, da je v Jugoslaviji preveč razgretih glav, ki bodo poskušale razdružitev za vsako ceno preprečiti. Mislim na JLA, nekatere politične sile in konec koncev tudi na Srbijo in Črno goro. (Miko Tripalo, 4.3.1991)

✓ Za Jugoslavijo so stvari končane. To, kar imamo danes, je samo tehnična iz-

vedba. To je zadnjih pet minut, v katerih je treba rezultat popraviti ali pa ga vsaj obdržati. Kristalno jasno je, da Jugoslavija ne obstaja. (Rasim Kadić, predsednik ZSM- Demokratske zveze BiH, 4.3.1991)

✓ Odhod Slovenije iz takšne Jugoslavije bi v mnogočem zrušil relativno zbalansirano nacionalno ravnotežje. (Rasim Kadić, 4.3.1991)

✓ JLA ni jugoslovanska niti ljudska, vprašanje pa je, če je sploh armada. Vojska uhaja kontroli vrhovnega komandanta in vzpostavlja temelje za morebitno intervencijo v neposlušnih republikah. To je zame največja nevarnost za prihodnost Jugoslavije. (Rasim Kadić, 4.3.1991)

IN MEDIAS TRESK

✗ Za samo Slovenijo ne obstaja neposredna nevarnost, da bi bila vpletena v morebitne spopade, ker je zlasti v interesu Srbije, da se Slovenija čimprej odcepi, in prepričan sem, da bo Srbija ponudila Sloveniji najbolj ugodne pogoje, kar se tiče razdelitve premoženja. (Jaša Zlobec, poslanec LDS, 4.2.1991)

✗ Verjetno bo minila tudi ta nacionalistična evforija, ki je zajela vse po malem in hitro bomo spoznali, kaj so prave reči. Če nič drugega, nas bo življenje k temu prisililo. (dr. Vojislav Koštunica, podpredsednik Demokratske stranke, 4.3.1991)

✗ Če Slovenija in Hrvaška zapustita Jugoslavijo, je gotovo, da Bosna ne bo ostala v tako imenovani okrnjeni Jugoslaviji. (Alija Izetbegović, predsednik BiH in stranke Demokratske akcije, 18.3.1991)

IZMIŠLJENOST...

(...značilnost v mislih izoblikovanega, kar pa v resničnostine obstaja)

✦ Že nekaj mesecev pred tako imenovano osamosvojitvijo Slovenije smo javnost opozarjali, da je »gospod« Janša razdelil orožje civilnemu prebivalstvu, da so teritorialci obkoljevali nekatere mestne četrti v Sloveniji z izgovorom, da se v blokih skrivajo četniki, grozili so nam in nas na vsemogoče načine šikanirali. Računali smo na možnost, da bo Slovenija takoj po 26. juniju izzvala nemire, ki jih bo svetu prikazala kot agresijo na mlado slovensko državo, da bi si na ta način kar najhitreje zagotovila mednarodno priznanje (Dragiša Marojević, vodja Stranke za enakopravnost občanov, 30.10.1991)

ZGREŠENOST...

(...napačnost, neprimernost)

✦ O možnosti, da bi vojska vzela stvar v svoje roke, prepogosto poslušamo. Cilj tega je ustvarjanje negotovosti med državljani. Znano je, da na bajonetih ni moč dolgo sedeti. Vojska bi s tem šla v avanturo in ne bi bila sposobna organizirati kolikor toliko normalnega življenja. (Dragoljub Mićunović, predsednik Demokratske stranke, 15.4.1991)

✦ JLA bo ostala v vojašnicah, kjer je tudi njeno mesto. Ne vidim nobenega razloga, da bi zavzemali stavbe ali se drugače igrali vojno. Vsekakor JLA ne bo napadla svojih narodov, saj se še predobro zaveda, da bi bil to njen konec. (Milan Aksentijević, 27.5.1991)

✦ Ustava SFRJ daje JLA jasne naloge, ki jih je dolžna spoštovati in izvajati. Dokler se tega drži, jo podpiramo. V javnos-

BESEDNI POTPURI

ti se pojavljajo dileme o posredovanju JLA v pravnem in vsakem drugem (ne)redu. JLA ni zlorabila svojih pooblastil, ampak povelja vrhovnega komandanta oboroženih sil Jugoslavije ni izpeljala do konca. JLA je izmed možnih oblik spametovanja izbrala mehkejšo varianto. Opustila je nasilno, surovo, z žrtvami. Navzven je spravasicer manj blesteča, je pa dolgoročno bolj učinkovita, predvsem pa bolj humana. To se v popolnosti ujema z besedo ljudska v sredini njenega imena. (Robert Brezovšček, predsednik ljubljanskega odbora stranke ZK-Gibanje za Jugoslavijo, 17.6.1991)

◆ Slovenska vojska nas že ne bo branila pred zunanjimi sovražniki. Še ustrašila ne bi nobenega zunanjega sovražnika. Strašila bi le lastne državljane. Sicer pa nam meje varuje JLA. (Robert Brezovšček, 17.6.1991)

◆ Prepričan sem, da bo vojska še napadla Slovenijo. Še bolj pa sem prepričan v to, da bodo imeli razne teroristične akcije, podstavljali bodo bombe. (Zmago Jelinčič, predsednik slovenske nacionalne stranke, 19.8.1991)

ZABAVNOST...

(...značilnost tistega, kar povzroča duševno sprostitvev in dobro razpoloženje)

◆ Srbija je bila, je in bo ostala balkanski žandar. (Drago Cartl, SAMO-Gibanje za odcepitev Slovenije, 18.2.1991)

◆ Komunisti pač ostanejo komunisti, z Močnikom pa bomo jedli le močnik. (Drago Cartl, 18.2.1991)

◆ Nemci so šli dvakrat v svetovno vojno, da bi živeli v enotni državi, pa so obe vojni zgubili. (Rasim Kadić, 4.3.1991)

◆ Lahko je navijati za močne, težko pa za slabe. Močni navijajo za slabe in slabi za močne. (igralec Ljubiša Samardžić, 18.3.1991)

◆ Veste, Hrvaška bo do Drine ali pa je ne bo. Glede ozemlja od Sotle do Drine, vključujoč Sandžak, ne more biti pogajanj. Mi bomo narod vrnili v njegove naravne meje. (Dobroslav Paraga, predsednik Hrvaške stranke prava, 29.4.1991)

◆ Imamo ambicije, te so realne, da znova priključimo Koroško, Istro in Trst. Čene drugače, bi na področju Trsta in Furlanije uvedli ozemeljsko enoto s posebno upravo, ki pa bi bila integralni del Slovenije. Z Istro, ki jo je zapiti učitelj

Foto: Tomi Drozg

Milan Aksentijević - sprenevedavost do konca.

Kardelj med pijančevanjem poklonil Bakariću, bo lažje. Treba bi bilo izvesti referendum in ne dvomim, da bi se Istrani priključili Veliki Sloveniji. Priključitev avstrijske Koroške je bolj želja kot realnost, Haiderju pa bi se kljub vsemu morali zoperstaviti z odločnejšo nacionalno politiko. (Zmago Jelinčič, 29.4.1991)

◆ Pri Sisku smo pred toliko stoletji premagali Turke in sedaj smo jih spet premagali. In to v dobrobit Evrope. (Zmago Jelinčič, 19.8.1991)

◆ Tudi mrtvi Srbi v Jasenovcu imajo pravico dati svoj glas za državo, v kateri želijo živeti. Kajti, če ne bi bilo ustaških grozodejstev, bi danes na Hrvaškem živelo 50 odstotkov Srbov. (Dragiša Marojević, 30.10.1991)

◆ Še vedno deluje v Sloveniji teroristična organizacija ZK0 Gibanje za Jugoslavijo. Vse te ljudi in Marojevićeve pristaše bi bilo treba zapreti ali pa v zaplombiranih živinskih vagonih poslati tja, kamor spadajo. Naj se še naprej pajdašijo s svojimi ovcami! Celo več, Marojevića bi bilo treba ustreliti. In to ne v glavo, kajti tam nima nobenega življenjsko važnega organa in bi preživel, pač pa v koleno, da bi se zastrupil. (Zmago Jelinčič, 11.11.1991)

PRONICLJIVOST, ANALITIČNOST...

(...sposobnost za spoznavanje in razčlenjevanje)

◆ JLA je okupacijska vojska in menim, da je njena politika v interesu velikosrbstva. Trenutno je razporejena tako, da brani meje Velike Srbije. Armado je treba zaustaviti. Tankov JLA ne morejo zaustaviti samo specialci, temveč jih mora celoten hrvaški narod. (Dobroslav Paraga, 29.4.1991)

◆ Smatramo, da je bitka z JLA predvsem mentalna in psihološka. Ena od večjih Tudmanovih napak je, da smatra, da se JLA ne sme zameriti. Akcije proti armadi je treba izvajati neprestano, kajti podobna moč je na primer zrušila Berlinski zid, Todorja Živkova... Treba se jim je odločno upreti, tako bodo sami prišli v klešče in videli, da naprej več ne gre. (dr. Marko Veselica, predsednik Hrvaške demokratske stranke, 13.5.1991)

◆ Janša je iz velikega demokrata postal mali agresivni nacionalni lider, ki je izničil vsa svoja nekdanja hvalevredna prizadevanja za vzpostavitev neodvisne demokratične slovenske javnosti in opozicijo. Svoj demokratični imidž je degradiral s svojim obnašanjem in pripravljenostjo, da samo s silo rešuje politična vprašanja. (dr. Gajo Sekulić, eden od ustanoviteljev UJDI-ja in parlamenta Jugoslavije, 16.9.1991)

◆ Dokler ne pade agresivna politika, ki stremi za srbsko prevlado, ni rešitve. (Azem Vilasi, kosovski disident, 14.10.1991)

◆ Ključni problem hrvaškega gordijskega vozla je bil, da so zvezni organi

B E S E D N I P O T P U R I

pri reševanju težav zanemarjali mnenja Hrvaške. (dr. Živko Pregl, bivši podpredsednik ZIS, 28.10.1991)

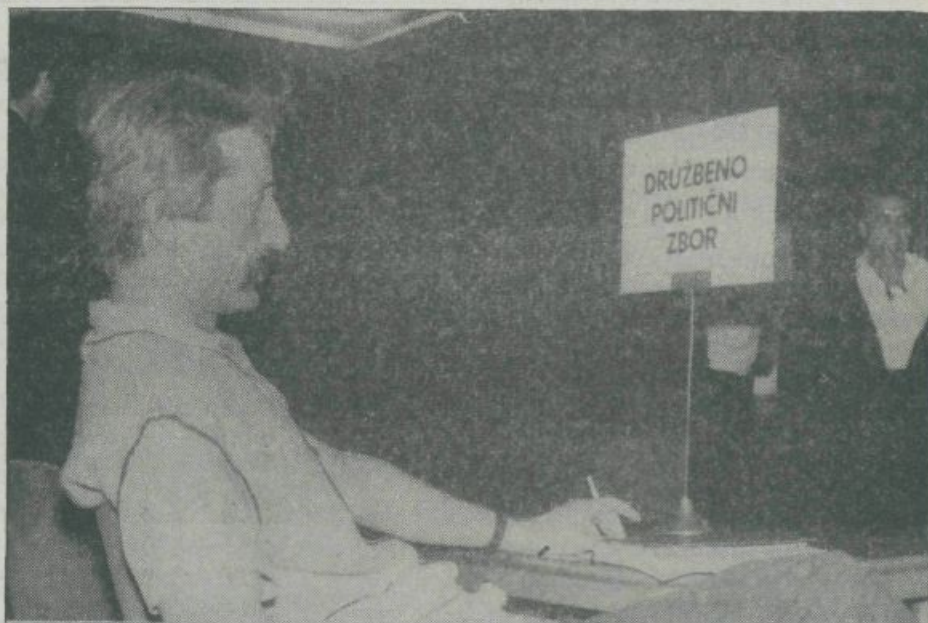
- ◆ Kar smo pridobili v vojni, smo izgubili v miru. (Žmago Jelinčič, 11.11.1991)
- ◆ Problem tako Hrvaške kot Srbije je predvsem mešanje politike in vojne ter neopredelitev za eno ali drugo. (dr. Janez Drnovšek, bivši član predsedstva SFRJ, 25.11.1991)
- ◆ Mislim, da ima Slobodan Milošević še vedno precej močne pozicije v Srbiji, da je spreten politik in da se zna obdržati na oblasti. (dr. Janez Drnovšek, 25.11.1991)

SPRENEVEDAVOST...

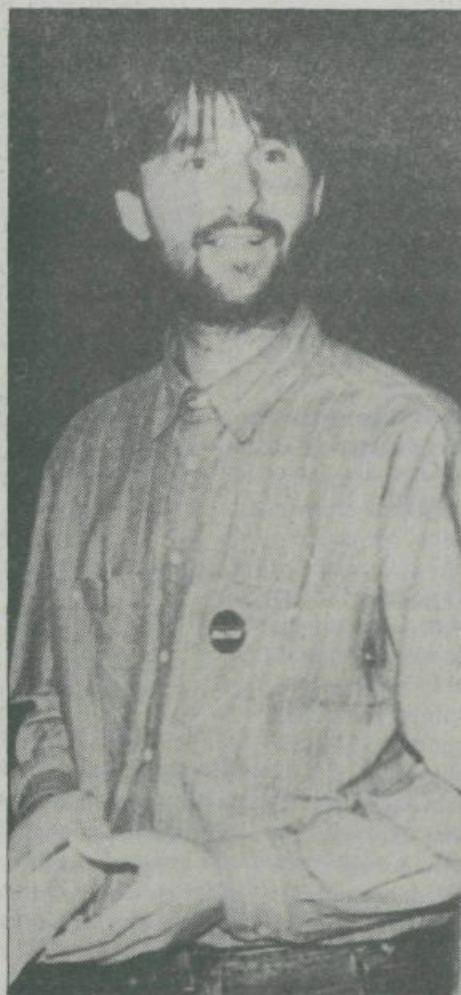
(...značilnost tistega, ki se dela nepoučenega, neobveščene ali pa se pretvarja)

- ◆ Država ne more imeti dveh vojsk. Dokler obstaja Jugoslovanska armada, srbske ne bo. (Vuk Drašković, 4.2.1991)
- ◆ Iz Bosne lahko vplivamo na to, da se nekatere napetosti v Jugoslaviji zmanjšajo, toda preživetje BiH ni absolutno pogojeno s preživetjem Jugoslavije. (Alija Izetbegović, 18.3.1991)
- ◆ To, da nas obtožujejo, kako učimo le ubijati in so strelišča vežbališča smrti, je naravnost nesmiselno. (Milan Aksentijević, 27.5.1991)
- ◆ Temeljni opredelitvi stranke sta Jugoslavija in socializem. Želimo si Jugoslavijo kot skupnost enakopravnih narodov. Do nadaljnjega pa moramo vsi spoštovati obstoječi pravni red in si prizadevati za sklenitev novega zgodovinskega dogovora po mirni poti. (Robert Brezovšček, 17.6.1991)
- ◆ Danes je povsem jasno, da ni šlo za napad JLA na Slovenijo, ampak agresijo Republike Slovenije proti Jugoslaviji. (Dragiša Marojević, 30.10.1991)
- ◆ Slovenska politika na čelu s kompleksi polnim človečkom Kučanom je bila tista, ki je razbila Jugoslavijo, da bi se s tem priliznila tujim silam. S tem je posredno povzročila vojno na Hrvaškem, od katere se danes distancira. (Dragiša Marojević, 30.10.1991)
- ◆ Če se Srbi ne bi uprli, je veliko vprašanje, koliko Srbov bi čez deset let živelo na tem območju. (Dragiša Marojević, 30.10.1991)

Zbral in uredil: Simon Bizjak

Dragiša Marojević - klovn z žalostnim obrazom.

Rasim Kadić - trezno in premišljeno.

DOHODKI (NEKATERIH) SLOVENSkih

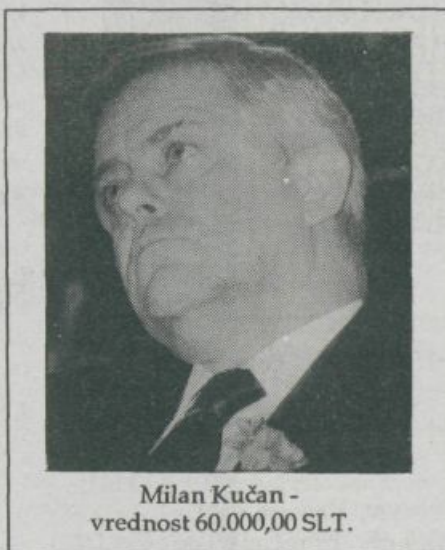
Poklicni politiki
dnevnic v
skupščini ne dobijo

O podrobnostih glede zaslužkov skupščinskih funkcionarjev ter o načinu, kako se vrednotijo dohodki in dnevnice, smo se pozanimali pri Marku Hermanu, generalnemu sekretarju Skupščine Republike Slovenije. Že takoj na začetku je potarjal, da so stroški dnevne seje vseh treh zborov ogromni. Tako so morali 11. decembra za dnevnice poslancem odšteti približno 93.000 tolarjev, za potne stroške pa 53.000 tolarjev. Dnevnice pa za zdaj, kot je poudaril, dobijo samo nepoklicni poslanci, medtem ko jih profesionalni politiki po zakonu ne smejo dobivati. Če traja seja več kot 12 ur, dobijo poslanci celotno dnevnicu - 762 tolarjev, drugače pa samo polovico. Poslancem, ki se vozijo v Ljubljano iz oddaljenih mest, se povrnejo potni stroški - tu se obračunavajo dejanski stroški javnega prevoza. Prav tako se jim plačuje prenočevanje v ljubljanskih hotelih srednje kategorije, vendar za kritje stroškov ne morejo dobiti več kot 666 tolarjev.

Kmetom, delavcem in obrtnikom morajo povrniti izgubljeni zaslužek za dan, ki so ga preživel na skupščinskem zasedanju. Z občinske davčne uprave morajo prinesiti (običajno ob začetku leta) višino prijavljenega osebnega dohodka in na podlagi tega se izgubljeni zaslužek povrne. Zanimiv je tudi podatek, da dobijo neprofesionalni poslanci mesečno od 0 do 30 odstotkov plače, ki bi jo imeli, če bi bili poklicni politiki. »Iz vseh teh podatkov je razvidno, da poslanci kakšnih posebnih dodatkov ne dobivajo,« je še posebej poudaril Marko Herman, in dodal, da je bila v »starih, dobrih časih komunizma« situacija glede tega ugodnejša. Sestava vodstva, predsedniki in podpredsedniki zborov in Skupščine uporabljajo za službene vožnje štiri golfe. Delavci in funkcionarji, zaposleni v Skupščini, pa se lahko poleti od-

POLITKOV
TOP SECRET!

Zakon o osebnih dohodkih funkcionarjev v državnih organih, dne 30. avgusta 1991, v svojem 7. členu govori takole: »Podatki o osebnih dohodkih in drugih prejemkih za posamezne vrste funkcij oziroma za skupine funkcij so javni.« Navkljub temu pa nam ni uspelo zbrati vseh podatkov o tem, s čim in kako se 'preživljajo' funkcionarji iz vrha slovenske politične piramide. Seveda se ob tem samo po sebi postavlja vprašanje, ali so številke, ki smo jih izvedeli, resnične ali pa so samo prirejene z namenom, da zadovoljijo senzacij željne in 'naivne' ljudske množice.

Milan Kučan -
vrednost 60.000,00 SLT.

dahnejo v sedmih počitniških prikolicah na Jadranski obali.

Kaj pravi zakon?

Osební dohodek funkcionarja v državnih organih se določi tako, da se osnova za obdavčeni osební dohodek pomnoži s koeficientom za določanje osebnih dohodkov in poveča za odstotek za vrednotenje delovnih izkušenj ter za odstotek za vrednotenje delovne uspešnosti oziroma za dodatno delovno obremenjenost. O delovni uspešnosti oziroma o dodatni delovni obremenjenosti funkcionarjev odloča

na podlagi kriterijev in splošnega akta organ, v katerem funkcionar dela.

Osnova za obračun osebnega dohodka je povprečni osební dohodek na delavca, izplačan v gospodarstvu Republike Slovenije za pretekli mesec (v novembru je znašal približno 6000 tolarjev) po uradnih podatkih Zavoda Republike Slovenije za statistiko, ki je lahko zmanjšan za odstotek, ki ga določi Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije glede na proračunske možnosti (to osnovo je Izvršni svet v novembru zmanjšal za petdeset odstotkov). Delovne izkušnje se vrednostijo

tako, da se osební dohodek funkcionarja v mesečnem znesku poveča za 0,5 odstotkov za vsako začeto leto delovne dobe, vendar največ do 20 odstotkov. Odstotek 0,5 se za ženske, ki imajo več kot 25 let delovne dobe, poveča še za 0,5 odstotkov za vsako leto leto delovne dobe nad 25 let.

Sredstva za delno uspešnost oziroma za dodatno delovno obremenjenost se določijo v proračunu v deležu od sredstev, ki se namenljajo organom za osebne dohodke, na podlagi kriterijev komisije Skupščine Republike Slovenije, pristojne za volitve in imenovanja. Osební dohodek se med letom zagotavlja in izplačuje kot mesečna akontacija; akontacija se lahko izplačuje tudi večkrat mesečno, vendar le za že opravljeno delo. Medtem pa se za posamezne funkcionarje določijo tudi posebni koeficienti za določanje osebnih dohodkov. Najvišji koeficient velja za predsednika Skupščine - 6,50. Podpredsednik Skupščine in predsedniki zborov imajo koeficient 6,00, podpredsedniki zborov pa 5,7. Koeficienti predsednikov raznih komisij v Skupščini se gibljejo od 5,27 do 5,60. Delegati imajo koeficient od 4,55 do 5,20 (s tem, da se jim za vsako članstvo v delovnem telesu Skupščine poveča osnovno razmerje še za 0,065), vodja kluba delegatov pa ima koeficient 5,60.

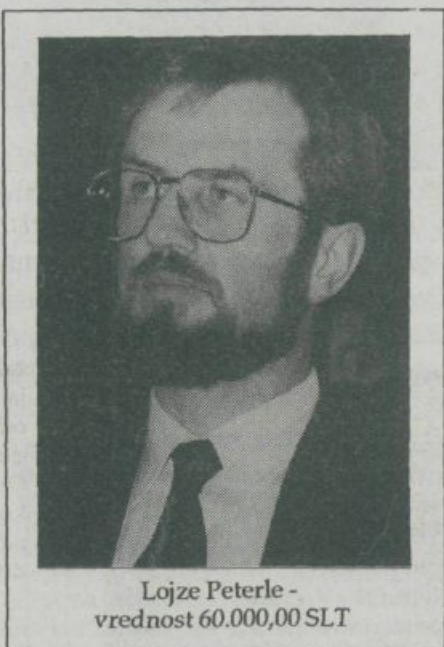
Za dohodke profesionalnih poslancev in članov ožjega vodstva nam ni uspelo izvedeti, saj je generalni sekretar Skupščine Marko Herman neprestano ponavljal, da so dohodki državnih uslužbenecv tajni (?). Vseeno pa nam je po dolgotrajnem prepričevanju uspelo »izbrskati«, da dobi »zelo obremenjeni« predsednik Skupščine Republike Slovenije dr. France Bučarmesečno približno 40.000 tolarjev. Malce več dobijo podpredsednik Skupščine in predsedniki zborov - okrog 42.000 tolarjev. Očitno tudi profesionalni poslanci v Skupščini ne bodo »obogateli« (po besedah Marka Hermana), saj dobijo mesečno »samo« 30.000 tolarjev. Medtem pa dobijo neprofesionalni delegati, se pravi zaposleni v gospodarstvu, kmetje in obrtniki, od 4000 do 7000 tolarjev mesečno.

Dnevnice za »potovanja« v tujino

Razen dr. Matjaža Kmecla in dr. Dušana Pluta, ki še predavata na univerzah, nihče od članov Predsedstva ne hodi v drugo »službo«, nam je zatrdil Peter Šuler, generalni sekretar v predsedstvu Republike Slovenije. Ivan Oman ima sicer doma kmetijo, vendar pa jo je »prepisal« na sina, tako da kakšnih dodatkov ne prejema, je še hudomušno dodal Peter Šular. Sicer pa člani Predsedstva dnevnic za potovanja po Sloveniji nimajo, dobijo pa jih za službene obiske v tujini in to le v primeru, če traja »potovanje« več kot osem ur. Imajo tudi šest službenih avtomobilov - od mercedesa do katre, s katerimi jih vozijo trije vozniki. Medtem pa je koeficient za določitev osebnega dohodka predsednika Republike Slovenije 6,5, za člane predsedstva pa 6,2. Seveda je v mesecu novembru največji osebni dohodek prejel predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan - 60.601,00 tolarjev. Drugi na rang listi osebnih dohodkov za mesec november je Ciril Zlobec - dobil je 56.533,00 tolarjev. Sledijo pa dr. Dušan Plut 53.412,00 tolarjev, Ivan Oman s 52.804,00 tolarji osebnega dohodka in dr. Matjaž Kmecl, ki je prejel najmanj - 50.740,00 tolarjev.

Posebej zanimiv pa je cenik dnevnic, ki se razlikujejo po državah in mestih. Tako dobi slovenski politik za obisk Albanije za 88 ZDA dolarjev dnevnic, za obisk Avstrije pa od 110 do 139 šilingov. Za obisk Belgije znaša dnevnic 1.500 belgijskih frankov, za Bolgarijo 59 ZDA dolarjev in za Grčijo od 60 do 80

ZDA dolarjev. Za »potovanje« v Francijo dobi slovenski politik od 710 do 810 ZDA dolarjev, v Dansko 1700 danskih kron in za obisk Češkoslovaške federativne republike 63 obračunskih dolarjev. Če obiše Sovjetsko zvezo, dobi 120 ZDA dolarjev, za obisk Španije pa od 110 do 150 ZDA dolarjev. 180 DEM dobi za službeni obisk v ZRN, od 70 do 110 švedskih kron pa za potovanje v Švedsko. Prav tako je različen cenik za potovanje v Severno in Južno Ameriko. Če slovenski politik potuje v ZDA, dobi od 98 do 155 ZDA dolarjev. Za obisk Kanade dobi od 80 do 100 ZDA dolarjev, za Mehiko pa od

Lojze Peterle - vrednost 60.000,00 SLT

65 do 150 dolarjev. Potovanje v Argentino »stane« od 57 do 153 ZDA dolarjev, v Brazilijo pa od 90 do 118 ZDA dolarjev. Druge države so po višini dnevnic razporejene takole: Japonska od 130 do 237 dolarjev, Kamerun od 92 do 179 ZDA dolarjev, Izrael od 69 do 146 ZDA dolarjev, Kuvajt 140 ZDA dolarjev, Avstralija od 110 do 139 avstralskih dolarjev in Irak 130 ZDA dolarjev.

V IS ima največjo plačo Lojze Peterle

Najbolj skrivnostni glede osebnih dohodkov so bili v slovenski vladi. Očitno je, da so v Izvršnem svetu s problemi, ki jih imajo z neposlušnimi ministri, tako obremenjeni, da za druge, »manj pomembne zadeve nimajo časa. Vendar pa je po besedah Janeza Pezelja, sekretarja za informiranje pri slovenski vladi, glavni razlog za »pomanjkanje« informacij

dejstvo, da ima njihova administracija z izračunavanjem osebnih dohodkov 23 ministrov »preveč dela«. Vseeno smo dobili podatek, da je imel v mesecu novembru največjo plačo predsednik vlade Lojze Peterle - zaslužil je okrog 60.000 tolarjev. Podpredsednika vlade sta dobila približno 52.000 tolarjev. Medtem pa je največja ministrska plača, ki jo je dobil finančni minister Dušan Šešok, znašala okrog 50.000 tolarjev, najmanjša pa približno 45.000 tolarjev. »Seveda pa morate upoštevati, da so se osebni dohodki v primerjavi s prejšnjim mesecem dvignili za 15 odstotkov,« je še dodal Janez Pezelj.

Koeficienti za določanje osebnih dohodkov so podobni kot v Skupščini in predsedstvu. Predsedniku vlade sama funkcija prinaša koeficient 6,5. Podpredsedniški funkciji sta »pomnoženi« s koeficientom 6, bistveno da pri koeficientih ne zaostajajo niti člani vlade. Delovna doba plačo poveča za 0,5 odstotkov, iz sredstev za osebne dohodke upravnih organov je bilo namenjenih deset odstotkov kot dodatki za delovno uspešnost. Obrambnemu ministru pripadajo dodatki po 135. členu zakona o obrambi in zaščiti, ki se gibljejo od 5 do 20 odstotkov. Ministrstvo v masi sredstev prejema 12,5 odstotkov za delovno uspešnost. Nekaj nanesejo tudi posebne delovne razmere, nekaj dodajo točke, ki jih določa navodilo republiškega štaba TO. Notranjemu ministru izračun plač določajo pravilnik OZN in koeficienti. Z njimi ne skoparijo. Pomagajo si s 15 koeficienti, ki jih določa sklep vlade, v pravilniku pa jih je še dodatnih 38. Standardni dodatki (delovna doba) se bistveno ne razlikujejo, dodatke za posebne delovne razmere (visoke do dvajset odstotkov) pa določa 136. člen zakona o notranjih zadevah.

Iskanju igle v senu pa je bilo podobno spraševanje o osebnih dohodkih slovenskih političnih veljakov po posameznih strankah, kjer so nas povsod »prijazno« sprejeli v stilu »kaj pa vas to briga, to je naša stvar«. Tako so nam v Kmečki stranki natvezli, da o dohodkih ne vedo veliko, kajti zaprte kuverte z denarci grede samo »skozi njihove roke«. Medtem pa so nam v Stranki demokratične prenove povedali, da morajo njihovi »ubogi« poklicni politiki plačevati visoko članarino. Še največ smo izvedeli v Liberalno demokratski stranki, kjer ima vodja stranke Jože Školč 40.000 tolarjev mesečnega dohodka, predsedniki komisij pa od 33.000 do 35.000 tolarjev.

ČLOVEKOVE PRAVICE LAKMUS DEMOKRACIJE

Istega dne je predsednik sveta dr. Ljubo Bavcon poročal skupščini o enoletnem delu. Med drugim je poslanca opozoril na znamenja latentne napetosti v medetničnih odnosih in v imenu sveta znova pozval državljane Slovenije, naj pripadnikom drugih narodov in njihovim družinskim članom - zlasti otrokom - ne povzročajo dodatnih težav, šikaniranja in zastraševanja. Saj ne bi bilo dobro, če bi bila Slovenija zaradi takšnih pojavov obtožena nacionalne diskriminacije pred kakim mednarodnim forumom.

In prav o tej temi - nacionalni diskriminaciji, asimilaciji, segregaciji, ksenofobiji - so govorili na okrogli mizi. Sodelovali so dr. Ljubo Bavcon, dr. Peter Klinar (Fakulteta za družbene vede), dr. Rudi Rizman (Filozofska fakulteta) in mag. Vera Klopčič (Inštitut za narodnostna vprašanja).

Kot je uvodoma ugotovil dr. Rizman, so se države povsod zaščitile pred manjšinami in ne obratno. Slovenci in njihova država mora ta Rubikon preskočiti. Velika večina ljudi razume človekove pravice kot svoje, ne pa kot pravice drugih, drugačnih. V demokratični družbi posamezniki žrtvujejo nekatere svoje svoboščine, da si zagotovijo varnost. Vendar obstaja realna nevarnost, da v takih primerih postane najvišja vrednota varnost, ne pa svoboda, meni dr. Rizman.

Po mnenju dr. Klinerja je ocena etnične enakopravnosti v Sloveniji kritična. Empirične raziskave kažejo, da so imigranti iz drugih področij Jugoslavije v precej slabšem položaju kot avtohtone narodne manjšine. Imajo manj kolektivnih pravic, predvsem zaradi etnične razpršenosti. V Sloveniji obstaja nerazpoloženje do novih imigracij, poleg tega pa je javnost zelo ozkogrudna do pravic teh manjšin. Tako raziskave pred junijsko vojno kažejo, da je slovenska javnost nenaklonjena do ustanavljanja imigrantskih strank. »Dopustili« pa bi jim lastne kulturne in gospodarske organizacije ter stike z matico.

Peran Bošković - kdaj bodo pravoslavci priznani?

Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin je pripravil okroglo mizo, s katero je hotel izprašati individualno in kolektivno vest o spoštovanju človekovih pravic, posebej še Neslovencev v Sloveniji.

Mednarodno konvencijo o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije iz leta 1969 je podpisala tudi Jugoslavije, njen podpisnik - naslednik pa je tudi Slovenija. V prvem členu piše, da je rasna diskriminacija kakršnokoli razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti na temelju rase, barve kože, porekla, narodnega ali etničnega izvora, ki onemogoča uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Po Klinerjevem mnenju je toleranca do madžarske in italijanske manjšine precej večja, imigranti pa so izpostavljeni strogim naturalizacijskim pogojem, s katerimi se javnost strinja. Opazno je tudi, da so pri odpuščanju delavcev prvi na vrsti tisti iz drugih področij Jugoslavije. Sklepna ugotovitev se glasi, da je etnična toleranca precej nizka in da smo še precej daleč od etničnega pluralizma.

Delež Neslovencev v Sloveniji znaša deset odstotkov, kar je precej več kot v Evropski skupnosti (3,7) ali v Nemčiji (7,7 odstotkov). Vodijo Hrvati, za njimi pa so Srbi. Med imigranti je delež ljudi z višjo in visoko izobrazbo enak tistemu

pri avtohtonem prebivalstvu. Opozoriti velja, da je ta populacije nadpovprečno ekonomsko aktivna in pomembna skupina davkoplačevalcev. Vendar niso vključeni (vsaj vsi) v politično participacijo. Dr. Klinar je opozoril na paradoks: trajni imigranti imajo socialne in ekonomske pravice, nimajo pa političnih.

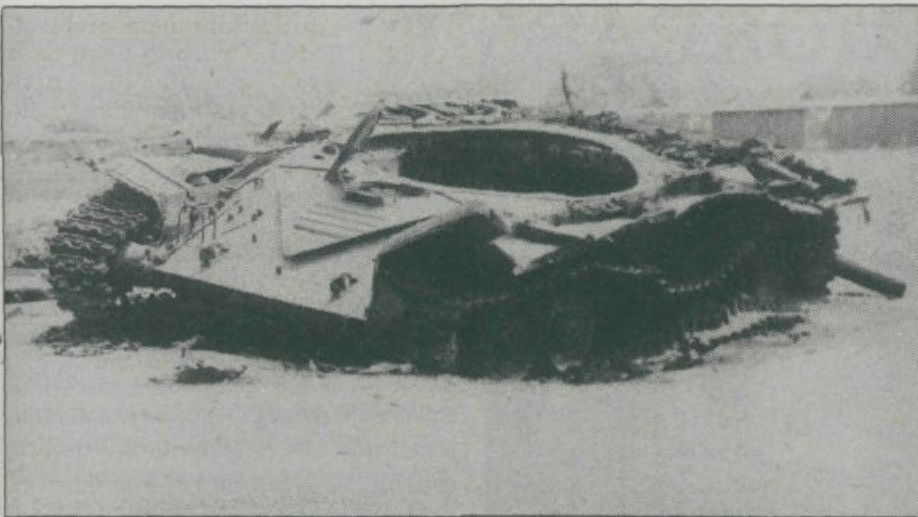
V razpravi, v kateri so sodelovali predvsem Srbi, so se pojavljala številna vprašanja, ki pestijo Neslovence. Gre za zakon o državljanstvu, odkupu stanovnj, šikaniranja v službi, praznovanje pravoslavnega božiča... Vendar jim udeleženci okrogle mize niso mogli dati konkretnih odgovorov. Že zato ne, ker vprašanja niso bila naslovljena na prave ljudi.

Seveda so ravno Srbi v Sloveniji z največjim političnim nabojem in manipulativnostjo. Objektivnih podatkov o njihovem številu ni, vendar se gibljejo od 80 do 290 tisoč. Zanimivo pa je, da je večina slovenskih Srbov iz Bosne in Hercegovine, ne pa iz matice Srbije. Vodja pravoslavne cerkve v Sloveniji Peran Bošković opozarja na specifičnost situacije, v kateri so se znašli Srbi in drugi Neslovinci v Sloveniji. Čez noč so - proti svoji volji - postali tujci. Zato predlaga, da se rok za pridobitev slovenskega državljanstva podaljša, omogoči pa naj se tudi pridobivanje dvojnega državljanstva. Koncept dvojnega državljanstva je sprejemljiv tudi v strokovnih krogih.

V Boškovičevi glavi se je porodila tudi ideja o kolektivni izselitvi Srbov (o njej je pisal predsedniku Kučanu), ki naj jo omogoči republika Slovenija. Takšne pobude prav gotovo ne prispevajo k tezni razpravi o položaju Neslovencev v obdobju, ki ni ugoden za racionalno razpravo. Slovenska politika pa si mora čimprej vzeti čas za premislek o položaju Neslovencev (predvsem Srbov), saj bo le-ta obremenjeval odnose med Slovenijo in Srbijo. Verjetno pa na obeh straneh obstaja interes, da bi ti odnosi bili vsaj nekonfliktni.

Branko Čakarmiš

OD BOŽIČA DO BOŽIČA

Vojna, vojna...

Minulo leto je tudi Jugoslovanom prineslo vojno, gospodarski zlom in razpad zvezne države. Medtem ko je zvezno predsedstvo bolj in bolj prevzemalo vlogo dvornega norčaka, je ugled Markovičeve vlade padal skupaj z dinarjem. Kljub temu da je Jugoslavija nezadržno lezla narazen, so bili v vojaškem vrhu prepričani, da jo je mogoče zadržati skupaj z vojno. Pol milijona vojnih beguncev, porušena mesta in žrtve nas žal ne morejo prepričati o uspešnosti postopka.

SRBSKA DEMOKRACIJA

Medtem ko so v državah nekdanjega vzhodnega bloka počasi, ampak vztrajno, padali komunistični režimi in je spodletelo tudi evrokomunizmu, je v Srbiji na decembrskih volitvah zmagala Miloševićeva SPS. Triumf socialistov pa ne bi bil tako bleščeč, če jih beograjski mediji ne bi v času predvolilnega boja izdatno podpirali. Za demonizacijo Draškovičevega SPO, sicer najnevarnejšega nasprotnika socialistov, sta poskrbeli TV Beograd in Politika, oklevajoče volilce pa je prepričal odmevni predvolilni slogan, ki je obljubljal mir, svobodo in lepšo bodočnost. Če je bilo takoj po demokratičnih volitvah mogoče sklepati, da bo Srbiji uspelo ustvariti socializem po meri človeka, pa je začela stvar zaudarjati spomladi. Ker je RTV tudi po volitvah ostala izrazito ideološko obarvana in hermetično zaprta za opozicijo, se je 9. marca pred skupščino v Beogradu zbralo 50.000 demonstrantov, ki so zahtevali demokratizacijo medijev. Namesto strpnega dialoga, obljubljenega pred volitvami, je oblast demonstrante v najboljši maniri daljnovzhodnega komunizma razgnala s tanki. Bilanca: dva mrtva in več deset ranjenih.

Pomladanski skupni nastop srbskega vodstva in armade se je očitno pokazal kot uspešen, saj sta v naslednjih mesecih sodelovanje še poglobila. Kljub vojaškim uspehom na Hrvaškem pa sta koketiranje z vojsko in izguba čuta za realnost Srbijo pripeljala v popolno politično in gospodarsko osamitev. Miloševićevim predvolilnim

obljubam, da bo Srbija v desetih letih dosegla ekonomsko raven Švedske, danes nihče več ne verjame. Vojna, v katero Srbija menda sploh ni vpletena, davkoplačevalcem vedno bolj prazni žepe, nova davčna reforma pa naj bi vojaškemu proračunu namenila še več sredstev. Vse nižjemu standardu pa sta nedvomno botrovala tudi gospodarska blokada Evropske skupnosti in ameriška ukinitve trgovinskih preferencialov za vse nekdanje jugoslovanske republike.

Tudi na političnem področju se Srbiji ne obeta nič dobrega. Zaradi vse večjih pritiskov Evrope in sveta se vedno bolj zateka v ksenofobično samozadostnost in ostaja tudi brez tistih zaveznikov, ki bi ji glede na ideološko orientacijo morali stati ob strani. Fidel Castro je očitno z leti izgubil revolucionarno ostrino, Kitajci pa s piedestala velike vojaške sile z naveličanostjo gledajo v balkanski kotel, v katerem že kar preveč vre.

HRVAŠKA VOJNA

V začetku leta so nas mastni naslovi v dnevnem časopisju obveščali o poteku zalivske vojne. Če je zaveznikom na Bližnjevzhodnem spopadu uspel veliki met v najboljšem slogu Hitlerjevega Blitzkriega, pa kaj takega ne moremo trditi za vojno na Hrvaškem. Vojne na Balkanu so značilno dolgotrajne, izčrpavajoče in zahtevajo veliko število žrtev.

Kljub manjšim etničnim spopadom na Hrvaškem, ki so se začeli pojavljati že zgodaj spomladi, se je vojna v Jugoslaviji začela 26. junija. Ko je Slovenija razglasila svojo neodvisnost, so tanki zvezne armade poskušali zasesti

mejne prehode in na ta način zaščititi celovitost Jugoslavije. Zaradi vojaškega vdora na teritorij suverene države je prišlo do spopadov, ki pa še niso imeli značilnosti klasične frontne vojne. Spopadi so se po desetih dneh končali s prekinitvijo ognja in kasneje s podpisom Brionske deklaracije, vojna pa se je prenesla na Hrvaško. Tu je spopad dobil čisto drugačne razsežnosti. Hrvaška je dan za dnem izgubljala dele ozemlja, zvezna armada je do tal porušila Vukovar in Petrinjo, vojnih beguncev pa je na obeh straneh že več kot pol milijona. Ob velikem številu žrtev pa je ena glavnih značilnosti vojne za Hrvaško tudi ta, da je težko določili smisel in ideološki okvir vojskovanja nekaterih akterjev. Garda HCS in enote MUP-a nedvomno branijo ozemlje suverene države, težave pa se pojavijo pri zvezni vojski.

Če je bilo na začetku spopada mogoče verjeti, da brani Jugoslavijo pred razpadom, je v zadnjem času očitno, da se je jugoslovanski ideji odpovedala in se odkrito postavila na stran Srbije. Zakaj? Tako armadi kot Srbiji je postalo jasno, da te vojne zaradi pritiska Evrope ne bo mogoče dobiti. Zato sta se odločili za edino, sicer iracionalno, rešitev. V skupnem zavezništvu bosta dosti lažje vztrajali na fronti in odlagali poraz, ki bo neizbežno prinesel padec srbskih političnih elit in razpad vojske. Tako Srbija v imenu nacionalnega interesa mobilizira vojake, armada pa jih oskrbuje z orožjem, glede na močno protiofenzivo hrvaških sil pa tudi ta recept ne prinaša željenih učinkov.

SLOVENSKO PRIZNANJE

Lanskega božiča smo se Slovenci na plebiscitu odločili za samostojnost. Ko je pretekel šestmesečni rok za pripravo vsega potrebnega za osamosvojitve in smo se na začetku poletja dokončno odključili od Jugoslavije, se je morala slovenska vlada soočiti s problemom mednarodnega priznanja. Zaradi hitrega priznanja pribaltskih republik in močne podpore nemško govoreče Evrope je bilo moč pričakovati, da tudi Slovenija ne bo imela s priznanjem večjih težav. Ker pa je vojna na Hrvaškem dobivala iz dneva v dan vse večje razsežnosti, je Evropa v samo njej imanentnem slogu odpovedala. Evropska skupnost se je zavzemala za preudarnost, medtem ko sta Nemčija in Avstrija zagovarjali takojšnje priznanje.

Problem mednarodnega priznanja Slovenije pa je dobil svetovne razsežnosti, ko je Genscher obljubil priznanje že pred božičem. Nemudoma se je oglasila OZN in je ob močni podpori ZDA predstavila svoje zelo odklonilno stališče do nemških obljub. Ameriški tisk je Nemčijo ostro napadel in poskušal prepričati svet, da bi mogli združeni Nemci s svojimi neodgovornimi ravnanji ogroziti svetovni mir. Začuda je Nemčija popustila pod pritiski sveta in Evropske skupnosti in se je odločila, da bo priznala vsako jugoslovansko republiko, ki bo to hotela, skupaj z ostalimi članicami dvanaajsterice 15. januarja naslednje leto.

S priznanjem republik bo Jugoslavija dokončno izginila s svetovnega prizorišča, za njo pa bodo ostali le slabi ali dobri spomini.

Gregor Kozovinc

Nemčija nad vsemi

MITTELEUROPA, RETTE UNS!

Dokaz za to je reševanje jugoslovanske krize. ZDA so pooblastile KEVS, da uredi razmere na svojem pragu, ta pa ES. Zadnja je spoznala nujnost priznavanja pravice narodov do samoodločbe. Morda je k temu spoznanju pripomogel tudi razpad sovjetskega imperija in mednarodno priznanje pribaltskih držav. Vsekakor pa ne bi smeli prezreti vloge Nemčije in Avstrije, ki sta kot dobri poznavalki balkanskih razmer (sami sta bili svojčas tukajšnji gospodarji), uspeli prepričati druge evropske države, da se morajo o usodi Jugoslavije odločiti njeni narodi in ne kdo drug. Junija sta se Slovenija in Hrvaška odločili, da zapustita nesojeni raj, kasneje jima je sledila še Makedonija. V SZ pa so po neuspelem vojaškem udaru razglasile neodvisnost še zadnje republike. Večina članic ES tako več ne nasprotuje razpustitvi balkanske krčme, saj ta več ne obstaja, ostajajo samo formalne razlike, kdaj priznati nove države. Srednjeevropske države menijo, da takoj, zahodnoevropskim se ne mudi, nekatere (Grčija) pa temu celo nasprotujejo.

Zaton Jenkijev

Vsiljevanja volje ZDA v evropskih zadevah si ne moremo razlagati drugače kot preživeto obliko imperializma. Po padcu komunizma Sovjetska zveza ni več nevarna ZDA, ker je poleg njene obubožanosti ni več, pač pa sta toliko bolj nevarni gospodarski tekmici Japonska in Evropa. Pri tem ne smemo pozabiti na obujanje intuicije, da bosta Nemčija in Japonska gospodarsko osvojili tista ozemlja, ki jih nista mogli z vojaško silo. »Drang nach Osten« bi v moderniziranem smislu pomenil vlaganje kapitala v obubožani evropski vzhod. Na podoben način naj bi Japonska »osvojila« ne samo Kitajsko, pač pa ves azijski jugovzhod. To bi

seveda pomenilo, da bi Japonska združila gospodarsko moč JV Azije, Nemčija pa skupaj z VB, Francijo in Italijo vso Evropo od Atlantika od Urala. Hkrati bi novi gospodarski območji izrinili ZDA na matično celino. Zato je v interesu Združenih držav, da oslabijo gospodarsko moč in izničijo cilje obeh tekmecev, obenem pa zadržijo vpliv nad arabskim ozemljem, bogatim z nafto. Ena takšnih šibkih točk združene Evrope je jugoslovanska kriza.

Vzpon srednje Evrope

Da je bojazen pred Veliko Nemčijo in Četrtilim Rajhom odveč, nam potrjuje dejstvo, da so ZDA pred 46 leti osvojile porušeno Evropo najprej vojaško (NATO pakt), nato pa še gospodarsko (Marshallov plan). In danes je ta Evropa in še posebej najbolj »osvojena« Nemčija gospodarsko tako močna, da se lahko volji »gospodarja« upre. Nemčija je z združitvijo postala še močnejša gospodarska sila, najmočnejša v Evropi, to pa je tudi pogoj za samostojno odločanje o svojih zadevah. Hkrati lahko Nemčija vpliva na odločitve svojih partnerjev. Njena moč je lahko nevarna manipulacija Združenih držav z Evropo, saj lahko prva še vedno prepriča druge evropske sile (Veliko Britanijo, Francijo, Italijo) o ponovni nevarnosti germanizacije. V tem primeru bi si evropska skupnost izkopala lastni grob: če bi podprla ameriška stališča in nerazvite članice, kar je težko verjetno, bi izgubila Nemčijo. Ta pa bi se preusmerila na vzhod (Drang nach Osten) in ga gospodarsko podprla. V nekaj desetletjih pa bi zlasti Poljska in Ukrajina postali gospodarski sili na ravni sedanjih. Torej s Četrtilim Rajhom ne bo nič!

»Za nas, Slovence, je edina rešitev zmagovita EVROPA, Evropo pa lahko do resnične zmage popelje le Velika NEMČIJA!«

Zgornjega citata nismo prepisali iz nobenega govora sodobnih slovenskih politikov, pač pa je to izjavil poveljnik slovenskih domobrancev general Leon Rupnik 1944 na slovesni prisegi domobrancev nemškemu vodji. V današnjem času bi te besede razumeli povsem pozitivno: Slovenija teži k povezovanju z Evropsko skupnostjo, to pa lahko do resnične združitve popelje le suvereno obnašanje združene Nemčije.

Nemčija in Slovenija

Podobno kot imajo Srbi svoje zaveznike Ruse ali pa Francoze, tako imamo tudi Slovenci svoje zaveznike Nemce (Avstrijce). Ne samo zato, ker smo od njih podedovali kulturo, pač pa smo v njih videli »boga in batino« tudi v času, ko so bili osvajalci. Nemcem pa v bistvu ni toliko do ljubezni do malih podalpskih narodov kot do obnove srednjeevropskega gospodarsko-kulturnega prstora (Mittleuropa). Zlasti pod vplivom srbske komunistične propagande to nekateri velikokrat napačno enačijo z restavracijo Tretjega Rajha ali pa gospodarsko »okupacijo« dežel germanokulturnega prostora. Navsezadnje bi nas nemška gospodarska okupacija prizadela toliko kot Evropo Marshallov plan. Kapital nima meja; danes je lastnina razvitih držav v rokah multinacionalnih družb. Angleški reklamni napisi motijo le skrajne desničarske in narodnjaške stranke. Heksagonala je začetek Srednjeevropske skupnosti (Mittleurope), ki bo postala skupnost ES-i pridruženih članic (Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska, Slovenija, Hrvaška, po vsej verjetnosti pa bodo v njej še Avstrija, Švica, Nemčija in Italija). Mittleuropa bi bila kot dopolnilo združeni Evropi izziv konzervativnosti ZDA, obenem pa bi to omogočilo restavracijo moči Evrope v svetu. Boj za prvenstvo v gospodarski moči se je začel: prva je to spoznala Japonska, sedaj tudi Nemčija poskuša prepričati Evropsko skupnost. Mi, Slovenci, se bomo za zdaj zadovoljili le z diplomatskim priznanjem. Mittleuropa je še daleč...

Igor Kršinar

IZ NEMŠKIH KROGOV

Premierovo pismo njegovi ekscelenci gospodu doktorju Helmutu Kohlu z dne 14. oktobra za 2 milijardi nemških mark:

Spoštovani gospod zvezni kancler!

Izhajajoč iz najinega pogovora v St. Gilgen in Vašega srečanja s predsednikom Predsedstva Republike Slovenije, Milanom Kučanom Vam pošiljam predloge in pričakovanja slovenske vlade v zvezi z bodočim sodelovanjem med Zvezno republiko Nemčijo in Republiko Slovenijo.

1. Modernizacija industrije - ocena potrebnih sredstev za kreditiranje je 300 mio DEM.

2. Sofinanciranje energetskih projektov - v višini 200 mio DEM.

3. Kontrola zračnega prometa in letalska družba Adria Airways - predlagamo sodelovanje pri dobavi in financiranju radarskega sistema v čim krajšem možnem času. Dogovori s Siemensom že potekajo. Adria Airways s svojimi 14 letali je zaradi vojne izgubila skoraj ves čarterski promet pa tudi delavske lete med ZR Nemčijo in Jugoslavijo. Zaradi navedenega predlagamo, da se Adria Airways dovoli ustanovitev letalske družbe za opravljanje čarterskega prometa v ZR Nemčiji. Dogovori na nemškem ministrstvu za promet so že potekali.

4. Zunanje trgovinski odnosi - Predlagamo tudi, da ZR Nemčija upošteva uporabo slovenskih žigov, pečatov in podpisov pri dokumentih, ki spremljajo blago v zunanje trgovinskem prometu in so vezani na mednarodne sporazume, ki jih je sklenila Jugoslavija... Ker pa ZR Nemčija verjetno nekaterih zgoraj omenjenih korakov oz. upoštevanje žigov, pečatov in podpisov ne more izvajati unilaterarno v okviru Evropske skupnosti, prosimo vladu Zvezne republike Nemčije, da sproži in podpre predlagane rešitve za neoviran promet blaga med Republiko Slovenijo in ZR Nemčijo, kakor tudi med Republiko Slovenijo in državami Evropske skupnosti.

5. Bančni sistem - Republika Slovenija je z 1.10.1991 uvedla lastno valuto - tolar. Ta valuta ni podprta s fiskalnimi rezervami, ki bi morale biti v obsegu minimalno 1,2 milijarde DEM. Zato predlagamo, da nam pomagate podpreti stabilnost uvedene valute in sicer s sofinanciranjem deviznih rezerv. Prav tako bi nam zelo koristila vaša podpora na sedežu Evropske skupnosti in Mednarodnega sklada, ko se bo odločalo o novih finančnih aranžmajih že za državo Slovenijo. -Hermes je zavaroval kratkoročne kredite za obdobje 360 dni v višini 150 milijonov DEM. Ta kvota je za normalno poslovanje slovenskega gospodarstva za nemškim gospodarstvom pre nizka. Zato

Iz dobro obveščenih nemških krogov se je po Ljubljani razvedelo, da kancler Helmut Kohl ni demantiral pisma, ki ga je prejel od premiera Peterleta. Tanjugovo novico o prošnji slovenske oblasti za nemško finančno oporo slovenski državi je Lojze Peterle v Delu demantiral z odgovorom Helmuta Kohla, iz katerega Delova novinarka sklepa, da je vendarle moč »iz Kohlovega odgovora razbrati (zlasti zadnji stavek), da... je bila zaprosena tudi denarna pomoč«.

demške banke znižujejo kreditne linije našim firmam, ki so ustanovljene v ZR Nemčiji, pa tudi bančnemu sistemu. Zato predlagamo, da se kvota dvigne na 900 milijonov DEM. Poleg tega brez novih investicij slovensko gospodarstvo ne more iti v konkurenčni boj za razvita tržišča. Zato naj zavarovanje Hermesa vključuje tudi dolgoročne kredite za opremo. Pomoč pričakujemo pri sanaciji našega bančnega sistema in sicer v obliki finančne podpore ter svetovanja vaših bančnih strokovnjakov. -Predlagamo, da bi vladna institucija, ki izvaja nadzor nad bankami na osnovi zakona o kreditnem poslovanju (Bundesaufsichtsammt fuer das Kreditwesen, Berlin), s pomočjo t.i. rezerve za rizične terjatve (Rueckstellungen) diferencirano obravnavala jugoslovanski in slovenski riziko... s čimer bi okrepili sodelovanje med nemškimi bankami in slovenskimi podjetji. -Za ozdravitev in prestrukturiranje gospodarstva so nam poleg

saniranega bančnega sistema potrebna tudi sredstva, ki jih bo možno zagotoviti preko obnove sodelovanja ljubljanske banke, d.d., drugih slovenskih bank z vašimi finančnimi institucijami kot so npr. Kreditanstalt fuer Wiederaufbau, Frankfurt (pomoč pri srednjeročnem financiranju uvoza opreme) in Deutsche Finanzierungsgesellschaft fuer Beteiligungen in Entwicklungslaendern GmbH (DEG),

Koeln. Finančni trg zahteva tudi modernizacijo »Ljubljanske borze«. Kompjuterizacija borze... zahteva investicijo 1.200.000 DEM.

Upoštevalo dejstvo, da je Zvezna republika Nemčija za Republiko Slovenijo prvi trgovinski partner in da državi zdaj dobro gospodarsko sodelujeta, se nam zdi v interesu nadaljnega dobrega sodelovanja ustanoviti čimprej mešano nemško-slovensko meddržavno komisijo, ki bi tekoče obravnavala vprašanja sodelovanja med obema državama. Predstavljam si, da do formalnega priznanja Slovenije taka komisija ne bo mogla začeti z delovanjem v polnem smislu.

Dovolite, spoštovani Zvezni Kancler, da se Vam ponovno zahvalim za Vašo pozornost v zvezi z osamosvajanjem Slovenije in bodočimi odnosi med obema državama.

Z odličnim spoštovanjem,

Lojze Peterle
predsednik Izvršnega sveta Slovenije

REMIZA

Če decembra 1990 še ni bilo jasno, kam nas bo pripeljalo nebulozno plebiscitno vprašanje o slovenski samostojnosti, pa se obletu razvidno kaže omejenost slovenske suverenosti na nekaj kvadratnih metrih podalpskega življenja pod okriljem potomcev nekdanjega okupatorja. Ne ravno po naključju so se že drugič v tem stoletju odločili oborožiti neodvisno državo Hrvaško proti četnikom (Delo, 4.12.1991). Na Hrvaškem so iz grobov vstali mladi ustaši, v Srbiji četniki, samo partizanov ni več nikjer (resda na Slovenskem partizanski rodovnik ne velja toliko kot domobranski) - ali pa so se spremenili v grobarje svoje domovine, ki so ji 45 let na vseh proslavah zaklinjali zvestobo. Kralju Matjažu se namreč brada še vedno ni devetkrat ovila okrog mizine noge, da bi se naposled razblinil čar. Zato se po »majhni umazani vojni« tisočletne sanje Slovencev o treh venetških konjih pozno ponoči prebujajo na počivališču, na zadnji postaji mestnih avtobusov z vsemi pozabljenimi predmeti, papirčki in pohojenimi čiki. Zato mora biti zamolčano pismo kanclerju Kohlu. Tudi zaradi vesele novice s prve strani Slovenca (21.11.1991), imenovane Drobna priznanja

Sloveniji: »Na Ministrstvu za turizem in gostinstvo smo izvedeli, da Slovenijo že priznavajo kot suvereno državo. Eno takih je bilo priznanje in registracija Združenja slovenskih barmanov (po domače kelnerjev - op. NMP), ki so prej delovali v okviru jugoslovanskega združenja. Naše barmane so priznali na nedavnem svetovnem prvenstvu v Lizboni. To priznanje sloni na mnogih dosežkih in nagradah, ki so si jih naši barmani že prislužili v svetu, pa tudi na vse večjem ugledu, ki ga ima Slovenija v svetu. M.M.«

Kohlova obljuba o priznanju Slovenije in Hrvaške s strani Nemčije, Avstrije, Italije, zelo verjetno tudi Bolgarije in Češkoslovaške, za bližajoče se božične praznike navdihuje kontemplacijo o Malreauxovih silah absurda ali morda o nekdanjih silah osi, če se izkaže, da gre za Madžarsko namesto Češkoslovaške. Nekdanji zavezniki Amerika, Velika Britanija in Francija tem silam znova nasprotujejo.

Gladni al suvereni - grafit v Puli v začetku decembra - za Slovence po predloženi fakturi nemškemu zveznemu kanclerju pomeni - siti al prodani. Heilige Nacht in nostalgija za mojo zapravljeno domovino Jugoslavijo.

Neva Miklavčič Predan
Milan Meden

PODALPSKA RAPSODIJA

Socialistične države so socialni politiki posvečale izredno malo pozornosti in skrbi v nasprotju z njihovimi proklamiranimi cilji. Socialne politike v teh deželah pravzaprav sploh ni bilo, čeprav bi se ravno te dežele morale najprej ukvarjati z njo, v tem smislu naj bi splošna in ekonomska politika bili le sredstvo za uresničevanje tega osnovnega cilja. Dogajalo se je ravno nasprotno - socialna politika, zavita v tančico egalitarne ideologije, je bila zgolj sredstvo za doseg nekega drugega cilja - prevlado partije.

Namesto da bi se lotila reševanja revščine, se je država ukvarjala s problemi egalitarizma, pa še tega je izvajala po principu, da morajo biti višji sloji izenačeni z nižjimi in ne obratno. Namesto da bi ustvarjala bogato družbo, je preganjala redke bogataše v imenu načela, da si bogastva nihče ne more pridobiti na pošten način. Tako je bila ustvarjena nekakšna namišljena družba enakosti, ki pa glede prosperitete tako posameznika kot družbe ni bila posebej stimulatívna.

Nov socialni program

Ustrezna socialna politika je torej osnovnega pomena, še posebej v času transformacije realsocialističnih držav v postsocialistične družbe, saj je edino na ta način možno zagotoviti minimalno socialno varnost

prebivalstva, hkrati s tem pa preprečiti zaviranje družbenih sprememb, ki so sicer nujne, s strani množic, na katere pritiska negotova prihodnost. Tudi slovenska vlada je že predstavila svoj socialni program, ki temelji na načelu, da naj posameznik za svojo socialno varnost poskrbi sam, država pa je dolžna zagotoviti le pogoje, da bo to mogoče. Na ta način naj bi bili medsebojno povezani socialna in razvojna politika. Vendar s tem še zdaleč niso rešeni socialni problemi številnih družbenih skupin, posebej pa ne tistih, ki si socialne varnosti niso sposobni zagotoviti sami. Padec komunizma je razgalil številne probleme, o katerih se v času političnega enoumja ni smelo na glas govoriti. Eden osnovnih problemov ter hkrati stranski (vednar s tem nikakor ne nujni) proizvod vsake moderne družbe so prav gotovo brezdomci ter ostali klateži, ki živijo pod eksistenčnim minimumom. Morda so ravno ljudje z družbenega dna tista točka, s katero se razkriva neuspešen in zgrešen koncept komunističnih družb. Namesto da bi socialne težave reševale, so jih prikrivale; to pa je bilo možno samo dotlej, dokler ti problemi niso dosegli tistih meja, ko to ni bilo več mogoče. Po nepričakovanem in hitrem padcu komunističnih režimov so se ti nakopičeni problemi razkrili v vsej svoji razsežnosti. Naj med njimi omenimo samo ogromno število za aidsom obolelih otrok v Romuniji, ki ji nič manj kot njeni veliki sestri Sovjetski zvezi grozi še lakota.

Dvojna morala

V Moskvi so v času olimpijskih iger, leta 1980, brezdomce, klateže, prostitutke, skratka ljudi, ki bi lahko skazili idilično podobo socialistične družbe enakosti, dobesedno skrili pred svetom. Sicer pa je bila to praksa, ki so jo izvajali v vseh socialističnih deželah pred prihodom pomembnih tujih politikov. Da o dvojni moralni ne gre govoriti le v navedenem primeru, dokazuje dokaj svež dogodek. Lansko leto se je namreč ob pripravah na svetovni

kongres oblikovalcev, ki se je namenil zgoditi v Ljubljani, v slovenski skupščini čisto jasno zastavilo vprašanje, kam s temi ljudmi. Problem ljudi, ki jih opazimo šele, ko se dobesedno spotaknemo obnje, je problem celotne družbe in poleg podedovanih napak se moramo otresti tudi tradicionalnih metod, čeprav zelo radi pripomnemo, da so si ljudje z družbenega dna, za stanje, v kakršnem so se znašli, pač krivi sami. Kljub takšni in drugačni ignoranci, skrivanju in prikrivanju pa problem ostaja. Tukaj in zdaj. Slovenska prestolnica se s temi težavami sooča že nekaj časa. Ne bodo pa rešene niti z novim socialnim programom, saj se nam po čisto realnih ocenah obetajo še slabši časi, socialni problemi pa so iz dneva v dan večji.

Kako je drugje

V svetu ta problem rešujejo na različne načine, kar pa je odvisno od bogatosti družbe. Bolj premožne družbe lahko brezdomcem nudijo vsaj osnovna sredstva za preživetje oziroma vsaj streho nad glavo z ustanavljanjem številnih zavetišč. S tem ko država v takšni ali drugačni obliki prispeva sredstva za ljudi, ki si le-teh niso sposobni zagotoviti sami, je njeno delo na tem področju končano. Vendar so tako odstranjeni le simptomi, ne pa tudi bistvo problema, kajti nekateri brezdomci si še kako želijo aktivno delovati v družbi, ki pa jim te možnosti ne daje. Na to je opozoril edinstven primer organiziranega protesta brezdomcev v Ameriki, ko so sami javno spregovorili o svojih težavah in zahtevah. Namesto miloščine so zahtevali delo, ki bi jim omogočilo človeka vredno življenje, zahtevali so domove in ne zavetišča, kar je ne le državljanska, ampak tudi temeljna človeška pravica. Tako v bogatih družbah, kjer to težavo lahko rešujejo vsaj z nudenjem miloščine, česar si marsikatera revnejša družba ne more privoščiti. Tam so ti ljudje prepuščeni vsak svoji usodi, te pa so si na moč podobne. S podobnimi težavami se sooča tudi naša mlada

država, ki ne more ponuditi ravno veliko. Slovenija se je znašla v težavnem položaju, posebej kar zadeva gospodarstvo, vendar so si nekateri izmislili na moč priročno tolažbo, češ, »drugim gre še slabše«. In kdo je za ljudi čisto pri dnu, tisti »drugi«?

Ljubljana in brezdomci

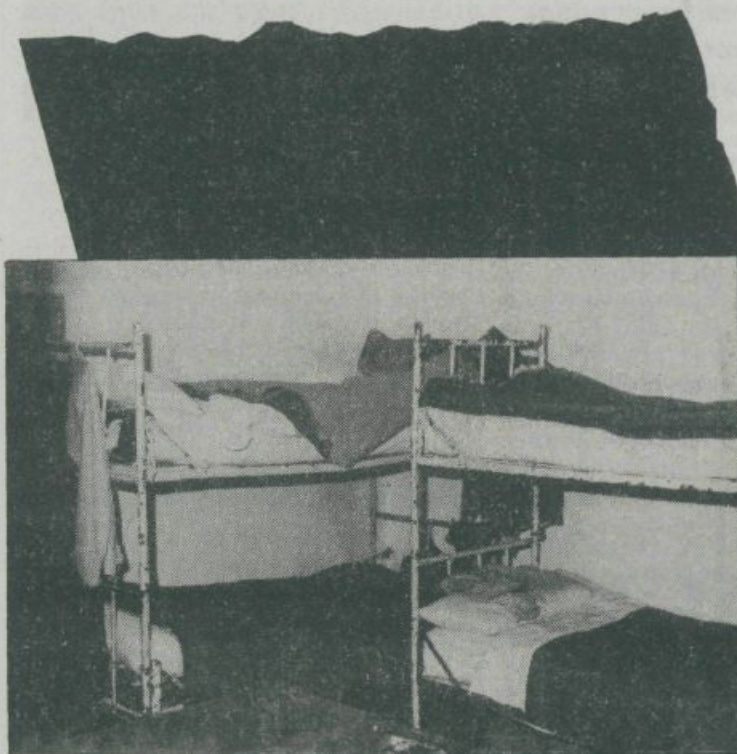
Za klošarje je v Ljubljani poskrbljeno z zavetiščem na Poljanski 35, ustanovljeno pred tremi leti. V tem zaenkrat edinem zavetišču, kamor se lahko ljubljanski klateži zatečejo pred mrazom, pa je prostora le za 22 ležišč, tako da tisti, ki nimajo sreče priti do tega redkega prostora na toplem, si tega pač poiščejo drugje; nekateri v bolnišnici, drugi v zaporih, tretjim, manj iznajdljivim, pa preostane ulica, ki pa glede na trenutne vremenske razmere ni nič kaj prijazna. Poleg mraza sedanjim prebivalcem Poljanske 35 zaradi prenove Roške ceste grozi še spomladansko rušenje njihovih bivanjskih prostorov. Ponujena je sicer nadomestna lokacija, stavba, ki

jim je namenjena, pa je še tesnejša od stare. Glede na to, da je v Ljubljani približno sto brezdomcev, številka pa se povečuje (žal predvsem na račun mladih), se temu ne bi moglo reči niti miloščina.

Pa še to

Z odhodom jugoslovanske vojske se je v Ljubljani sprostito veliko število vojaških objektov, za katere se še vedno ne ve, čemu bodo poslej služili. Vodstvo ljubljanskega zavetišča je sicer vložilo prošnjo za pridobitev prostorov, vendar je pesimizem glede ugodne rešitve tukaj povsem na mestu, kajti povpraševanje po teh prostorih je izredno. Problema se bo očitno potrebno lotiti drugje; kdaj pa kdaj bi se lahko vprašali po vzrokih, ki pripeljejo ljudi do stanja, ki je v bistvu samo še čakanje na konec. Z odgovorom na to vprašanje bi se dokopali vsaj do bista problema, s tako celovitim vpogledom v problematiko pa bi bilo veliko lažje storiti kakšen konkretniji korak.

Ljubica Rodošek

SLOVENIJA SE DROGIRA,

KAKŠNA BO TERAPIJA?

Balkanski polotok je križišče trgovskih poti. Poleg ostalega blaga potuje čezenj tudi droga, namenjena evropskemu tržišču. Pri tem pa je veliko ostane v Sloveniji. Če prištejemo zraven še tisto, ki zraste v domačih logih, je preskrbljenost naših porabnikov nemotena. Tako bo lahko prav narkomanija tisto področje, na katerem bomo najprej v koraku z Evropo.

Pa vendar ne gre le za običajen problem vsake države, v kateri se poraja demokracija. Tudi v bivši Jugoslaviji je bila droga precej razširjena, predvsem v večjih mestih, naprimer Beogradu. V boju proti njej so imeli pomembno vlogo srbski in makedonski policisti. Ti so zasegali pošiljke, ki so potovale prek Grčije, Bolgarije in Romunije. Predvsem v slednjih dveh državah pa nimajo denarja niti za hrano, kaj šele za boj proti drogam. Tako bodo pošiljke zaradi vojne na Hrvaškem potovale prav prek teh dveh držav v Madžarsko, odtod pa k nam. To pomeni, da bodo najugu zasegli veliko manj droge kot nekoč, zato jo bo prek Slovenije potovalo toliko več.

Ob naraščanju količine drog pa se vprašamo po učinkovitosti obstoječega boja proti njim. Ta se je do sedaj kazal le prek državnega represivnega aparata, torej policije. Šola in socialne ustanove pa so povsem neaktivne. V šolah se, razen kakšnega referata, o drogah sploh ne govori in, kot kaže, ostaja to področje poleg spolne vzgoje največja tabu tema. Socialne ustanove pa delujejo pro forma ali pa zvonijo po toči, ko

je večina bolnikov že obsojena na propad. Sploh pa je bolnikovo iskanje ustrezne ustanove Sizifovo delo, saj se tekanje od vrat do vrat ponavadi konča z obupom in ugotovitvijo, da so narkomani posebni bolniki, za katere ima le malokdo dovolj posluha. Poglavje zase so starši, ki s svojo vzgojo pogosto vzbudijo nezaupanje otrok, ki se s starši o žgečkljivih temah nočejo pogovarjati in se zatečejo k vrstnikom. Ti pa so največkrat njihov prvi korak do droge.

KAKO POMAGATI?

Prav mladi pa so tisti, pri katerih so droge najbolj razširjene. Mednje spadajo tudi alkohol in cigarete, ki so sicer legalizirane, a zato nič manj nevarne. Ponavadi je predpogoj za prvi joint prav kajenje in pitje alkohola ter ustrezna družba.

Res pa je tudi, da je skoraj nemogoče najti vrstnike, ki se ne drogirajo. Sreča je le, da se jih veliko zadovolji z mehko in o trdi ne razmišlja, saj zanjo tudi ni denarja. Zna pa se zgoditi, da se bodo tudi pri nas pojavili ljudje, ki bodo trdo drogo prvič

nudili zastoj in tako mlade potegnili v resnejšo narkomanijo.

Uživanje trde droge zahteva veliko denarja. Zato dobijo ti narkomani drogo zastoj ali pa denar na nezakonit način (dealerji, prestopniki). Narkomani, ki se drogirajo intravenozno, pa so rizična skupina pri AIDS-u, zato so v družbi še toliko bolj zapostavljeni. Najmanj, kar bi namesto tega zanje lahko storili, je brezplačno deljenje igel, brez strahu, da bi jih pri tem nadlegovala policija.

POLICIJA JE (NE)MOČNA

In kaj počne policija? O tem ve javnost bolj malo, saj velike ribe lovijo prek majhnih konzumentov, takšno delovanje pa zahteva tajnost.

Zato o postopkih govorijo šele, ko so cilji že doseženi. Boj proti mehki drogi je težak, saj je zelo razširjena, tako da jo je nemogoče povsem zatreti. Huje je, da enako ekspanzijo doživljajo trde droge, ki jih sploh ni več težko dobiti. Tako policija drog tudi ob maksimalni angažiranosti ne more zatreti in lahko deluje le v skladu z načelom bolje nekaj kot nič.

Vsak narkoman nekoč z drogo začne, oziroma pride z njo v stik. Kratka kronologija dogodkov izgleda približno takole: Začne se s cigareto in pivom, ki sta priljubljeni drogi v višjih razredih osnovne šole. Kadi in pije se ponavadi izven nje, tako da učitelji nimajo pravega pregleda nad učenci. V tej fazi bi morala biti to naloga staršev. V srednji šoli (zadnje čase pa tudi že prej) pridejo mladi v stik z mehko drogo. To navadno posreduje kakšna starejša oseba, gre pa za marihuano, šele kasneje za hašiš. Če je droga mladostniku všeč, jo uživa v skladu s svojimi financami. Nanjo se ne navadi, njeno odsotnost pa nadomešča z alkoholom. Veliko mladih se s tem zadovolji in ne poskusi trde droge. Ostali pa navadno nadaljujejo s tripom (LSD). Ta ima neprimerljivo močnejši učinek od mehkih drog in mlade dobesedno fascinira. Tedaj je še zadnji čas, da drogam rečemo ne, saj vodi pot do heroina. LSD namreč ne zadošča več ali pa ga primanjkuje.

Za odkritje narkomana je potrebno poznati stranske učinke in biti nanje pozoren. Vendar je takrat verjetno že prepozno, saj se bo otrok z vso silo uprl. O tem je treba razmišljati še predno je rojen.

Starši pa ne smejo biti edini, ki vzgajajo otroka. Med njimi je namreč preveč alkoholikov, ki tega niso sposobni. Tudi šola te funkcije ne bo rpevzela, saj se še vedno pojmuje kot izobraževalna, ne pa vzgojnovarstvena ustanova. Zato pa bi zdravstvene ustanove lahko začele delovati po načelu, da je bolje preprečevati kot zdraviti. A kaj, ko je vedno problem denar.

Država, ki ima v oblasti policijo, ima v boju proti drogam tri možnosti. Prva je prisotna že dalj časa, to je stagnacija na obstoječem stanju. Druga je uvesti totalno represijo in prepovedati vse droge. Ta možnost je že vnaprej obsojena na propad iz več razlogov: ni denarja, alkohol in cigarete so legalizirane tudi povsod drugod, poleg tega pa pol Slovencev brez alkohola in cigaret ne bi zdržalo niti teden dni. Tretja pa je kooperativno delovanje z ostalimi ustanovami in javnostjo. Pri tem je možna delna liberalizacija obstoječih zakonov, če bi se pokazali kot neučinkoviti. Takšno delovanje pa je žal močno vprašljivo, saj posega na vladino rakovo rano, proračun, iz katerega bi morale finance za tak program pritekati.

KAKO DRUGOD?

Poglejmo še k sosedom. Alkohol je legaliziran povsod (pred časom je popustila tudi Islandija), cigarete prav tako. Mehke droge so delno legalizirane na Nizozemskem in v Kataloniji. Dovoljena je namreč poraba za lastne potrebe, ne pa preprodaja. Trde droge pa so povsod prepovedane in tudi največji problem. Poglavje zase je vzhodni, postsocialistični blok, kjer se droga zaradi stiske ljudi močno širi in je izredno poceni (v Moskvi je kilogram marihuane možno dobiti za 65 DEM).

NOVA VLADA - NOVE REŠITVE?

Pri nas drogo skoraj vsi poskusijo, mnogim je všeč, precej postane zasvojenih, redki se odločijo za zdravljenje in nikomur ne uspe. Slednje pa ni najhujši problem, kot tudi ne, da jo skoraj vsi poskusijo. Tega se pač ne da preprečiti, saj ljudi najbolj miha prepovedano (kot je dejal Drašković, bi ljudje tudi kavo solili, če bi jim to prepovedali). Glavni problem se začne, ko so ljudje zasvojeni. Če kdo sem ter tja poskusi mehko drogo, mu tega ne gre preveč

zameriti in ga zmerjati z narkomanom. Tudi naši starši včasih zvrnejo kozarček (tudi kakšnega preveč), pa zato še niso vsi zasvojeni. Zakaj ne bi dobre volje dosegali tudi malce drugače in pokazali nekaj inovativnosti? Vendar zaenkrat s takšno inovativnostjo ne gre, saj se zatika že pri pravici do splava, zato ostane le čakanje. Bomo z njim končali ob novi vladi?

Andrej Brstovšek

M.S., uživalec mehke droge: »Mehko drogo sem začel kaditi v srednji šoli in sicer v svoji družbi. Tega je že štiri leta in nikoli nisem bil odvisen kot naprimer od cigaret. Pijem tudi alkohol, vendar je boljši občutek, če si zakajen. Poleg tega se mi zdi, da trava ni škodljiva, saj njenih stranskih učinkov sploh še niso dokazali. Menda pa je bila celo legalizirana vse do leta 1966, ko so jo prepovedali zaradi vztrajanja ameriškega šefa policije Auslengerja. Pred tem so jo uporabljali kot zdravilo, kar je v bolj eksotičnih državah še danes običaj. Sem pa nasprotnik trdih drog, ker ljudi zasvojijo, imajo stranske učinke in so predrage. Mislim, da me kajenje trave nikoli ne bo privedlo do trdih drog. Trave ni težko dobiti, je pa dražja kot včasih. Ni me strah, ker počnem nekaj nelegalnega, človek se sčasoma pač navadi. Če bi bil jaz policaj, bi uvedel drugačen boj proti drogam - dal bi javno pobudo proti trdim, mehke pa bi legaliziral. Te so že tako ali tako del vsakdana za ogromno mladih.«

L.S., uživalka trde droge: »Začela sem z mehko drogo in to, če nimam trde, še vedno jemljem. Res da je feeling slabši, vendar pa jo moraš jemati več let, da se nanjo navadiš. Pri trdi drogi traja postopek do zasvojitve 10 do 15 dni. S trdo drogo sem začela iz radovednosti, občutek pa je bil tako dober, da sem nadaljevala. Poleg tega sem jo ponavadi dobila zastoj. Če si zares zasvojen in rabiš drogo 5-krat na dan, kar znese 200 DEM, moraš biti dealer. Drugače

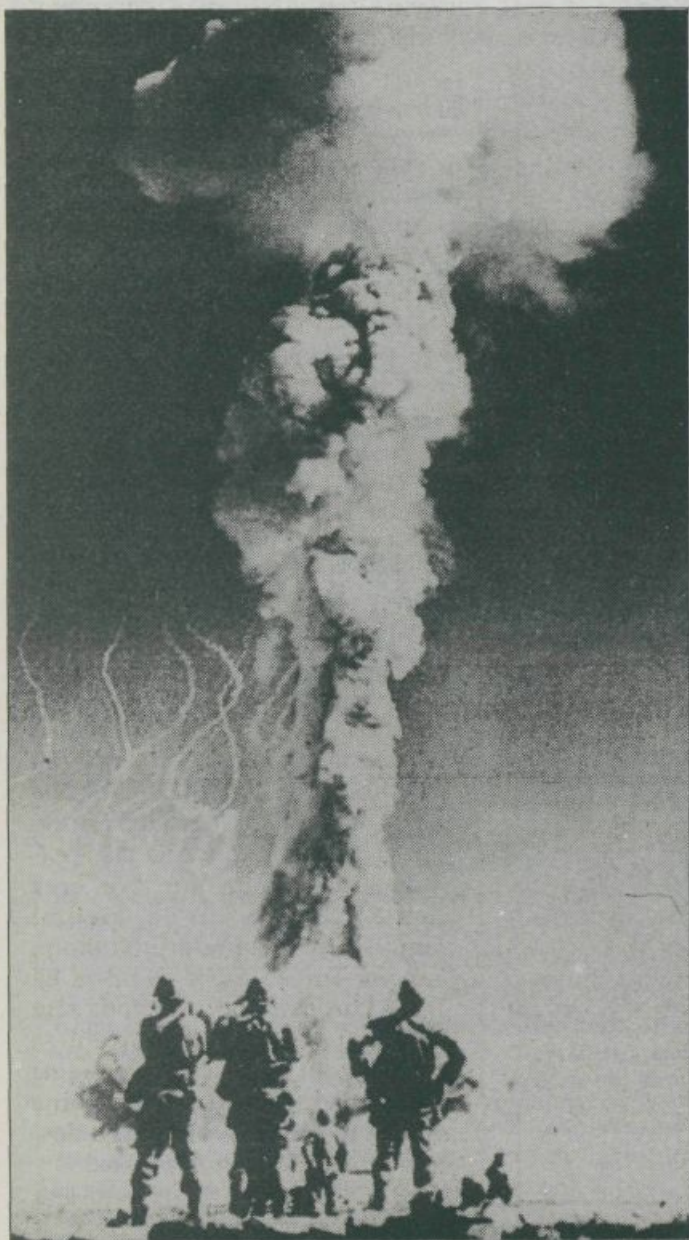
(razen z ostalimi, še hujšimi oblikami kriminala) ni mogoče dobiti toliko denarja. Svoje drogiranje bi pojasnila kot beg v lepše življenje. Ko si trezen, se ti zdi svet zajeban, zato tudi boj z represijo ni učinkovit. Če bi družba ljudem polepšala življenje, bi jih manj poseglo po drogah. Pa tudi to je res, da so policaji sploh edini, ki se proti drogam borijo. Starši se osvestijo, ko so otroci že globoko v dreku, pa čeprav že tudi prej kažejo stranske učinke. Gre za spremembo teže in za slabše uspehe v šoli. Postaneš pač flegmatik. Kakšnih depresij in nezmožnosti koncentriranja pa pri sebi ne opažam.«

Božo Truden, odgovoren za stike z javnostjo pri Ministrstvu za notranje zadeve: »Opažamo, da se droga med mladimi širi, niža pa se starostna doba porabnikov. Med mlajšimi je strah še prisoten, vendar pa mehke droge primerjajo z alkoholom. Prav te pa skušajo alkohol izpodrinuti. Vendar pa je alkohol legaliziran in ima v družbi že uveljavljen status. Na to gledamo z relativno dobro voljo, kar pa ne pomeni, da mora biti tako tudi z drogami. Tega problema ne bomo rešili niti s strožimi sankcijami niti z legalizacijo. Res je lažje delati s problematiko, ki je dekriminalizirana in ki nima možnosti, da bi jo prevzela ilegala, vendar to še ni razlog, da zadevo dovolimo. Ukrepati moramo ostreje in skladno z ostalimi odgovornimi institucijami, ustreznega sankcijska politika mora biti del splošne politike. Pri tem pa je pomembno, da javnost problema ne pozna dovolj celovito, od vrst drog do njihovih negativnih učinkov.«

Dr.sc.med. Janez Rugelj iz Centra za alkoholizem in druge bolezni odvisnosti: »V svoji dvajsetletni praksi sem zdravil veliko bolnikov, tudi takšne, ki so bili zasvojeni s hašišem in marihuano. Na narkomane me najbolj spominjajo prav mladi alkoholiki, dejansko pa v naših razmerah nobenih ni mogoče uspešno zdraviti. To pa zato, ker so praktično brez delovnih navad. Postavlja se nerešljivo vprašanje, kako mladega alkoholika ali narkomana navdušiti za kreativno delo, ko pa to ni uspelo staršem, šoli, podjetju? Celoten proces zdravljenja, vzgoje in prevzgoje mora temeljiti na avtoritativni (ne avtoritarni) podlagi. Razen mojega temeljijo vsi sedanji sistemi zdravljenja v Sloveniji na permisivnosti, zato ne morejo biti uspešni. Dokazano je že, da so zgrešeni, pa se jih še vseeno držijo v šolstvu, psihologiji, psihiatriji in socialnem delu. Povsod bi morali preiti na avtoritativen sistem.

V prehodnem obdobju bodo imele pomembno vlogo zasebne šole, ki bodo vzgajale elito, zato bodo drage, še zlasti, ker imamo premalo ustreznih pedagogov. Mladino je namreč treba navdušiti za pridobivanje znanja, za umetnost, kulturo in šport, pa ne bodo imeli potrebe po begu v omamo z alkoholom in drogo.«

LETO NEVARNEGA

Zeleni molčijo

ŽIVLJENJA

Leto, ki je za nami, bo v zgodovini ostalo zapisano kot leto državnih udarov, vojn, beguncev in brezumnega nasilja. Orožje je spregovorilo povsod tam, kjer so se dolgo časa ustvarjala krizna žarišča in obetala bližajočo se vojaško eksplozijo. Pokazalo se je, kako majhen je pravzaprav svet na pragu enaindvajsetega stoletja. Presenetljivo, da nek narod na Balkanu skorajda ob istem času doživlja usodo ljudstva na Bližnjem vzhodu, da se istočasno razhajajo veliki in majhni, da nastajajo meje tam, kjer jih prej ni bilo in se podirajo drugje, kjer ljudje na podlagi nove paradigme iščejo poti v sodobne civilizacijske skupnosti.

Medtem ko Stara celina podira barijere in podreja nacionalne interese gospodarskim, se njeno slepo balkansko črevo utaplja v nasilju. Pričeli smo govoriti o novi politični ureditvi sveta. Bipolarnost je preživeta. Vzhodni pol je moral priznati svojo zмотo, kajti ljudje v socializmu se vojskujejo, tam pa, kjer je mir, bodo kmalu umirali od lakote. Pa vendar ne govorimo o Afriki, za katero smo bili vajeni plemenskih spopadov in etiopskega standarda, ampak o delu Evrope ob koncu leta 91.

Vojne

Nobena ni dobra, toda boljša je tista daleč, kot tista, ki postavi španske jezdece na domače ulice in zaradi katere tulijo sirene v kraju, kjer živiš. Če nič drugega, smo se naučili vsaj to.

Letošnje vojne so se in se bodo ob koncu obračunavale z ogromnimi številkami. Bodisi da bo govora o človeških žrtvah, gospodarskih posledicah, ekoloških katastrofah, stroških za oboroževanje in vsem ostalim, kar vojna prinese s seboj. Izračuni so pokazali, da je vojna proti Iraku zaveznike stala vsak dan približno pol milijarde dolarjev, neodvisno od 2.500 milijard dolarjev, ki so jih za oboroževanje porabili samo Američani v minulem desetletju. Poleg tega je Pentagon neposredno pred ameriško intervencijo v Zalivu za potrebe vojaške operacije "Puščavski vihar" namenil okoli 30 milijard dolarjev. Kakšni bodo računi na Hrvaškem, ni znano.

Revolucije

Že ob vstopu v novo desetletje smo vedeli, da se bo politična prihodnost sveta oblikovala v znamenju zloma velike zablode tega stoletja, ki kopni z zemljevida sveta kot sneg pod toplim pomladanskim soncem. Tudi v tistih redkih kotlinah, kamor sonce še ni posijalo, je le še vprašanje časa, kdaj bo komunizem dokončno pobralo. Procesa minevanja ni sposobna ustaviti nobena, še tako totalitarna armada in napihnjena ideologija. Socializem pa je verjetno najbolj grandomanska od vseh. Vse v zvezi z njim zajema ogromne dimenzije. Velike zmage in revolucije so bile izbojevane prav v njegovem imenu. Še večje so žrtve, ki jih pušča za seboj. Letos se je dokončno zlomila država, za katero je bil komunizem najuspešnejši izvozni produkt.

Poletje je minevalo v znamenju vojn in državnih udarov. V Jugoslaviji je zavrelo v Sloveniji in na Hrvaškem in medtem, ko so bile oči svetovne javnosti uperjene v JLA, se je neka druga armada, s podobnimi problemi kot jugoslovanska, poskušala znebiti predsednika, ki je po njihovem mnenju preveč zavil s pravovernih tirnic socializma. Nobena vojska, še posebej pa ne Rdeča, se ne bi bila pripravljena odpovedovati smislu, da skrbi za imperialno politiko svetovne velesile. Gorbačov je za nameček pristal še na zelo radikalna pogajanja z Američani glede oborožitve in od svoje armade zahteval celo vrsto žrtev, ki zanjo niso bile sprejemljive. SZ ni več zdržala vloge svetovnega žandarja, ki jo je prej delila z Američani, in Gorbačov se je bil zato prisiljen odločiti za spremenjeno svetovno politiko. Umakniti se je moral iz

Zakaj nihče ni vprašal njih?

Afrike, Latinske Amerike in Azije. Najhujši udarec za vojsko pa je bil vsekakor umik iz Vzhodne Evrope in razpustitev Varšavskega pakta. Rdeča armada je vse to dogajanje doživljala kot zmanjševanje vloge SZ v svetu. Perestrojka je bila s stališča sovjetske vojske videti katastrofalna. Nič manjše pa ne bi bile posledice uspelega državnega udara, če jih opazujemo skozi prizmo novih političnih gibanj v Vzhodni Evropi.

Uvod v sovjetsko poletje je bil že januarski odstop zunanjega ministra Ševarnadzeja, ki je takrat izzvenel kot umik pred bližajočo se diktaturo. Gorbačov je imel opravka s politično krizo, ekonomskim kolapsom, nerešenim nacionalnim vprašanjem in bojem za oblast, iz katerega je na koncu, po neuspešnem vojaškem scenariju, Jelcin izšel kot zmagovalec.

Zmagovalec, ki mu je ostala razpadajoča država in gospodarsko razsulo. Ljudje stradajo in zmrzujejo, vse več je brezdomcev, ki bivakirajo na ulicah in kažejo bedo državnega giganta v razsulo.

Podobna slika s potenciranimi problemi se je letos razgnila pred svetom tudi v največji balkanski eksoti, ki je bila še pred leti skorajda nedostopna za tuje novinarje in iz katere je bil dotok informacij takorekoč popolnoma zaprt. V začetku leta smo se po množičnem eksodusu spraševali, ali je še kje kakšen Albanec, ki ni poskušal prebegniti na Zahod. Tisti, ki jim ni uspelo, so konec marca odšli na volitve in verjetno poskrbeli za politično presenečenje leta. Le malo političnih opazovalcev je namreč stavilo na albanske komuniste. Toda v državi, kot je današnja Albanija, nihče nima vzroka za zmagoslavje. Kar se je zgodilo v deželi orlov, nikakor ne moremo imeti za zmago ideologije ali političnega sistema. Množični nemiri in demonstracije po volitvah so pokazali, da je šlo, blago rečeno, za nesporazum, politični

diletantizem, neznanje in neosveščenost. Toda storjen je bil prvi korak, ponavadi najtežji. Ob koncu leta lahko mimo napišemo, da je poglavje, ki se je začelo z napadom na Zimski dvorec, končano. Vsaj v Evropi. Komunizem, ki so ga naplavile revolucije, je z revolucijami spet potonil. Eno zadnjih bijejo na Hrvaškem.

Begunci

Da se danes odpraviš po svetu s trebuhom za kruhom, imaš lahko zato le dva razumna razloga: strah in pogum. In gotovo neizmeren obup. Kakšna država lahko ustvari toliko obupancev, da ti dobesedno preplavijo italijanska pristanišča? In kateri politični sistem lahko pripelje ljudi tako daleč, da šibkejši raje izberejo smrt, kot da bi ostali v svoji domovini, in matere raje tvegajo porod na ladijskih palubah, kot da bi rodile v domačih porodnišnicah? Vendar po primere ni treba hoditi v sosednjo Albanijo. Dogajajo se tudi v državi, ki je pred šestinštiridesetimi leti evforično propagirala bratstvo in enotnost, da lahko danes ti bratje drug drugemu pobijajo družine, požigajo hiše in koljejo v imenu neporavnanih računov še iz časov, ko se mnogi od njih niti rodili niso.

Ljudje pa so lahko žrtvovani tudi v zameno za višje politične cilje in interese močnejših. Usoda majhnih narodov začne zanimati velike šele takrat, ko jim lahko škodi ali resno ogrozi njihove interese. Letošnji eksodus kurdskega ljudstva brez lastne države in s petimi zemljiškimi gospodarji: Irakom, Iranom, Turčijo, Sirijo in SZ ni bil prvi v kurdski zgodovini, toda zato nič manj tragičen. Američani se pred svetom opravičujejo, da se ne morejo vmešavati v notranje zadeve tujih držav, in ostajajo dosledni tudi v primeru Hrvaške.

Erika Repovž

Milijarde dolarjev za oboroževanje

Albanski begunci v Brindisiju

VITAL DATA

VITAL FACIA 91-1

(Forbes št. 9/91) V svoji listi top 40 najbolje plačanih zabavljačev na tem svetu *Forbes* ugotavlja, da je bil v letu 1991 prav rap tista pot do bogastva ali - kakor temu rečejo Američani - »road-to-riches«. Kirk Burrell alias M.C.Hammer je potegnil 15 mio \$ iz debi albuma *Please Hammer Don't Hurt 'Em*, Robert Van Winkle, po domače *Vanilla Ice*, pa 12 mio \$ iz LP-ja *To the Extreme*. Novi na lestvici so poleg njega še *Xuxa*, brazilska Madona, *Kevin Costner* je z režijo in igranjem v *Dances With Wolves* iztržil čistega 40 mio \$ (iz totala 400 mio) - težava je v tem, da je to delal za že bankrotirano družbo Orion Pictures; kakorkoli že, denarje zaslužil, če bo izplačan, pa je drug problem. Novi so še najstniški - »bogpomagaj« avtor, ki je napisal in sproduciral *Home Alone* (500 mio \$ prihodka), *John Hughes*, nato vojaški tehno-triler pisatelj *Tom Clancy* (Hunt for The Red October) ter *Matt Groening*, avtor *Simpsonovih*. Z lestvice so se poslovili *Pink Floyd*, *U2*, *The Who*, Garfieldov kreator *Jim Davis* ter *George Michael*, ki je prej tožil, da se čuti na vrhu osamljenega. Kmalu bo ugotovil, da je na dnu isti kurac. Na vrhu kraljujejo odmaknjeno od drugih *New Kids On The Block* ter *Bill Cosby*, ki ga občudujemo vsako soboto popoldan. Ali pa ne. Ne bodite nevoščljivi ob kukanju v tabelo! (cifre so v milijonih dolarjev)

VITAL FACIA 91-2

Na *Forbes* se bomo obrnili tudi v drugem primeru, to pa zato,

ker so pri tej reviji toliko bistroumni-vidni! Preprosto pretkani, da žesredileta (z)vejo za končni letošnji izkupiček posameznih zvezdnikov. Tokrat bomo predstavili še 40 najbolje plačanih športnikov na svetu v 1991. Ne sprašujte, kako v *Forbes* uvedo, kolikobokdo zaslužil z zmagami, karpasetiče cifre iz pogodbin reklamiranja zavelike korporacije, v amjenajbrž jasno, da Frobsovi novinarji niso navadni smrtniki. Pa čeprav so novinarji... Hec! Dejstvo pa je, da je v informatični Ameriki laže priti do informacij kot v industrijsko zabuhli Ljubljani. Slovenija je negledenava še želje - švednodelsvetovne periferije in še dolgo bo. Pa čeprav sredi Evrope. Kako pa kaj zaigra vaše

srce ob misli na dejstvo, da je jugo-slovenska(?) Monika Seleš trenutno najboljša in najbolje plačana teniška igralka na Zemlji, da je najmlajša, ki je kdajkoli bila prva na lestvici. Bolj kot od same zmage ji denar priteka od eksibicijskih tekmovalj in reklam, saj so iz nje ustvarili medijsko zvezdo. Denar od reklam pride še raje, ker so ti dvoboji postali globalni: kar sedem dežel je zastopanih med prvimi desetimi tenisačicami. Poleg večjega trga pa je pomembno tudi dejstvo, da zvezde-šmrklje pritegujejo pozornost precej mlajše generacije. Med *Forbsovimi* 40-imi je skoraj 25 odstotkov teniških igralcev, 5 igralcev golfa, 7 je košarkašev,

6 voznikov F1, ni pa nobenega nogometaša, karsenam zdizelo čudno - baje so imeli lani na lestvici imeli *Maradono*, ki pa je svoje končal, kot najbrž veste. Na vrhu so boksarji: svetovni šampion iz težke kategorije *Evander Holyfield* je imel za dvoboj z bivšim šampionom *Tysonom*, ki naj bi se zgodil novembra, obljubljenih 30 mio \$, plus toliko od televizije (najnižja varianta) - tako bi moral odplesati z več kot 60 mio \$. Ker so dvoboj premaknili na januar '92(?), je njegovo prvo mesto vprašljivo. Ne glede na to: postanite boksarji!

M.D.

Top 40 entertainment:

	1990	1991	skupno
1. New Kids On The Block	61	54	115
2. William H. Cosby Jr.	55	58	113
3. Opriah Winfrey	38	42	880
4. Madonna	39	24	63
5. Michael Jackson	35	25	60
6. Kevin Costner	9	50	59
7. Johnny Carson	25	30	55
8. The Rolling Stones	44	11	55
9. Charles M. Schulz	26	25	51
10. Steven Spielberg	23	27	50
11. Paul McCartney	34	15	49
12. Julio Iglesias	22	23	45
13. Janet Jackson	25	18	43
14. Bruce Willis	28	15	43
15. Eddie Murphy	26	16	42
16. Tom Cruise	19	17	36
17. Arnold Schwarzenegger	20	15	35
18. Aerosmith	22	12	34
19. M.C. Hammer	11	22	33
20. The Grateful Dead	17	16	33
21. Sean Connery	27	5	32
22. Billy Joel	26	5	31
23. Jack Nicholson	16	14	30
24. John Hughes	8	20	28
25. Frank Sinatra	113	14	27
26. Michael Douglas	15	12	27
27. Michael J. Fox	23	3	26
28. Guns N'Roses	4	21	25
29. Stephen King	12	13	25
30. Siegfried Roy	10	15	25
31. Prince	15	10	25
32. Andrew Lloyd Webber	12	12	24
33. Paula Abdul	14	10	24
34. Sylvester Stallone	13	10	23
35. Arsenio Hall	11	12	23
36. Tom Clancy	5	15	20
37. Xuxa	9	10	19
38. Mel Gibson	9	10	19
39. Matt Groening	10	8	18
40. Vanilla Ice	5	13	18

Top 40 sport:

	šport	plača/zmage	ostalo	skupaj
				(v mio \$)
1. Evander Holyfield	boks	60.0	0.5	60.5
2. Mike Tyson	boks	30.0	1.5	31.5
3. Michael Jordan	košarka	2.8	13.2	16.0
4. George Foreman	boks	14.0	0.5	14.5
5. Ayrton Senna	avtodirke	12.0	1.0	13.0
6. Alain Prost	avtodirke	10.0	1.0	11.0
7. Flazor Ruddock	boks	10.0	0.2	10.2
8. Arnold Palmer	golf	0.3	9.0	9.3
9. Nigel Mansell	avtodirke	8.0	1.0	9.0
10. Jack Nicklaus	golf	0.5	8.0	8.5
11. Larry Bird	košarka	7.4	0.5	7.9
12. Monika Seleš	tenis	1.6	6.0	7.6
13. Joe Montana	am. nogomet	3.5	4.0	7.5
14. Stefan Edberg	tenis	1.4	6.0	7.4
15. Greg Norman	golf	0.4	7.0	7.4
16. Steffi Graf	tenis	1.3	6.0	7.3
17. Andre Agassi	tenis	0.8	6.5	7.3
18. Boris Becker	tenis	1.2	6.0	7.2
19. Wayne Gretzky	hokej	3.0	4.0	7.0
20. Gerhard Berger	avtodirke	6.0	1.0	7.0
21. Jean Alesi	avtodirke	6.0	0.5	6.5
22. Gabriela Sabatini	tenis	1.3	5.0	6.3
23. Magic Johnson	košarka	2.5	3.0	5.5
24. David Robinson	košarka	2.4	3.0	5.4
25. Nick Faldo	golf	0.4	5.0	5.4
26. Jennifer Capriati	tenis	0.6	4.5	5.1
27. Rocket Ismail	am. nogomet	4.5	0.5	5.0
28. Patrick Ewing	košarka	4.0	1.0	5.0
29. John Hot Red Williams	košarka	4.8	0.1	5.0
30. Ivan Lendl	tenis	0.8	4.0	4.8
31. Bo Jackson	am. nogomet	2.0	2.5	4.5
32. Pete Sampras	tenis	0.4	4.0	4.4
33. Hakeem Olajuwon	košarka	3.8	0.5	4.3
34. Darryl Strawberry	košarka	3.8	0.5	4.3
35. Greg LeMond	kolesarjenje	1.8	2.5	4.3
36. Will Clark	baseball	3.8	0.4	4.2
37. Nelson Piquet	avtodirke	4.0	0.2	4.2
38. Kevin Mitchell	baseball	3.8	0.3	4.1
39. Curtis Strange	golf	0.5	3.5	4.0
40. Joe Carter	baseball	3.7	0.2	3.9

UFR

Čeprav smo morda z naslednjo informacijo o nedavnih dogodkih na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze, že zastareli, vam je vseeno predočamo. v *Economistu* (26.10.91) so objavili rezultate nove igre, ki se je glasila: »poiščite novo ime za eks-SZ in njene prebivalce«. Rezultati sicer niso bili »dokončni«, so pa pričali o izvirnosti *Economistovih* bralcev. Nekateri so se zabavali z akronimi: npr. RELICS (Republic Left In Chaos by Socializm), ali pa PITS (Post-Imperial Total Shambles), ali COMA (Confederation of Mutual Antagonism), njeni prebivalci pa bi se imenovali *Commies* (Komiji)! (Za manj poučene slovarček: RELICS - ostanke, PIT - jama, votlina, rudnik, pekel, SHAMBLES - klavnica, pokol, COMA - koma.) Drugi so se igrali s prvimi črkami 12-ih republik (minus tri baltiške), ki so tedaj še bile v zvezi. Ena izmed zanimivejših verzij: *Rumbagakkutt*, ki naj bi jo naseljevali *Rumbagakkuttijanci*... Bolj preprost in moden predlog: *Skupina Dvanajstih* (Group of Twelve - G12), vendar bi problem nastal, ko bi se odcepilo nadaljnjih pet republik in bi se izšlo G7... Eden izmed najbolj razveseljivih predlogov je bil UFR (Union of Fewer and Fewer Republics), manj duhovit pa Zgornja Volta (zaradi količine raket), ki bi z razorožitvenim procesom in postopnim odcepljanjem doživela modifikacijo (na raven moskovske kneževine 1478) v Zgornja Volga. Med resnejšimi priporočili (in tudi najobičajnejšimi) - ki imajo tudi največ šans, da bodo sprejeti - so bile variante Ev-

razije Združene države Evrazije, Evrazijska liga, Evrazijska skupnost itd. Toda *Economistova* nagrada je šla g. *Duncanu Stephensonu* iz Leedsa, ki je predlagal *Gorbustan*, s prebivalci *Gorbustanci*. Možakar je zgovorno pojasnil, da je »Gorby poosebitev in sponzor celotnega urejanja in da bo s prihodom 70 let zaprtih sil na oblast Gorbyjeva kariera najbrž šla isto pot kot *Gorbustan*, ki bo tako trajal le zelo kratek čas...« Gorby - simbol napačne epohe!

PUDLI TUDI SE... O

V isti številki *The Economist* piše o iztrebkih francoskih pudlic. »Nikdar ne bo delovalo - mogoče v New Yorku, ne pa v Parizu!« pravi. »Si lahko kdo zamisli šik Parižanko, ki je počepnila, da bi pobrala vpadljiv kupček dreka, ki ga je njen kuži pravkar pustil na pločniku?« Prav to pa pariškimi damam priporoča nova televizijka in psoterska kampanja. Zakon o prepovedi pasjega onečevanja pločnikov je v veljavi sicer že od 1986, vendar ga doslej - kot tudi mnoge druge francoske zakone - niso prav vestno izvajali. Mestni svet se je, soočen z goro pritožb, zadeve končno lotil. V Parizu imajo namreč najvišjo gostoto psov od vseh evropskih prestolnic: eden na deset prebivalcev oz. 200.000 psov! Kužiji odložijo približno 10 ton iztrebkov dnevno. Štiri tone jih postrgajo s pločnikov, po parkih ter na otroških igriščih, ki so zlasti priljubljeni pasji WC, pa jih čistijo t.im. *motocrottes* oz. motoristopobiralci drekcev, ki jih je zaposlilo mesto - to pa stane 42 mio fr. frankov letno (okrog 14 mio DEM)... Ostale izmečke

naj bi se splaknilo po odtočnih kanalih v pariško kanalizacijo, toda nekaj - pravzaprav veliko - jih ostaja in ti se lepijo na podplate nepazljivih, onesnažujejo zrak ter - verjeli ali ne - povzročajo nesreče. Pasji izmečki so krivec za okoli 650 bolniških primerov v Parizu vsako leto... Parižani sicer postavljajo pasje sranje na tretje mesto pritožbv zveziz mestom - za prometnimi zastoji in izpušnimiplinivozil, todapred zločini! Prvi val nove kampanje, ki so jo sprožili 21. novembra ob podpori risank *Ronaldi Searlea*, skuša vzpodbuditi lastnike psov, da naučijo svoje ljubljence uporabljati odtočne kanale ali pa da sami počistijo za njimi, če jim dresura ne uspe. V mestnih hišah delijo zastoj priročne lopatke v ta namen. Drugi val oglaševanja pa bo uporne trmoglavce opomnil, da so dolžni plačati kazen 600 - 1300 FFr, če bodo zasačeni ob kakajočem kužiju... Ljubljana ta trend ne more zaobiti! Le kdo daje kakce v kodre?

GUBASTI POSLI

Kakor mladost veni na obrazih 78 milijonov »baby-boomerjev« (v ZDA prebivalstvo, rojeno med 1946 in 1964, v času baby-booma), prodaja krem, ki domnevno pomagajo koži, da izgleda mlajša, vrtoglavo raste, piše *Faye Rice* v *Fortuneu* (16.10.91). Po analizah *Merrill Lynch* se je od 1985 prodaja za kožo pazljivih krem zvišala za 50 odstotkov na 3,7 mrd \$! Podjetni študentje, pozor torej!... Najbolj nečimrne pričenjajo skrbeti črte na obrazu takoj, ko pridejo do 30-ega leta, in le še malo je »boomerjev«, ki te magične črte še niso presegli. Nič čudnega, da se *Line Preventor*, ki so ga naredili pri

Estée Lauder, pod znamko *Prescriptives* (Recepti), gel za obraz, oči in vrat, prodaja kot med. Ostali »hot-sellerji«: *Ceramide* kapsule *Unileverjeve* znamke *Elizabeth Arden*, ki domnevno zmanjšujejo pomanjkanje vlage; *Youth-Lift* losion *Gale Hayman*, soustvarjalke parfuma *Giorgio*, ki baje naredi kožo gladko in »zapolnjuje« nedobrodošle linije; *Réducteur Rides*, *Cosmairjeve* znamke *Biotherm*, gladilec gub. Ker pa so vse omenjene znamke bolj drage (med 35 in 65 \$) in ker imajo v Ameriki prav tako recesijo (čeprav zdaleč milejšo kot pri nas), se velik del folka raje odpravlja v drogerije in supermarkete, kjer prodajajo cenejše proizvode: cene za *L'Oréalov Pléntitude line*, ki vsebuje serume za obraz ter kreme proti staranju za obraz in oči, se na primer gibljejo med 7 in 15 dolarji in stvar kar izginja s polic. *Oil of Olay* firme *Procter&Gamble*, ki sedaj vsebuje zaščito pred soncem, se tudi vroče prodaja, steklenička pa je 12 \$... Predpostavljam sicer, da so vam te stvari dokaj znane, ker naši farmacevti niso neumni, doma imate satelistske kanale, trgovci pa so itak že davno odkrili, da staranje ne pozna meja! No, kar je zanimivejše, je to, da ženske niso edine, ki se borijo proti gubam. Raziskave o moškem premagovanju kompleksov so sicer pičle, vendar pa anekdotni dokazi napeljujejo na predpostavko, da vedno več moških uporablja kozmetiko za obraz svojih žena ali »pomembnih drugih« in si pomaga s tem, kar pač tam najde. Modrost: bolje biti pijan nego star! Alk proti staranju!

M.D.

PADLI BOGOVI

V leto 1992 in očitno tudi v novo stoletje, bo svet vstopil z eno samo zveličavno resnico ali ideologijo. Zahodna liberalna aliansa je za zdaj dokončni zmagovalec. Prav dvajseto stoletje pa ostaja priča neštetim uporom proti svetovni liberalni politični demokraciji. Vsi ti upori so sicer propadli, vendar ne tudi vzroki, ki so jih zanetili.

Kateri pa so vzroki, ki so v tem letu dokončno razbili Vzhodni monolit in s tem prekinili večdesetletno kontinuiteto ideološke konfrontacije sveta? V igri je več faktorjev, začeni od ekonomskega kot najpomembnejšega do njegovih transmisij, kot so nacionalni in drugi.

Topovi ali maslo

Propad sovjetskega imperija gre v prvi vrsti pripisati ekonomskim vzrokom, v skladu z vladajočo moralo materializma. Imperij, katerega ekonomija se komaj prebija nad nivo eksistence, je obsojen na propad. O tem, kolikšen odstotek bruto nacionalnega dohodka bo ta imperij namenil za obrambo namesto za potrošnjo, odločajo politične prioritete družbe. Ko pa mladi komsomolec zazna svojo prioriteto kot Coca Colo namesto Manifesta, nastopi kolaps.

Zmaga političnega in ekonomskega liberalizma determinira veliko večjo vlogo ekonomskih kot političnih faktorjev. Časovni pragmatizem določa naziv velika sila kot pojem, ki je primarno povezan z

ekonomskimi atributi, namesto vojnih, teritorialnih in drugih meril moči.

V letu 1991 nam liberalizem dokončno dokaže, da je bil komunizem prava ideološka otroška bolezen, v primerjavi z zahodno Idejo. Smisel zahodnjaškega liberalizma se kaže v njegovem pragmatizmu in prilagodljivosti (švedski verziji liberalnega socializma vlada kralj). Z druge strani naleti ta pragmatizem na monolitno indoktrinacijo leninizma-marksizma, ki dokončno propade zaradi popolne nezmožnosti prilagajanja. Vračanje k demokraciji in prvina leninizma in poskus abstrahiranja stalinizma in brežnjevizma, kot je to poskušal Gorbačov, se pokaže kot utopija. Leninizem je že v svojih koreninah nagnjen k avtoritarnosti brez pluralizma in se že v

samem nastanku spopade s kasnejšim zmagovalcem - liberalizmom. Stalinizem in brežnjevizem nista nikakršna potvorba leninizma, ampak njegov logični podaljšek. Odvečno je vprašanje, katera ideologija je »boljša«, relevantno je vprašanje zmagovalca.

Zmaga ali poraz?

Reveži, ki so se v preteklosti odločili za oponiranje zveličavnemu liberalizmu, so se naenkrat, namesto ob srpu in kladivu, znašli med kladivom in nakovalom. Z isto vneto, kot so nekoč gradili berlinski zid, sedaj prodajajo svojo prihodnost Zahodu. Ali je propad komunizma zmaga ali poraz nekdanjih malikovalcev svetovne pravičnosti pod rdečo zastavo? Prej poraz, vsaj za naslednjih nekaj generacij. Poraz pa je edina alternativa.

Če mora cel Balkan skakljati za nekimi evrokraji za pridobitev njihove naklonjenosti, če se lahko vsaka gerontofilska filnatropska organizacija sprehaja po vzhodni Evropi kot po železniški postaji in če mora »papirnati tiger« sovjetski imperij na kolenih prositi kruha in dolarjev, potem

ne pomeni »duhovna renesansa« vzhodne Evrope nič drugega kot poraz. Najrealnejša perspektiva nekdanjih upornikov liberalizmu je priključitev na kanalizacijo Zahoda.

Zmaga materialnega nad idejnim se kaže tudi navkljub kljubovanju zagriženih ultranacionalistov kot zadnji rezervi v boju proti univerzalnemu liberalizmu. Če že niso anahronizem, pa se vsa nacionalistična gibanja kažejo kot gibanja brez dolgoročne strategije, brez političnega programa, razen negativne tendence po ločevanju od drugih skupin ljudi. Nacionalistični programi ostajajo brez celovitih strategij za družbenoekonomsko organizacijo. Nikakršen nacionalni izolacionizem ne prinaša uspeha, prihodnji rodovi se bodo o tem učili iz Knjige o Balkanu.

Nacionalna vprašanja so pri svetovni avantgardi že davno mimo. Zahodna Evropa se je nacionalno izoblikovala že v prejšnjih stoletjih in s popravki še v začetku tega. To vprašanje je ad acta. Kljub virusu nacionalizma, ki veje iz nekdanjih komunističnih držav, je utopično pričakovati, da se bo monolit liberalizma razbil na tem vprašanju. Besedo Narod so zamenjale druge, pomembnejše.

Ureditev sveta so zmeraj določala nasprotja med velikimi silami, bodisi nacionalna v prejšnjih stoletjih ali pa ideološka v tem. Pogoj pa je bil seveda zmeraj obstoj velikih sil. Kljub razpadu Sovjetske zveze velike sile še obstajajo, vendar geometrije sveta ne določajo več. Ta je že določena, velike sile pa obstajajo le še kot sui generis, vključno z ZDA, ki so svoje zgodovinsko poslanstvo že opravile. Nacionalistični uporniki so zamudili vsaj za sto let, sedaj pa bodo končali na križu.

Ali je svet res že dokončen in nespremenljiv? Kot precej cinično alternativo bi lahko predlagali atomski holokavst, vendar to ni edina rešitev. Edina alternativa zmagoslavnemu zahodnemu pragmatizmu je faktor spontanosti ali »x-faktor«. Nobeden politični teoretik prejšnjih stoletij ni predvideval nastanka nacizma ali komunizma, pa se je ta vseeno zgodil. Ravno zaradi svoje enkratnosti in večnih vzrokov vsajenih v človeško družbo. Če liberalno demokracijo, nacizem, komunizem in druge ideologije štejemo kot spontan in enkratni »x-faktor« ter kot posledico večnih družbenih vzrokov, pridemo do alternative zahodnemu liberalizmu. Ideologije so pravzaprav fantastična stvar ne zaradi svoje enkratnosti, ampak zaradi večnih družbenih vzrokov, ki omogočajo pojav drugih podobnih dogodkov brez precedensa in nepredstavljenih.

Igor Jukič

O Z N A N I L O !

TRIBUNA VABI K SODELOVANJU LJUDSTVO, KI JE ZMOŽNO UDEJSTVOVATI SE NA NASLEDNJIH PODROČJIH:

- ❖ NOVINARSTVO
- ❖ KARIKATURE
- ❖ TEHNIČNO UREJANJE
- ❖ RAČUNALNIŠKO STAVLJENJE
- ❖ FOTOGRAFIRANJE
- ❖ KOLPORTAŽA

PRISPEVAJTE SVOJ DELEŽ K NOVI PODOBI TRIBUNE!
TOLARJI IN USPEHI ZAGOTOVLJENI!

VELECENJENE PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV:

TRIBUNA
Kersnikova 4
61000 Ljubljana

NAROČILNICA

Spodaj podpisani
(priimek)

..... želim postati naročnik
(ime)

Tribune. Pošiljajte mi jo na
(ulica)

.....
(kraj)
Izjavljam, da imam status rednega študenta.

da ne
(obkroži pravilni odgovor)

Bodite informirani - naročite se na Tribuno! Zagotovite si jo na dom, izognete se inflaciji in pridobite si 10% popusta. Letna naročnina: za študente 270 SLT, za ostale 700 SLT.

POPUSTI ZA ŠTUDENTE

Preveliko število obveznosti ter neizprosna borba za vsak tolar, ki je v tej krizi še kako dobrodošel, sta najverjetneje vzroka, zakaj se mnogim študentom niti ne sanja, da lahko v Ljubljani pri ogledu gledaliških predstav in nakupu knjig (tudi študijsko obveznih) prihranijo marsikateri tolar. Tako lahko študentje v redakciji KRT in ČKZ na Beethovnovi 9 kupijo knjige kar s petdeset odstotnim popustom, gledališke predstave pa si lahko z nakupom abonmaja ogledajo tudi do petdeset odstotkov ceneje.

Ljubljanska gledališča in opera

V Mestnem gledališču ljubljanskem na Čopovi 14 imajo enotne cene za vse vrste obiskovalcev, popuste za študente imajo le pri najcenejših predstavah. Tako si lahko študent krajšo predstavo, ki drugače stane 300, ogleda za samo 210 tolarjev.

Študentje si lahko ogledajo predstave s 30-odstotnim popustom, so nam povedali v Slovenskem narodnem gledališču na Cankarjevi 11, v sklopu katerega delujeta tudi Opera in Balet. S popustom si lahko kupijo sedeže druge kategorije (druga in tretja vrsta balkona, parterne lože in lože prvega reda) ter tretje kategorije (galerija - od 40 do 50 sedežev v zadnjih vrstah), kjer stane vstopnica 150 tolarjev. Popusti veljajo za vse predstave, razen za premierne. Pri nakupu abonmaja dobi študent vstopnice kar 50 odstotkov ceneje - tako stane abonma za sedeže prve kategorije 1500 tolarjev in za sedeže druge kategorije 1300 tolarjev.

Dvojne cene (za odrasle in študente) imajo v Slovenskem mladinskem gledališču na Trgu VII. kongresa ZKJ. Krajše in srednje dolge predstave si lahko študentje ogledajo s 25-odstotnim popustom - plačajo namreč 180 tolarjev. Medtem pa morajo za ogled dražjih predstav plačati 200 tolarjev (33-odstotni popust).

Zanimiva situacija je v Drami na Erjavčevi 1, kjer prodajajo karte brez popustov. »Kart s popustom se nam ne splača prodajati, kajti že tako imamo v Ljubljani najnižje cene,« so nam zaupali. Cena se giblje od 100 do 300 tolarjev, študentje pa običajno izberejo najcenejšo varianto in si kupijo karto za 100 tolarjev.

V Šentjakobskem gledališču v Mestnem domu stanejo karte 100, 130 in 150 tolarjev. Posebnega popusta za študente ni, razen v primeru, če obiščejo gledališče organizirano in v skupini. Edino tako lahko kupijo karte po 100 tolarjev tudi za najdražje sedeže. Pri nakupu abonmaja, v katerega je vključenih pet predstav, dobi študent petdeset odstotni popust, tako da se giblje cena letne abonmajske karte od 250 do 375 tolarjev.

Petdeset odstotkov cenejše knjige

»Študentje lahko z indeksom ali potrdilom o vpisu kupijo knjige za polovico ceneje,« je poudarila Karmen Klavčar, v.d. glavnega urednika KRT, kjer imajo uradne ure vsak dan od 8. do 14.00. Knjige za zdaj prodajajo v redakciji in na sejnih, dvakrat letno pa tudi na vseh ljubljanskih fakultetah. Po novem letu bodo izdali katalog, v katerem bodo predstavljene knjižne izdaje zadnjih let ter knjige, ki bodo izšle v letu 1992. V primeru celoletnega naročila pa si lahko študentje knjige kupijo kar s 70-odstotnim popustom.

Sicer pa pogledajmo, kakšne knjige študentom ponuja KRT. V prvo skupino spadajo starejše knjige, ki na trgu stanejo 99, s popustom pa se jih lahko kupi za 50 tolarjev. Med zanimivejšimi bi omenili predvsem knjigo *Ženska v socializmu* A. Kollontaja, zbornik *Punk pod Slovenci*, *Ricardova teorija vrednosti* Igorja Omerze,

ČSSR 1968 C. Baškoviča, Sexpol W. Reicha, Kapital in delo v SFRJ Bavčarja, Kirna in Korsike. Precejšen interes je tudi za Bosance S. Mežnariča, Šolsko reformo M. Milharčiča-Hladnika in J. Šušteršiča ter za Zbornik o delavski opoziciji v Sovjetski zvezi.

V drugo in tretjo kategorijo ponujenih knjig spadajo knjižne izdaje iz zadnjih dveh let. Knjige druge kategorije se dobijo za 150 tolarjev (tržna cena je 299 tolarjev), knjige tretje kategorije pa so prav tako za polovico cenejše - 300 tolarjev. Zanimive za branje so predvsem *Podobe prednikov I-III J. Trdine, Slovenija - zelena dežela ali pustinja Dušana Pluta, Pozdravi iz Babilona B. Blacka in G. Tomca, Najboljša leta našega življenja od M. Štefančiča jr. in Prizrenska liga M. Berishaja. Iz tretje kategorije, pa katero spadajo najnovejše knjige, pa prodajajo zbornik *Študije o etnonacionalizmu, Rožnati trikotnik R. Planta, Despotizem in demokracijo J. Keana, Izbrane spise M. Robespiera, Darwinovo revolucijo S.J. Goulda in zbornik Vsi Tukidinovi možje.**

V.d. glavnega urednika Časopisa za kritiko znanosti, mag. Andrej Klemenc je menil, da jih študentje premalo obiskujejo predvsem zato, ker o prodaji knjig in popustih sploh niso obveščeni. Študentje lahko dobijo knjige s petdeset odstotnim popustom, po prednaročniški ceni pa lahko do 31. decembra kupijo zbornik *Ekološko gibanje, politika in morala za 193 tolarjev. Za 70 tolarjev lahko kupijo knjigo Na svoji strani Janeza Janše, Kriza in mednarodni odnosi v SFRJ, Jedrske elektrarne da - ne in Kako zmagati na volitvah. Za 140 tolarjev se lahko dobi pet knjig o Srbih in Albancih. 100 tolarjev staneta *Militarizem in vojaško - industrijski kompleks ter Ženska, politika in družba, za 150 tolarjev pa se lahko kupi Sistemska teorija Niklase Luhmana.**

Domen Rant

DR. MIHA TIŠLER -

NOVI REKTOR UNIVERZE V LJUBLJANI

»Vaši glasovi so tudi obveznost, ki jo bomo poskušali po najboljših močeh uresničiti.«

V zbornični dvorani Univerze v Ljubljani je bil na 5. seji Univerzitetnega sveta za novega rektorja imenovan dr. Miha Tišler, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo. To je bil zaključek ponovnega postopka za imenovanje rektorja in prorektorjev, ki je bil v skladu s sklepom Univerzitetnega sveta in statutom Univerze izveden zaradi negativnega izida glasovanja o imenovanju rektorja prof. dr. Veljka Rusa. Dr. Veljko Rus ni bil imenovan za rektorja, ker je bila večina študentske delegacije proti temu imenovanju.

Na dnevnem redu se je bil poleg drugega tudi predlog sklepov, ki jih je glede problematike študentskih vprašanj izoblikoval Odbor za socialno-ekonomska vprašanja študentov. Vprašanja so Ministrstvu za šolstvo in šport posredovali Komisija za sprejem študentov v študentske domove, Študentski center in študentski parlament.

Seja se je kljub njeni pomembnosti začela z manjšim zapletom okrog sklepčnosti. Postopek imenovanja pa se je začel s tem, da je predsednik Univerzitetnega sveta dr. Franc

Lazarini povedal, da je s Fakultete za družbene vede prejel dopis, v katerem vodstvo FDV ugovarja, ker po neuspešnem imenovanju rektorja dr. Veljka Rusa ni bilo ponovnega usklajevanja med delegacijami. Dr. Lazarini je pojasnil, da usklajevanja ni moglo biti zato, ker je bil predlog za novega rektorja en sam. Izjavil je tudi, da je bil pod določenim pritiskom, naj prepriča študente tako, da bodo spremenili svoje negativno stališče do dr. Rusa.

»Sam si demokracije tako ne predstavljam,« je bil njegov komentar temu ob rob.

Tajno glasovanje se je končalo takole: oddanih je bilo skupaj 54 glasov, od tega je bilo 46 glasovalcev za imenovanje dr. Tišlerja za rektorja, 7 glasov je bilo proti temu, ena glasovnica pa je bila neveljavna.

Pod vplivom apela dosedanjega rektorja dr. Borisa Sketa na vse delegate, naj tokrat vendarle glasujejo za imenovanje, ker on te službe ne more več opravljati, je študentska delegacija glasovala takole: 14 glasov ZA in 3 glasovi PROTI.

Novi rektor Univerze v Ljubljani je tako postal dr. Miha Tišler, ki ga je za rektorskega

kandidata predlagal Oddelek za kemijo in kemijsko tehnologijo z obrazložitvijo, da je dr. Tišler s svojim dosedanjim delom pokazal vse potrebne kvalifikacije in da je primeren kandidat za rektorja ljubljanske Univerze. Vzgoji študentov kemije namenja vseskozi veliko pozornosti in časa. V študij organske kemije je uvedel tudi modernejši koncept, ki ga je utrdil z visokošolskim učbenikom organske kemije.

Dr. Miha Tišler je izbral naslednjo prorektorsko ekipo: dr. Mirko Jurak, redni profesor Filozofske fakultete, za področje znanstvenoraziskovalnega dela; dr. Miroslav Kališnik, redni profesor Medicinske fakultete, za področje vzgojnoizobraževalnega dela; dr. Jože Kušar, izredni profesor Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, za področje finančno-gospodarskih zadev; dr. Janez Možina, izredni profesor Fakultete za strojništvo, za področje študentskih zadev.

V svojem govoru na seji je Tišler poudaril: »Počaščen sem in ponosen, da bom v tem času lahko vodil ljubljansko Univerzo. Vaši glasovi so tudi obveznost, ki jo bomo poskušali po najboljših močeh uresničiti.«

Tako se je srečno končal volilni maraton, ki je trajal vse od marca letošnjega leta. Še nikoli v zgodovini ljubljanske univerze se namreč ni tako dolgo čakalo na izvolitev rektorja kot tokrat.

Ob zaključku svojega rektorskega mandata je spregovoril tudi dr. Boris Sket in obrazložil, zakaj službe rektorja ne bi bil več pripravljen opravljati, četudi bi bilo to potrebno: »Bil sem tako rekoč žrtev boljševidnega režima. Vendar menim, da bodo v vsakem režimu nekateri ljudje drugim napoti in bodo delali zgago tistim, ki dobro mislijo. Ti dve leti rektorskega mandata sta najtežje obdobje mojega življenja. Posebno hudo je moje razočaranje zato, ker smo pričakovali, da se bo demokracija, ki se je začela v začetnem obdobju mojega mandata, stopnjevala, pa ni bilo tako. Obvladovanje univerze je bilo do neke mere celo legalizirano. S svojim mandatom nisem zadovoljen.«

Po besedah predsednika Univerzitetnega sveta dr. Lazarinija so dr. Sketu nekateri že ob začetku njegovega mandata prilepili negativno etiketo, ki se ga je potem držala ves čas, čeprav neupravičeno.

Predlog sklepov odbora za socialno-ekonomska vprašanja študentov je Univerzitetni svet soglasno sprejel. Ti sklepi so: štipendije naj se tekoče valorizirajo, upoštevaje gibanje rasti življenjskih stroškov; zgraditev novega, 14., bloka v študentskem naselju v Rožni dolini in obnovitev 6.; usklajevanje stanarin - tudi za privatne sobe, to naj bi se doseglo preko agencij, ki se ustanovljajo v Ljubljani. Vendar ti sklepi nimajo prevelike teže, kot je povedal dr. Lazarini, ker Univerza nima direktnega vpliva na republiško vlado.

Tomaž Kovšca

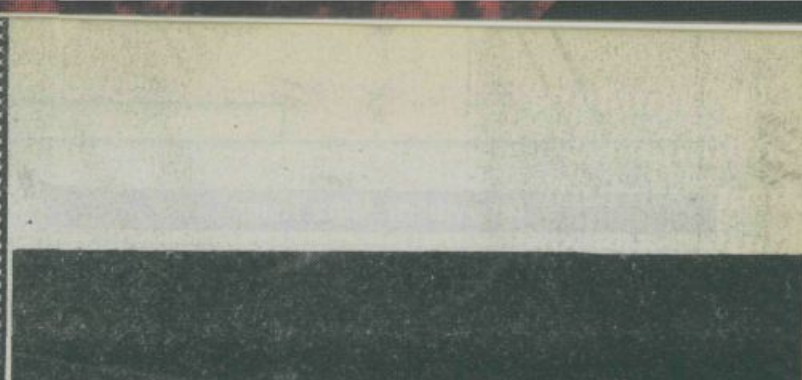

dr. Veljko Rus - izgubil v drugem krogu

Član Pirnatove narodnjaške stranke je tudi Haider, ki skrbi za narodna vprašanja.

NOVINA OPASOK

Meta Rupel bo slovenska veleposlanica na Zanizibarju. Rupsi pa bo vodil gospodinjstvo v Ljubljani.

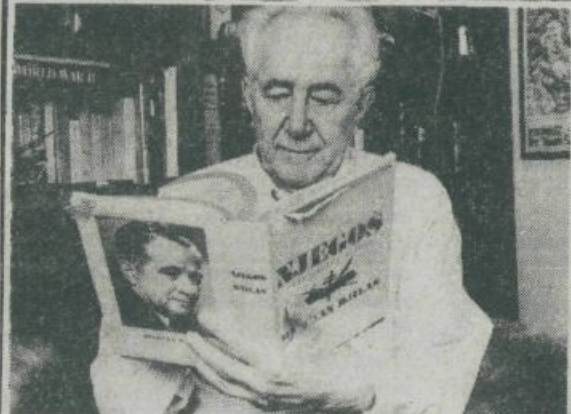
Dr. Bebler je prelomil svojo zaprisego. Odšel bo v politiko in to direktno v Ženevo. Strogo nadstrankarsko, seveda.

Novi TV dopisnik z Dunaja bo Branko Maksimovič, ki ga je stari režim zatiral. Tanja Starič pa gre za dopisnico v Knin.

Lojze vs. Dini: Kdor se zadnji smeje smeje sam.

Širijo se govorice, da utemeljitelja hrvaško-srbske meje po Beogradu lovijo golobradi četniki. Nagrada je hrvaška lobanja.

Tako se kancler Kohl pripravljaja na priznanje Slovenije.

Janezova telobraniteljica sta vedno resna.

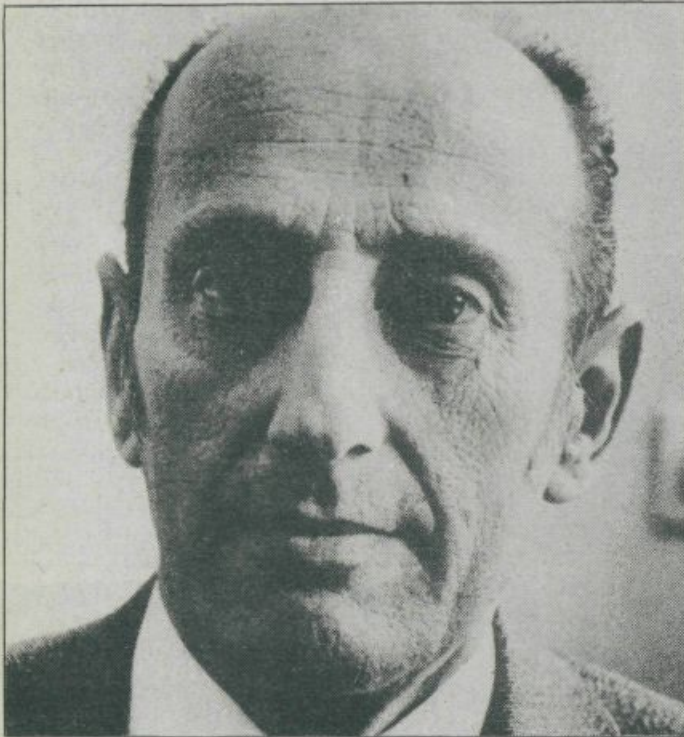
Dokaz, da Tito ni bil ruski, temveč ameriški špijon.

Kunem se, nisam Srbin!

Diaspora: Kramberger v Ruplovo stranko, Ančka pa k Pirnatu.

Intervju: dr. Miha Tišler

dr. Miha Tišler - novi rektor

»Zavzemal se bom za to, da bo tudi Univerza imela svoj sklad za štipendije.«

Dr. Miha Tišler, rojen 18.9.1926 v Ljubljani; leta 1955 je doktoriral iz kemijskih znanosti na Univerzi v Ljubljani; od leta 1964 dalje redni profesor, trenutno na Oddelku za kemijo in kemijsko tehnologijo na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Nova prelomnica v življenju dr. Mihe Tišlerja je prav gotovo imenovanje za rektorja Univerze v Ljubljani.

Zanimalo nas je, s kakšnimi občutki novi rektor sprejema svoje mesto, kakšne novosti bo na Univerzi uvedel, kaj lahko pričakujemo od njega študentje. Vse to in še več je dr. Miha Tišler povedal v svojih odgovorih.

TRIBUNA: Gospod rektor, vzgoji študentov ste vseskozi namenjali veliko pozornosti in časa. Študij organske kemije ste posodobili. Za to sedaj verjetno ne bo več časa?

TIŠLER: Nasprotno, delu s študenti se ne bom odpovedal. Stalno bom v stiku s fakulteto, mentor sem tudi dvema mladima raziskovalcema. Ne mislim ves čas uradovati na rektoratu, dan je dolg, zato ni razloga, da bi obseg dela s študenti zmanjšal.

univerze se ne da takoj neposredno uporabiti, ampak se srečaš z neznanimi problemi. To pa spet ne pomeni, da osnove niso potrebne. Osnove, teoretično znanje mora biti dobro, ne glede na to, kje bo študent delal - na aplikativnih ali osnovnih problemih. Eni in drugi zahtevajo dobro osnovno teoretično znanje. Potrebno je torej študente bolj vključiti v tako delo, kot jih potem čaka v službi. Manj predavanj »ex katedra«, več indi-

Spremembe na Univerzi

TRIBUNA: Kakšne spremembe boste uvedli na Univerzi?

TIŠLER: Univerza se mora prilagajati času, važno je sprotno posodabljanje učne tvarine. Pomembno se mi zdi, da glede na stanje v razvoju znanosti pridobimo dobre strokovnjake. Naslednja stvar je vključevanje študentov v raziskovalne projekte svojih profesorjev. To vidim tudi iz svoje prakse. V 4. letniku dobi vsak študent nalogo, da razmisli, kako bi sintetiziral določeno spojino. V osnovno pomoč mu je znanje, ki ga je dobil na predavanjih, vendar se mora sedaj sam znajti v novem problemu. Ravno ob takem delu se pokaže, kaj bo vsak študent moral obvladati tudi na delovnem mestu. Ko sem sam po študiju prišel na univerzo Cambridge v Angliji, sem dobil nalogo, da iz plesni izoliram določeno sestavino. Če sem hotel nalogo uspešno opraviti, sem se moral pač potruditi in plesen gojiti, kar nikoli prej nisem počel, in nato sestavino izloirati. Znanja z

vidualnega dela s študenti. To zahteva sicer več napora, je to edini izhod.

Naslednja stvar je informatika, ki je danes izredno pomembna. V moji stroki je znanih preko 10 milijonov organskih spojin. To ogromno količino je nemogoče obvladati. Zato je potrebna osnova, ki vse skupaj povezuje, in veliko znanja o tem, kje in kako se do podatkov pride. V kratkem času moramo priti do zaželenega podatka. To je slaba točka fakultet in infrastrukture v Ljubljani, ker ni mreže, ki bi vse fakultete povezovala. Marsikdo niti ne ve, kaj je v Ljubljani sploh dostopno. Pomembna je tudi povezava z bazo podatkov na mariborski univerzi.

TRIBUNA: Kaj od tega vam bo realno gledano resnično uspelo narediti?

TIŠLER: Zagristi se bo treba v delo, to je osnova. Pereče je vprašanje financiranja, ki nam lahko marsikaj prepreči. Po osnutku ustave naj bi unvierzo financirala država. Odprta pa so vprašanja raznih investicij.

Kaj lahko pričakujejo študentje

TRIBUNA: Kaj lahko od vas pričakujejo študentje?

TIŠLER: Študentje imajo na vsaki fakulteti svoje specifične probleme. Nekaj je tudi skupnih: vprašanja socialnega stanja študentov - štipendiranje, kapacitete v študentskih domovih. Informiran sem bil o velikih razlikah o višinah štipendij različnih štipenditorjev, kar ni prav. Kar zadeva štipendiranje mladih raziskovalcev, je zaenkrat vse urejeno.

Zavzemal se bom za to, da bi tudi Univerza imela svoj sklad za štipendije. Ne vem še, od kod bi vanj pritekal denar, vendar mislim, da možnosti so. Štipendije bi podeljevali tistim dobrim študentom, ki na drug način niso mogli priti do nje.

Ena pomembnih stvari je tudi angažiranje samih študentov, da bodo v pravem času pokazali na tiste šibke točke ali pereča vprašanja, ki bi jih bilo potrebno takoj rešiti. Pomemben je pravi čas - ko se vprašanje pojavi, ga je treba sproti reševati, ne pa čakati, da nato postane velik problem. Zato želim, da študentje najprej na svojih fakultetah skušajo uveljavljati svoje pravice preko svojih upravljalnih organov. Če pa tam ne bodo uspeli, bomo na rektoratu poskušali pomagati.

Kakšen naj bi bil rektor

TRIBUNA: Veliko ste bili v tujini: Angliji, Nemčiji, ZDA, Avstraliji, Italiji. Verjetno dobro poznate razmere po tujih univerzah. Kakšni ljudje so na mestih rektorjev v tujini in kakšni bi po vašem mnenju morali biti?

TIŠLER: To je odvisno od državnega sistema. V ZDA je na takem mestu pred-

sednik univerze, ki lahko ima ali pa nima nič skupnega z univerzo. Na to mesto je postavljen zato, da priskrbi denar. V Evropi in na Japonskem so rektorji ljudje z dolgoletnimi izkušnjami na univerzi. Ni nujno, da so bili prej že dolga leta v administraciji, ampak da imajo široko razgledanost.

Rektor se ne more do potankosti spoznati z vsako fakulteto. Mora pa imeti širši vpogled, kaj se na področju razvoja posamezne znanosti dogaja. Važen je smisel za koordinacijo.

TRIBUNA: Kakšen je vaš komentar okrog zapletov za izvolitev rektorja?

TIŠLER: Oba kandidata sva predstavila svoj program. Mislim, da noben od njiju ni bil toliko slabši od drugega, da bi to na volitvah tehtnico prevesilo na eno stran. Zato so bili izidi volitev podobni, z majhno razliko.

Občutki

TRIBUNA: S kakšnimi občutki prevzemate mesto rektorja?

TIŠLER: Postavljen sem v današnji čas, za katerega vemo, kakšen je. Trenutno so še številne težave in ovire pri rojevanju nove države in postavljanju trdnih ekonomskih temeljev. Vendar mislim, da

bomo uspeli te težave prebroditi, tako da bomo v okviru danih možnosti in z našim prizadevanjem izključili negativne vplive, ki bi preprečevali učinkovito delovanje univerze.

Morali bomo gledati na možnost izrabe vseh virov, ki se ponujajo doma ali v tujini, bodisi kot tuji partnerji, industrija, izmenjava študentov in profesorjev. Pomembno bo potegovanje za skupne raziskovalne programe. Za take stvari je potrebno pripraviti zelo solidne predloge. Tu se najbolje spozna, koliko je neka skupina trdno vsidrana v svojem delu.

Prorektorska ekipa

TRIBUNA: Kako ste izbirali svojo prorektorsko ekipo?

TIŠLER: Na izbor je vplivalo več stvari: najprej to, da kandidatov ni bilo veliko; v ekipi morata biti vsaj dva redna profesorja; naslednji ključ je bil upoštevanje sodelovanja različnih fakultet; nenazadnje pa privolitev posameznikov k temu, da so pripravljeni sodelovati.

Za dr. Juraka - področje znanstvenoraziskovalnega dela - sem se odločil, ker spada med humaniste; sodim, da je humanizem osnova izobrazbe vsakega naroda in igra pomembno vlogo tudi v

samobitnosti slovenskega naroda. Poleg tega ima dr. Jurak določeno funkcijo v Ministrstvu za znanost, je tudi predsednik Izseljenske matice, tako da bi s svojimi zvezami lahko povezoval ali celo poskušal pridobiti slovenske znanstvenike iz tujine, da bi ti posredovali svoje znanje, v kakršnikoli obliki.

Dr. Kališnika - za področje vzgojnoizobraževalnega dela - sem izbral zato, ker se je veliko ukvarjal z didaktiko. Sam je organiziral več seminarjev na področju medicinske informatike. Spričo tega dobro pozna tudi probleme natiko poučevanja ter metodike, ki na bi bile uspešne.

Tudi ostala dva nist. slučajno zibrana. Dr. Kušar - za področje finančno-gospodarskih zadev - je že do sedaj na Univerzi sodeloval pri reševanju ekonomskih problemov, prav tako je to delal na svoji fakulteti. Dr. Možina - področje študentskih zadev - pa je na Fakulteti za strojništvo kot prodekan imel stike s študentskimi problemi. Bil je tudi mentor številnim študentom, ki so dobili Prešernove nagrade. Zna delati s študenti in pospeševati njihov napredek.

Tomaž Kovšca

RADIO* STUDENT

BOMBOLA

vsak torek ob 11.00

NOVOLETNA

MAXI

BOMBOLA

torek, 31.XIII. ob 18.00

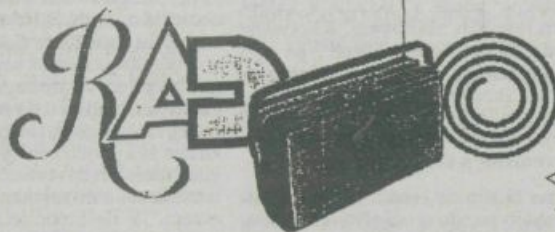
2. FESTIVAL
RADIJSKIH
POSTAJ
SLOVENIJE

na sobota, 26. oktobra 1991

Radio Študent

1. mesto ~ Kontaktna oddaja

Problemi in 11111
Tomaž Kovšca

IV. USTANOVITEV SKUPNOSTI ŠTUDENTOV IN ŠTUDENTSKO GIBANJE

(NAJVIŠJA STOPNJA AVTONOMIJE IN ZAČETEK NJENEGA NAZADOVANJA)

1. NOVA ORGANIZIRANOST ŠTUDENTOV (NAJVIŠJA STOPNJA AVTONOMIJE ŠTUDENTSKO ORGANIZACIJE)

Do temeljite reforme študentske organizacije je prišlo šele po impulzu študentskih gibanj leta 1968. Študentje so konkretno začeli razmišljati o drugačni ZŠ aprila 1968, junija pa so na zboru 72 odločno "zahtevali organizacijo, v kateri se ne bomo počutili tuji".⁷³ V jeseni je bil predlog drugačne organiziranosti pripravljen za diskusijo. Temeljna izhodišča opredeljujejo Zvezo študentov kot "skupnost študentov, ki deluje na načelih samoupravnosti in javnosti"⁷⁴, ki ima lasten koncept dela in akcijsko politični program in ki nastopa kot enakopravni partner vseh organizacij in forumov v naši družbi. Član skupnosti študentov je vsak študent po statusu. Zveza študentov deluje izven samoupravnega mehanizma družbe, vendar morajo študentje sodelovati pri njenem razvoju. Potrebno je ustanoviti Zvezo študentov Slovenije za vzpostavitev enotnosti slovenskih študentov in za boljše sodelovanje med jugoslovanskimi študenti v ZŠJ.

Pod poglavjem o principih dela koncept navaja pluralizem idej kot poglavitni mehanizem za razgibanje študentov. Prevladoval naj bi princip dela, ki temelji na javnem oblikovanju in zastopanju stališč: javni razgovori, dejavnost v samoupravnih in družbenih forumih, pojasnjevanje stališč v časopisih in radiju, zbori študentov, študentske demonstracije.

Posebna točka govori o odgovornosti voditeljev, mehanizmih za njihovo odstavitev in obveznosti javne obrambe njihovih stališč v primeru kritike. V tem poglavju je tudi zapisano, da "ZŠ prehaja okvire tradicionalnih pojmovanj samoupravne in politične strukture in temelji na funkcionalnosti"⁷⁵.

V poglavju o SŠ na fakultetah, akademijah, višjih in visokih šolah je SŠ opredeljena kot sestavni del samoupravnega sistema šole pri čemer je samostojna. Organizacijske sheme na posameznih šolah so prepuščene študentom na šolah na osnovi nekaj enotnih principov: 1. svet letnika je osnovno samoupravno telo, ki ga sestavljajo v enakem številu študentje in profesorji in ki odloča o zadevah na ravni letnika 2. študentski svet, ki ga tvorijo vsi predstavniki študentov na fakulteti v svete letnikov, fakultete, pedagoško znanstvene svete in svet univerze. To je najvišje stalno telo ZŠ na šolah, kjer se oblikuje skupna stališča za enotno nastopanje v samoupravnih organih. 3. izvršilni odbor deluje v študentskem svetu, opravlja pa predvsem operativne in tehnične posle v skladu s sklepi skupščin ali študentskih zborovanj. 4. komisije delajo v študentskem svetu, volji pa jih skupščina. Sestavljene pa so iz vseh zainteresiranih študentov. 5. študente lahko zastopajo samo voljeni predstavniki, ki se morajo pred sestanki samoupravnih organov o važnih vprašanih posvetovati s študenti.

Študentje se ne borijo za enako število predstavnikov, zahtevajo pa, da o odločitvah, s katerimi se študentski predstavniki ne strinjajo,

končno veljavno odloči skupna skupščina rednih študentov in profesorjev.

Forumi ZŠ na ravni univerze pa naj bi bili: 1. stalna študentska skuščina kot najvišji organ, sestavljen iz predstavnikov študentov vseh šol in specialnih organizacij univerze ter predstavnikov študentov v organe univerze 2. izvršni organ voli skupščina, zadolžen pa je za uresničevanje sklepov skupščine 3. komisije, katerih jedra izvoli skuščina, kasneje pa se jim lahko priključijo vsaki študent.

Nezaupnica izvršnemu organu je sprejeta že, ko zanjo glasuje 20% študentske populacije.

Predlog koncepta ZŠ uvaja tudi zbor študentov, ki ima značaj najvišjega študentskega organa na ravni letnika, oddelka, šole ali univerze, ko je prisotnih najmanj 20% študentov. Poleg tega je predvidena še skupščina ZŠ Slovenije, na kateri slovenski študentje usklajujejo stališča za nastopanje v republiških in zveznih organih.

Predlog koncepta je sprožil diskusijo, ki se je začela na straneh Tribune. Nekateri so menili, da se je stara organizacija sesula s študentskim zborovanjem v juniju 1968-76. Drugi so bili prepričani, da nima posebnega smisla izgubljati energij z reorganizacijo, pač pa je potrebno postaviti delavno akcijski program.⁷⁷

Novembra je o predlogu reorganizacije razpravljala 13. redna skupščina študentov. Jože Slander je v poročilu o delu ZŠ ugotovil, da je kriza v ZŠ sestavni del krize družbenega angažiranja in organiziranja. Izrazil je upanje, da bo leto 1968 prineslo preokret, kar je že najavilo junjsko zborovanje študentov. Ko je navedel nekaj temeljnih problemov v zvezi s študijem in vlogo študentov v družbi, je izrazil upanje, da so ustvarjeni pogoji za boljše delovanje. 17. decembra je zbor študentov v študentskem naselju dokončno potrdil spremembe organiziranosti študentov na ljubljanski univerzi, same konstitutivne dokumente Skupnosti študentov pa je potrdila skupščina šole decembra 1969, ker je prišlo do zapletov z ZŠJ in pri spreminjanju statutov fakultet in visokih šol.

C. Baškovič je kot glavna dva namena reorganizacije študentov na skupščini utemeljil: 1. povečanje možnosti za aktivno in množično delovanje študentov vsebine in družbeno politične fiziognomije organizirane študentske skupnosti (pluralizem iniciativ in spodbuda novih iniciativ, demokratizacija odnosov, legalizacija obstoječih razlik) in 2. zagotovitev večje učinkovitosti delovanja (uresničevanje vsebin, ki jih podpira večina aktivnih študentov). Da bi oba cilja dosegli, je treba razbiti ZŠ, ki "tlači svobodno in množično (idejno) iniciativo in ni dovolj učinkovita (med ostalim predvsem zato, ker nima vpliva v samoupravnih in strokovnih organih na šolah in univerzi)"⁷⁸. V nadaljevanju je Baškovič opozoril, da gre "za ustvarjanje organizirane skupnosti vseh študentov na ljubljanskih visokošolskih zavodih. Organizirane kakor parlamentarni mehanizem in ne kot partijski mehanizem."⁷⁹ Baškovič je nasprotoval oblikovanju programa, ki naj bi ga študentska skupnost po-

tem izvajala. Kot alternativo je postavil zahtevo, da je treba "omogočiti vsem - študentom, skupinam in skupnicam, da same ustvarjajo program dela in tako tvorijo družbenopolitično podobo mnenj in akcij študentov..."⁸⁰ Iniciativa pa lahko postane mnenje študentov le tedaj, ko uspe dobiti podporo večine aktivnih študentov.

Po tej razpravi o reorganiziranosti se je morala Skupnost študentov soočiti z ZŠJ. Dvoumne razpave predstavnika so sproducirale novice, da je SŠ izstopila iz ZŠJ, kar je razburilo duhove v študentskih vodstvih v drugih republikah in na zvezni ravni, pa tudi v ZKJ. Dejansko pa so 13.1.1969 na zboru študentov v Ljubljani sprejeli sklep, da ostanejo v ZŠJ, če jim dopusti notranjo avtonomijo. Znotraj ZŠJ so bili pripravljeni delovati tudi kot faktor preseganja obstoječe ZŠJ. Tak sklep je sprejelo tudi predsedstvo ZŠJ. Ljubljanski študentje so podprli pobudo po ustanovitvi ZŠ Slovenije, kot prostora vsklajevanja stališč med študenti iz Ljubljane, Maribora in Pirana in skupnega nastopanja v ZŠJ.

Študentje so se v svoji organizaciji ukvarjali s problemom demokratije, delegatskega odločanja, imperativnega mandata, neposrednega odločanja na zborih študentov in vprašanji učinkovitosti različnih tipov odločanja o različnih zadevah in različnih ravneh, razpravljali so o mestu in značaju programa in zavestnega usmerjanja v organizaciji. Diskusija je tekla tudi o ustanovitvi Radija Študent in s tem v zvezi o novem mestu Tribune.

V jeseni leta 1968 je ZŠ sprožila temeljito diskusijo o reformi univerze in reformi študija, ki je potekala tudi na straneh Tribune. Sprožili so tudi diskusijo o statusu študenta kot delavca, ki je dosegla vrhunec ob koncu leta 1970, ko so študentje pravne fakultete skupaj s profesorji o tem organizirali strokovno diskusijo.

V začetku leta 1969 so tekle predvolilne aktivnosti tudi v ZŠ. Najprej se je ZŠ trudila, da bi univerza tvorila samostojno volilno enoto. Volilni zakon tega predloga ni upošteval. Tudi demonstracije skupine študentov pred republiško skupščino tega niso dosegle. Študentje so se nato zelo angažirali v postopku evidentiranja, ko so predlagali za poslance preko 15 študentov in enega profesorja za občinske in republiško skuščino. V republiško skuščino sta bila izvoljena oba: Tone Remc in dr. Vojan Rus.

23. decembra leta 1969 je skupščina LVZ sprejela akt o konstituiranju Zveze skupnosti študentov Slovenije, kot oblike sodelovanja med študenti v Kranju, Mariboru, Piranu in Ljubljani. Kot vrhovno telo je bila opredeljena konferenca, kot princip sprejemanja odločitev pa soglasje vseh štirih delegacij. Zveza ni imela stalnih teles. Na isti seji so ljubljanski študentje sprejeli še Statut Skupnosti študentov LVZ - Ljubljana. V uvodnem delu statut prinaša manifest, ki študij postavlja kot delo, opredeljuje dolžnost študentov po delovanju v samoupravnih organih, postavlja zahtevo po tem, da mora skupščinski sistem zajeti tudi študentske interese, izpostavlja različnost interesov študentov, proklamira svobodo različnosti kot pot za dosego enotnosti kot edino demokratično, kot željo postavlja socializem, ki ga razume kot demokracijo, svobodo, učinkovitost, blaginjo, kar je identično humanizmu. Manifest kot temelj združevanja študentov postavlja njihov življenjski in družbeni položaj. Organizirana skupnost študentov je opredeljena kot poskus "zavestno dogovorjenega združevanja študentov na osnovi delovnega statusa".⁸¹

Temeljna načela opredeljujejo SŠ kot skupnost vseh študentov na LVZ. "Aktivnost SŠ določajo študentje sami, skupine študentov in organi SŠ (pobudniki)." "SŠ je družbeno tako usmerjena in v tej usmeritvi toliko aktivna, kakor to hočejo in

morejo uveljaviti študentje sami." "V SŠ lahko vsak pobudnik prosto uveljavlja svoje zamisli in predloge, če pri tem ne krši pozitivnih predpisov SFRJ."⁸²

Statut opredeljuje javnost delovanja SŠ, ki se zagotavlja preko Tribune in Radia študent. "Namen SŠ je organizirano omogočiti in pomagati vsem študentom LVZ: 1.javno izražati stališča in izvajati aktivnosti, 2.pri študiju in zunaj študijskih dejavnostih, 3.sodelovati pri samoupravljanju zlasti na LVZ, 4.pri prizadevanjih za čimboljše delovanje LVZ, 5.pri prizadevanjih za razvoj in pravilno družbeno vrednotenje kulture, prosvete in znanosti, 6.pri spremljanju aktualnih družbenih dogajanj."⁸³

Po statutu je član SŠ vsak študent LVZ. Indeks velja za člansko izkaznico. Članstvo ima poleg klasičnih pravic po sodelovanju, voljenju, izvolitvi, zahtevi pojasnil tudi pravico "delati mimo sistema organizacijskih oblik."⁸⁴ Najvišji organ SŠ je skupščina z enoletnim mandatom in najmanj tremi zasedanji letno. Izvršni organ skupščine je izvršni odbor, ki izvaja sklepe skupščine. Vodi ga predsednik, ki je tudi predsednik SŠ. Kot obliki neposredne demokracije statut določa zbere študentov in referendum. Zbor študentov lahko razpusti skupščino SŠ. Statut prepušča organiziranost SŠ po fakultetah in v študentskih domovih študentom samim, vendar v skladu s statutom SŠ. Statut je dejansko stopil v veljavo v začetku leta 1970.

Decembra 1970 je bila skupščina SŠ, na kateri je v poročilu predsednik IO SŠ razpovedal o potrebnosti dograditve SŠ. SŠ je odtujena od študentov. Vzrok za to je v odtujenosti študijskega procesa. Poleg tega je študentska politika odtujena univerzi in tako ostaja le politika združenih zasebnikov. "Zahteva po novi univerzi kot organizaciji kritične znanosti in uresničevanje projekta o študentu-delavcu ter zahteva po novi študentski politiki in kulturi so v neposredni zvezi z dejansko demokratizacijo družbenih odnosov."⁸⁵ Zato morajo biti študentje tako organizirani, da s svojo politično akcijo razkrivajo objektivne osnove oblastništva in manipulacije s svojo strokovno analizo. Kritična analiza lastnega položaja in predpostavk študija, borba za uveljavitev znanja in kulture v družbi so osnova za akcijsko zvezo z vsemi naprednimi posamezniki vseh družbenih skupin in slojev. Potrebno je vzpostaviti razmere, ki bodo omogočale celovito osebnost človeka. Predsednik opozarja na poskuse manipulacije s študenti s strani nekaterih nosilcev moči, na sindikalistične težnje, ki so jemale SŠ idejno podobo in protiinstitucionalistične tendence, ki so SŠ rinile na rob družbenega življenja. Predsednik je predlagal boj za nove institucije v institucijah z ukinjanjem manipulacije, represije in indoktrinacije. Za uspešnost tega početja pa je predlagal poglobljeno analizo položaja študentov, univerze, diferenciacija ob naprednem programu, navezava stikov z delavci in s tem vzpostaviti samostojno, kritično in delovno vlogo SŠ. Predlagal je, naj bi znanstveno kritičen duh vnašali v družbo tudi preko kolegiov, ki dohajajo z univerze.

Kritika odtujenosti vodstva SŠ se je v začetku leta 1971 nadaljevala. IO je poskušal očitke odpraviti s poskusi prenosa teže dejavnosti na fakultete, vendar se je izkazalo, da so že sveti letnikov odtujena struktura v odnosu na študente. Nekateri študentje so ugotovili, da družbena stvarnost tistega trenutka, kljub vsem naporom ne nudi pogojev za proces resnične demokracije študenta kot človeka in študenta kot člana SŠ. SŠ se je odločala med pohodom skozi institucije in med delovanjem zunaj institucij, kar bi zahtevalo šokantne metode dela. Slabost slednje strategije je v tem, da ne more biti permanentna (študij, počitnice itd.) pa tudi ne sila v strokovno utemeljevanje. Zato so nekateri⁸⁶

predlagali kompromisno rešitev obeh strategij, ki pa predpostavlja sposobno vodstvo in dober stik z bazo.

Za ilustracijo tedanjih dilem v SŠ je najbolj ilustrativna diskusija me Lenartom Šetincem in Darkotom Štrajnom. Šetinc se je trudil najti neke organizacijske mehanizme za mobilizacijo in organizacijo študentov, Štrajn pa je stavil na študentsko samoiniciativo in avtentično kritiko ter poskuse Šetince ožigosal za birokratske. Šetinc odgovarja, da je bilo v IO večinsko mnenje, da bi samoukinitve IO pomenilo samo pristajanje na dejansko stanje pasivnosti velike večine študentov. Opozoril je tudi, da ideal razvitih študentskih gibanj v svetu, ki jih postavlja Štrajn, ni na mestu, saj so ta gibanja mobilizirala 1-2% študentov, toliko kot jih je v SŠ stalno aktivnih.

Spomladi so študentje vodili obsežno diskusijo o reformi univerze. Zahtevali so demokratizacijo šolskega sistema, spremembo študijskega procesa, boljše pogoje za delo, izboljšanje kvalitete pedagoškega dela pod motom: študij kot osvobodeno delo zahteva uresničevanje samoupravljanja na univerzi.

Študentje so ostro reagirali na poseg milice in sodnih organov na univerzo.

Ob koncu semestra so študentje FF v odgovor na nekatere represivne ukrepe proti študentom zasedli fakulteto. V manifestu so kritizirali neuspešnost pri reševanju gospodarske krize, ugotovili nerevolucionarnost delavskega gibanja in svoje zavestno delovanje postavili kot način izgradnje in garancije socializma, se zavzeli za svobodno univerzo, kritizirali ZK kot organizacijo, ki je prenehala biti revolucionarna, in kritizirali sredstva javnega obveščanja.

UK ZK je podprla manifest in študentsko gibanje, kot najboljše šolo samoupravne demokracije in samovzgoje revolucionarne zavesti. ZK si je od študentskega gibanja obetala preporod univerze in povečanje neje vloge v družbi. Kritizirala je molk sredstev obveščanja in poudarila, da je zasedba razgibala študente tudi na drugih fakultetah. Med dejanskimi vzroki za zasedbo FF pa navaja nezadovoljstvo študentov s socialno diferenciacijo, s prekinitvijo gospodarske reforme, s pojavi nacionalizma v Jugoslaviji, s predstavo o tem, da bi predstava vsakega občana o zunanji politiki morala biti v skladu s predstavo diplomacije in vlade, z neurjenim položajem univerze, s položajme inteligence v naši družbi idr.

V študijskem letu 1971/72 je že opaziti osip množičnega študentskega gibanja ter njegovo postopno razkrajanje v različne tokove. Radikalizem se je iz Akcijskega odbora preselil na Tribuno, ki je bila v pol leta štirikrat zaplenjena. Radikalizem se je nadaljeval tudi v smeri ustanavljanja posebne študentske partije, Gibanje 13.november, ki je delovala le kratek čas. Po fakultetah so v tem obdobju zrasi številni študentski listi. Tribuna je v tem letu posvetila veliko prostora problematiki levih gibanj na zahodu.

Dejavnost SŠ in vseh njenih organizacij na eni strani in na drugi strani akcijskega odbora je bila v obdobju 1970-72 pestra in obsežna, tako da v naši nalogi ne obravnavamo vseh problemov, ki so jih tedaj študentje izpostavili.

V obdobju 1968-72 se je študentska organizacija oblikovala kot samostojna organizacija. Njena avtonomija je nastajala že ob pobudah za celovito reorganizacijo (dotlej je šlo vedno le za minimalne korekture v organizacijski strukturi), ki niso več prihajale iz vrst ZK ali mladinske organizacije, kot se je to dogajalo v preteklosti, pač pa so nastale znotraj študentskih vrst. Pobude so tudi študentje sami prediskutirali, oblikovali koncept organizacije in ga sprejeli brez zunanjih

vmešavanj. Poudariti velja avtonomnost akcije tudi v odnosu do ZŠJ, s čimer je prišlo do izraza tisto nasprotje v ZŠJ, ki se je nakazovalo že na ustanovnem kongresu leta 1951, ko je delegacija študentov ljubljanske univerze zahtevala večjo organizacijsko avtonomijo posameznih univerzitetnih centrov.

Študentska organizacija je popolnoma samostojno določala svoj program na način, ki je v ospredje postavljala posameznikovo kreativnost in delavnost. Organizacija se je celo odpovedala formalnemu programu, kar je krepilo moč članstva in temeljnih organizacij in skupin.

Študentje so utrdili samosvoje oblike političnega in družbenega delovanja in uporabljali metode, ki so bile po njihovi presoji najbolj primerne za učinkovito delo: protestni shodi, demonstracije, teachini, hapeningi, zasedba fakultete, kulturni maratoni, peticije, odprta pisma, študentske tribune itd. od metod dela pa so razvijali predvsem tiste, ki so ostro v nasprotju z direktivnim delom in ki so krepile pobude članstva. Študentje so ustanovili celo samostojno študentsko partijo. Konflikte, ki so nastajali v študentskih vrstah je reševala SŠ sama brez vmešavanja od zunaj. Prav tako je vmešavanje od zunaj npr. milice organizacija enotno obsodila in brezkompromisno štčila svoje člane-študente.

Študentje so ustanovili samostojno radijsko postajo, ki je bistveno okrepila avtonomijo študentske organizacije. Krepila je identiteto študentov in imela možnost oblikovati mnenja ljudi o študentih neposredno in po lastnih kriterijih.

Razvili so obilno teoretsko dejavnost: prevajali so relevantne teoretske tekste v svojem glasilu in teoretizirali lastne prakse.

Študentje so v svoji organizaciji razvijali samostojna stališča o zunanji politiki SFRJ in o dogodkih v svetu. Aktivno so izražali svoje poglede v javnih diskusijah, demonstracijah, diskusijskih krožkih in tako vsaj minimalno vplivali na našo zunanjo politiko, zlasti pa prispevali k njeni demokratizaciji.

Samostojno so razvijali koncepte demokracije, predstavnštva, pluralizma idej in pobud, socializma itd., ki so jih postavljali v zvezo s spremembno načina življenja ljudi. Te diskusije so obravnavale probleme, ki so bili tedaj postavljeni na dnevni red v svetovni levici. Afirmirali so posameznika v družbi nasproti kolektivu.

Študentje so samostojno oblikovali kritiko univerze in študija ter koncepte njune reforme. Izpostavili so temeljno vprašanje statusa študenta delavca, ki je še do danes nerešeno in s tem v zvezi vprašanje političnih pravic študentov.

Oblikovali so samostojne zahteve po političnem predstavnstvu in samostojno predlagali svoje poslance. Samostojno so oblikovali kritiko ZK in njene vloge v družbi. Prvič se je zgodilo, da se je ZK znašla pod tako utemeljeno in argumentirano kritiko iz vrst študentov. Dolej je predvsem ZK kritizirala in nadzorovala delo študentske organizacije. Tako so se obrnila razmerja tudi z oblastnimi organi, univerzo, mladinsko organizacijo in ZŠJ. Študentska organizacija je z avtonomnih pozicij postavila pod drobnogled delovanje teh ustanov, se spustila v kritiko njihovega delovanja in ponujala rešitve problemov.

SŠ je navezala dejavne stike s študenti v Jugoslaviji in v svetu.

(zaradi prostorske stiske so v tokratnem nadaljevanju Zai izpadli vrsti)

KJE PREŽIVETI NAJ-DALJŠO

NOČ V LETU?

Po vrsti že tako dolgih in napornih noči se nam zdaj bliža še tista tradicionalno najdaljša in najbolj nora noč v letu - silvestrovo. Idej, kako jo preživeti, nikoli ne zmanjka, potrebna je le dobra družba in žur se lahko začne. Žal pa dobra družba ob konstantno slabih štipendijah in vedno slabšem standardu ni vedno dovolj za dober žur. Zanj so potrebna tudi finančna sredstva, ki uravnavajo in določajo obseg naše novoletne zabave. Zato vam v pričujočem članku, ljubi bralci, ponujamo nekaj predlogov, kako čim bolj mega preživeti silvestrovo. Upam, da boste vsem našim predlogom dodali še kakega lastnega in poskrbeli, da vam bo letošnja silvestrska noč ostala še dolgo v spominu.

TV in home party...

Ker obseg žurov in ostalih veseljačenj že dolgo usmerjajo denarna sredstva, vam predstavljamo razne vrste zabav, tako po vsebini kot tudi po cenah. Pa začnimo s tistim najcenejšim načinom žuriranja. Pravijo mu posedanje pred televizorjem oziroma silvestrovanje doma. Če ste se odločili za ta način, vas lahko razveselim, da boste uspeli prihraniti kar nekaj denarja, po drugi strani pa tudi izgubili dobro voljo (če ne verjamete, si pogledjte novoletni spored naše televizije). No, da ne bi bilo vse tako črnogledo, vam lahko namignem, kako lahko posedanje pred televizijo vendarle spremenite v zabavo. Za to pa je potreben video priključek ali pa vsaj satelitska antena za sprejem tujih televizijskih signalov, katerih spored je za odtenek boljši.

Drugi, sicer malce dražji, pa vendarle eden najcenejših načinov silvestrovanja (zagotavljam vam, da

*T*o je vprašanje, ki nas vse preganja, čim bolj se bliža novo leto. V naslednjih vrsticah vam ponujamo nekaj idej za preživetje silvestrovega večera. Odločitev je vaša.

Kdo si lahko privoščiti?

tudi najbolj vesel) je žuriranje v dobri družbi. Primernih krajev za take žure res ni težko najti. Zadosti prostora je že v manjših stanovanjih, za večje družbe pa so bolj primerne hiše (še zlasti, če staršev ni doma) ali pa vikendi. Tudi hrana in pijača ne bi smela biti problem, saj so trgovine dobro založene in še vedno precej cenejše od lokalov. V želji, da vam še malce olajšamo izbiro in nabavo vsega potrebnega, vam svetujemo, da si pijačo raje nabavite v diskontnih trgovinah, kjer so cene znižane, sicer pa tudi večina trgovin ob koncu leta z raznoraznimi popusti še dodatno zniža cene na dosegljivo raven. Tudi za pirotehnični material, potrebnega za popestritev vsakega mega-žura, je letos poskrbljeno kar doma. V zasebnih trgovinah je na voljo zadostna količina petard in ostalih »bombic«, tako da nabavljanje v tujini tokrat ne bo potrebno. Tretji

način, ki prav tako spada med cenejše poti zabave, so tako imenovane vsesplošne ljudske veselice. V Ljubljani pripravljajo letos kar dve taki rajanji - eno v zaprtem prostoru Hale b na Gospodarskem razstavišču in drugo na prostem pred Magistratom. Prednost prvega je, da boste za ceno vstopnice (odrasli 400 in otroci 200 tolarjev) dobili zagotovljen sedež in dovolj možnosti za zabavo. Ob plesu do mile volje ob zvokih raznih ansamblov in pevcev vam ponujajo tudi bogat srečelov in več družabnih igrice. Za otroke in njihovo zabavo pa bodo v posebnem kotičku poskrbele vzgojiteljice. Tak način silvestrovanja je zlasti dobrodošel za cele

družine, sploh tiste z manjšimi otroki. Koliko boste porabili za hrano in pijačo, pa je povsem odvisno od vas in vaših finančnih zmogljivosti, saj morate na Gospodarsko razstavišče, če se zanj odločite, vso potrebno kramo (hrano, pijačo itd.) sami prinesiti s seboj, čeprav bo odprt tudi bife, pri katerem boste lahko svoje zaloge dopolnili. Silvestrovanje na prostem pa je mišljeno predvsem kot popestritev siceršnjih zabav in kot način skupnega pričakovanja novega leta s političnimi veljaki. Točno ob polnoči bodo obiskovalcem izpred Magistrata ponudili kozarček šampanjca in slavnostni nagovor, ki ga bo imel ljubljanski župan. Tisti, ki vas ob takih prireditvah ne motijo običajni pojavi in večja prisotnost »veselih Bavčarjev« v modrih uniformah ter vam ni ostal

grenak priokus s podobnega srečanja pred letom dni, imate torej pred Magistratom možnost spoznati v živo naše politike in popiti zastoj kozarec šampanjca, to pa tudi ni tako slabo, kajne?

Ponudba kulturnih hramov

Na svoj račun bodo prišli tudi vsi tisti, ki bi radi najdaljšo noč v letu popestrili z obiskom kake kulturne prireditve. Možnosti za to tudi letos ne bo manjkalo. Silvestrska predstava Netopirja v Operi je sicer že razprodana, zato pa imajo zamudniki možnosti (vstopnice za silvestrske predstave pričnejo prodajati že ob koncu novembra) v vseh ljubljanskih gledališčih. V Drami ponujajo Goldonijev Počitniško trilogijo, v Šetjakovu prav tako pripravljajo Goldonijev komedijo Krčmarica Mirandolina, v Mestnem gledališču pa bo gledalce zabavala predstava Bil je Škrjanec. Po ogledu pa se vam ponujajo razne možnosti za preživetje preostalega dela noči. Med te spada tudi večerja v dvoje ali v večji družbi v kakem gostišču...

Ljubljanska gostišča pripravljena, a draga...

Možnosti za preživetje silvestrske noči v kaki ljubljanski gostilni ali restavraciji je več. Pri odločanju za to možnost pa vam moram prišepniti, da silvestrski menuji, ki jih nudijo vsa večja in manjša gostišča in restavracije, niso tako zelo poceni niti v dvoje, kaj šele za večjo družbo. V vsakem boljšem lokalu bo račun skupaj s pijačo nanasel krepko čez tisočaka na osebo. Zato raje pred odločitvijo o obisku kake gostilne še enkrat preverite svoje finančne zmogljivosti. Razen seveda če ne boste igrali Škote in naročali po eno večerjo z dvema priboroma...

Ce študent na rajžo gre...

Pričakovanje novega leta v kakem

apartmaju ali celo hotelu še zlasti na morju ali v planinah je že nekaj let zelo priljubljeno. Najem apartmajev je nekaj cenejše v Istri (če vas seveda ne preganjajo strahovi pred mejo in vojno vihro v sosednji državi), saj potrebujete za najem apartmaja za štiri osebe le dva tisočaka, ponekod pa tudi manj. V Sloveniji so malce dražji, pa vendar ne več kot 2000 - 3000 tolarjev za štiriposteljni apartma. V hotelih je situacija nekoliko drugačna, saj so cene 7-dnevni paketov okoli 8000 tolarjev. Za tiste, ki prisegajo na silvestrovanje v hotelih, so poskrbeli v

Pomembna je zabava.

sosednji Istri, kjer so cene hotelov znižane tudi za več kot polovico.

Še bolj priljubljeno je doživetje novega leta v tujini, zlasti na Češkem in Madžarskem, kjer s svojim sicer bolj bornim standardom še vedno nekaj pomenimo in si lahko tudi več privoščimo. Cene silvestrskih paketov v tujini so zelo različne, pač odvisno od agencije. Državne so nekoliko dražje (kar pa ne pomeni, da so storitve zato boljše), na Češko lahko potujete za okroglih 200 DEM in 2000 tolarjev (Slovenijaturist), pri Kompasu pa so cene še nekoliko višje. Tudi ponudba za Madžarsko se giblje okoli 200 DEM in še določena vsota tolarjev. Cenejšje je pri zasebnih turističnih agencijah, s katerimi lahko potujete na Češko in Madžarsko tudi cenejšje, vendar pa so cene povsod postavljene v

markah, zato vam svetujemo, da pohitite z vplačilom, saj se lahko tečaj v kratkem spet spremeni. Na Madžarsko lahko potujete za samo 120 DEM brez dodatnih tolarških sredstev. Češka je malce dražja, vendar devizni del pri zasebnikih ni nikjer večji kot 200 DEM. Nekoliko dražje so ponudbe v Italiji, kjer boste morali odšteti tudi okoli 400 DEM. Draginjo pa boste še bolj spoznali v Italiji sami, medtem ko nekdanje »bratske socialistične države« kljub podražitvam v zadnjem času še ne ogrožajo našega standarda. Zanimivo ponudbo je pripravil Kompas, namenjena pa je povsem študentom - silvestrovanje po francosko na Elizejskih poljanah. V to silvestrovanje je ob vožnji z avtobusom in bivanju z zajtrkom v hotelu slabše kategorije vračunana tudi študentska silvestrska večerja - dva francoska sendviča, pol steklenice vina, sadje in kozarec šampanjca, in vse to pod milim nebom v avtentičnem ambientu Elizejskih poljan. Za tak način silvestrovanja boste morali odšteti točno 370 DEM (v tolarški protivravnosti). Za tiste, ki bi radi dočakali novo leto nekoliko drugače in preživeli v vseh pogledih noro in nepozabno

najdaljšo noč v letu, priporočamo izlet v Egipt in silvestrovanje ob vznožju piramid. Seveda pa ima taka zabava tudi svojo ceno - okoli 700 USD. Sicer pa ima vse lepo in nepozabno svojo ceno. Nikar ne pozabite, da so letalska potovanja odvisna tudi od Adrijinih letal, ki do sedaj še vedno stojijo trdno na tleh.

Skratka, predstavili smo vam del idej čim cenejše in čimbolj noro preživeti najdaljšo noč v letu. Vse ostalo prepuščamo vam - preglejte svoje finančne zmogljivosti, preštudirajte vse možnosti in se odločite, mogoče se vam pri tem posveti še kaka izvirna ideja ki smo jo mi pozabili omeniti. Pa veliko žurerskih užitkov in srečno v letu '92...

Marko Hribar

NAGRADNI KVIZ

Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali kar dvajset nagrad:

1. nagrada - 2.000,00 SLT
2. nagrada - 1.000,00 SLT
3. nagrada - 500,00 SLT
4. - 10. nagrada - knjige založbe EMONICA
10. - 20. nagrada - celoletna naročnina na TRIBUNO

Pravila:

1. Rešitve morate poslati do 15. januarja.
2. Upoštevajo se samo popolne rešitve.
3. Pri nekaterih vprašanjih lahko izbirate med nekaj odgovori, toda pazite, morda pravega odgovora ni med njimi in ga morate dopisati.

Vprašanja:

1. Kdaj je izšla letošnja 5. številka Tribune?	d) Janez Kocijančič
2. Katera igralka je na posterju v 19. številki Tribune?	e) ...
a) Rita Hayworth	9. Koliko sekund je še do konca leta od danes, 23.12.91, ob 12.00?
b) Jayne Russel	10. Kaj je težje, 1 kg salame ali 1000 g gosjega puha?
c) Greta Garbo	11. Katera karta pri taroku šteje 3 točke?
d) ...	a) dama
3. Kateri je najboljši časopis v Republiki Sloveniji?	b) kralj
4. Naštej pet vrst slovenskega piva!	c) fant
5. Bivše ime Stranke demokratične prenove Slovenije!	d) škis
6. Katere so barve na zastavi Slonokoščene obale?	e) mond
a) zelena	f) pagat
b) črna	g) ...
c) bela	12. Koliko fižolov lahko spravimo v prazen lonec?
d) rdeča	13. Kateri veleum je napisal knjigo Kapital?
e) modra	a) France Prešeren
f) rumena	b) Oscar Wilde
g) ...	c) Ivan Cankar
(možnih je več odgovorov)	d) ...
7. Kakšna je razlika med Etiopcem in ping pong žogico?	14. Kdo je režiral film Društvo mrtvih pesnikov?
8. Kateri slovenski politik je rekel: »Postavitev sredinske koalicije pomeni boj zoper diktaturo maščevalnih in nesposobnih karieristov.«?	a) Peter Weir
a) Edvard Kardelj	b) Boštjan Hladnik
b) Milan Kučan	c) Wim Wenders
c) Dimitrij Rupel	d) Akira Kurosawa
	e) Kim Basinger
	f) ...
	15. Naštejte vse linije mestnega

potniškega prometa v Ljubljani!

16. Koliko zvezdic je na slovenskem grbu, najfinejšem francoskem konjaku in ameriški zastavi skupaj?
17. Kaj je bolj škodljivo: imeti 20 kg telesne teže preveč ali dnevno pokaditi škatlo cigaret (20 kom)?
18. Kako spraviš štiri slone v YUGO-ta?
19. Kateri je najvišji vrh Jugoslavije?
20. S katere strani mora natakatar praviloma postreči gosta?

ANUŠIČ

KAM PO POLNOČNICI?

KAKO PROSLAVITI ROJSTVO GOSPODA?

NA

TRIBUNA PARTY!

TOREK

24.XII.1991

... CELO NOČ ...

KLUB B-51
GERBIČEVA 51a
LJUBLJANA
61000

R O L L I N G

DALJNI TUJI:

1. Clash: THIS IS RADIO CLASH
2. Dead Kennedys: I FOUGHT THE LAW
3. Ramones: CHASING THE NIGHT
4. Iggy Pop: THE PASSENGER
5. Bauhaus: CROWDS
6. Ramones: HOWLING AT THE MOON
7. Nirvana: POLLY
8. Pixies: VELORIA
9. Bauhaus: ZIGGY STARDUST
10. Joy Division: LOVE WILL TEAR US APART
11. Clash: GUNS OF BRIXTON
12. Pixies: HERE COMES YOUR MAN

BLIŽNJI TUJI:

1. The Spoons: BABY BLUE
2. Let 3: IZGUBLJENI
3. Idoli: IME DA DA
4. Kud Idioti: LJUDI IZ PODZEMLJA
5. Sexa: NO SLEEP TILL PUSSY
6. Robna Kuča: DEVOJKA IZ DRUGOG SVETA
7. Hells Bells: MOJCA
8. Res Nullius: MAMA I COMING HOME
9. KBOI: SAMOČA
10. EKV: OČI
11. Partibrejkersi: SUNCA SIN
12. Pokvarena mašta: UNIŠTI ME

(Lestvico sestavlja in vam jo rola vsako drugo sredo na TRIBUNINIH ŽUR VEČERIH v B-51 Tomi Matič)

DETEKTIVKE

STARA LJUBLJANA

Skoraj vsi prebivalci tega dela mesta so rojeni pred prvo svetovno vojno. Zato so v občini Center podpisali pakt s punkerji, da bodo pokojnine teh starcev v prihodnje njihove plače. Žal sporočajo, da so rezultati odlični.

DA

Ljubljansko ministrstvo za kulturo jo bo podelilo vsakemu državljanu Slovenije, ki bo prinesel mestnemu ministru in predsedniku žirije hkrati steklenico vina v Messing bar.

VIBA FILM

To podjetje mora iz zapuščene cerkve, da bijo Peterletova vlada lahko obnovila in postavila nov zvon. Do zdaj je namesto zvona kembljal pijani bradati režiser Peter Zobec.

DR. ALEKSANDER BAJT

Imamo svetovno priznane ekonomiste, pripeljali pa so nam Sachsa, saj lahko pred tujci nekaj skrijemo, pred našimi strokovnjaki pa žal ničesar.

JOŽE PUČNIK

Na sedežu njegove stranke je še vedno 4.000 neprodanih izvodov njegove biografije. Najprej ga je zajabal Albanec kot sekretar stranke, drugi krivec pa

Janes Dular - odslej po slovensko: »Ich bin...«

Bom sam prodajal knjigo o sebi?

je Bosanec, ki ga je uspel prepričati, da bo knjiga bestseller.

NACIONALISTI

Pokličite g. Rajka Pimata na telefon: 214-608 (v službi) ali 344-797 (doma). Usmeril vas bo k prvemu v svoji stranki. Sliši na ime Kogej.

DR. JANEZ DULAR

Včasih je bilo naše geslo: Govori srbsko, da te bo razumel ves svet, v bodoče pa velja: Govori nemško, da te vsi spoznajo.

DR. SANDI SITAR

Uredniku Slovenca vsak dan telefonira Capudrova žena. Kot pravi, ne dovoli, da bi se v časopisu, kjer je ogromno denarja iz Andrejevih avtorskih honorarjev, pojavljala Sonja Lokar.

FRANCI ZAVRL

Bil je šef Mladine, zamenjala pa ga je njegova žena. Novinarji Mladine ga prosijo, da spet prevzame krmilo in napravi red, saj bodo sicer ostali brez kruha in tudi brez časopisa.

MARKO CRNKOVIČ

Vse manj spominja na direktorja, vse bolj pa na Cankarja. Zaradi njega je Rotovnik postal tabletoman.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

← p r e d s t a v l j a j o →
k r i m i - d r a m o

SMRTNE MISLI

(Mortal Thoughts)

DVE DOLGOLETNI PRIJATELJICI, NAVEZANI ENA NA DRUGO, STA OBE NEZADOVOLJNI VSAKA S SVOJIM ZAKONOM. PRIKLENJENI STA NA SVOJA SOPROGA, »DOKLER JU SMRT NE LOČI«. IN ZGODI SE - UMOR.

Režija:

ALAN RUDOLPH (ULICE STRAHU)

V glavnih vlogah:

DEMI MOORE (DUH), BRUCE WILLIS (UMRI POKONČNO I. IN II., HUDSON HAWK)

Igrajo še: Glenne Headley, John Pankow, Harvey Keitel, Billie Neal.

NA SPOREDU V KINU KOMUNA

Jack Lucas (Jack Bridges) je največji davitelj med newyorškimi radijskimi špikerji. S svojim ciničnim in arogantnim govorjenjem povzroči tragedijo - eden izmed njegovih poslušalcev vzame resno njegov nasvet, da so yuppiji nadloga sveta in da bi si jih bilo najbolje znebiti, ter uprizori pokol v elitni diskoteki, ki jo Jack označi za yuppijevsko zbirališče. V taisti diskoteki sta ob času pokola tudi Parry (Robin Williams), profesor srednjeveške zgodovine, in njegova žena, ki zaustavi nenaročeno porcijo svinca. Brezposelen pade Jack iz svoje minimalistično hladne yuppijevske rezidence v majhno stanovanje nad zakotno videoteko in v roke lastnice videoteke, Anne Napolitano (Mercedes Ruehl). V navalu pijanosti poskuša Jack skočiti v Hudson, toda reši ga skupinica klošarjev, katere vodja je Parry, sedaj nič več profesor, temveč srednjeveški vitez. Jacka ima za božjega odposlanca, ki mu bo pomagal iz gradu podobne hiše na križišču 94. ceste in Madisona dobiti pokal, za katerega je Parry prepričan, da je Sveti Graal. Jack se poskuša znebiti svojega občutka krivde - on je kriv za smrt Parryjeve žene in njegovo sedanje stanje - s tem, da ga spozna z izvoljenko Parryjevega plašnega in sramežljivega srca še bolj plašno in sramežljivo Lydio (Amanda Plummer). Kar pa je še vedno premalo za Jackovo pokoro - na vrsto pride tudi pokal oziroma Sveti Graal.

»Večina ljudi me ima za režiserja velikih, spektakularnih filmov s kupom specialnih efektov - vizualno

KRALJEVI RIBIČ

(THE FISHER KING)

Produkcija: Hill/Obst Productions, Tri-Star Pictures, 1991.

Scenarij: Richard LaGravenese.

Režija: Terry Gilliam.

Kamera: Roger Pratt.

Glasba: George Fenton.

Igrajo: Jeff Bridges, Robin Williams, Amanda Plummer, Mercedes Ruehl.

Ko je Richard LaGravenese, scenarist Kraljevega ribiča, še pisal scenarij, je bilo največ, kar je pričakoval od njega, da bi po njem posneli majhen neodvisen celovečerec. Za zgodbo, katere protagonisti v New Yorku osemdesetih iščejo Sveti Graal, po newyorških avenijah in zelenicah Central Parka pa jih preganja mitološka pošast, kar primerno pričakovanje. Stvari pa so se postavile na glavo, ko se je scenarij znašel v rokah Terryja Gilliama, ameriškega člana Monty Pythonov, ki je bil izbran za režiserja med drugim tudi zaradi izkušenj s filmi o Svetem Graalu.

kompleksnih filmov, kjer je bolj kot osebe v zgodbi pomemben svet, v katerem živijo. Kraljevi ribič je ravno njihovo nasprotje. To je eden izmed razlogov, zaradi katerih sem hotel narediti film - pokazati, da lahko že samo s štirimi osebami naredim dober film.« Tako Terry Gilliam, avtor *Time Bandits*, *Brazil* in *Dogodivščine barona Münchausna*.

Kljub tem besedam je *Kraljevi ribič* nezmotljivo gilliamovsko spektakularen - že kadri med najavno špico, kjer kamera pleše okrog Jeffa Bridgesa, dajo vedeti, da je Gilliam še vedno zelo daleč od kakršnegakoli minimalizma. Prizor, v katerem tisoč statistov pleše valček na Grand Central Station, pa tako ali tako sodi bolj v *Barona Münchausna*. Toda ta scena je v *Kraljevem ribiču* bolj izjema kot pravilo.

Gilliam pravi, da je s *Kraljevim ribičem* hotel odkriti, če je filmski režiser - dosedaj je bil namreč ne samo režiser temveč tudi avtor svojih filmov. Odgovor na zastavljeno vprašanje je vsekakor pozitiven: režijski posel je opravil korektno, s specifičnim touchem, igralci so bili vsak posebej dobro vodeni (in vsaj trije, Williams, Bridges in Plummerjeva, so tudi odlični v svojih vlogah), toda... kljub popolnosti je *Kraljevi ribič* v nekem smislu prazen. Filmi *Terryja Gilliama* postajajo podobno kot zadnji filmi *DePalme* in *Scorseseja* samo še filmi in nič več. Časi *Brazila* in *Time Bandits* so žal, minili.

Uroš Prestor

**SPORED
LJUBLJANSKE
KINOTEKE**

IZ PROGRAMA VESNA
FILMA: ZADNJA PRILO-
ŽNOST - FILMI, KI SE JIM
IZTEKAJO LICENCE

23.12.1991

MICKI IN MAUDE (MICKI + MAUDE), ZDA, 1984, komedija. Režija: Blake Edwards. Scenarij: Jonathan Reynolds. Fotografija: Harry Stradling. Glasba: Lee Holdridge. Glav. vl.: Dudley Moore, Amy Irving, Ann Reinking, Richard Mulligan, George Gaynes, Wallace Shawn, John Pleshette (v barvah).

24. - 26.12.1991

8 MILIJONOV SMRTI (8 MILLION WAYS TO DIE), ZDA, 1986, kriminalka. Režija: Hal Ashby. Scenarij: Oliver Stone, David Lee Henry. Fotografija: Stephen H. Burum. Glasba: James Newton Howard. Glav. vl.: Jeff Bridges, Rosanna Arquette, Alexandra Paul, Randy Brooks, Andy Garcia (v barvah).

27. - 31.12.1991

AVTOSTOPAR (THE HITCHER), ZDA, 1986, thriller. Režija: Robert Harmon. Scenarij: Eric Red. Fotografija: John Seale. Glasba: Mark Isham. Glav. vl.: Rutger Hauer, C. Thomas Howell, Jennifer Jason Leigh, Jeffrey DeMunn, John Jackson, Billy Greenbush, Jack Thibau (v barvah).

Prosimo občinstvo, da
ne zamuja predstav.

Biseri za ogrlico

SPLATTER cum ROAD MOVIE

Harmonov AVTOSTOPAR sicer po eni strani spada v sklop postcarpenterjevskih »psychoslasherjev«, po drugi strani pa se naslanja na še starejšo tradicijo, iz katere so črpali že nekateri njegovi eminentni predhodniki: npr. *The Hitch-Hiker* (1953) *Ide Lupino*, *DVOBOJ* (*Duel*, 1971) *Stevena Spielberga*, *Road Games* (1981) *Richarda Franklina*. *John Ryder* (R. Hauer), osrednja osebnost v filmu, ni zgolj običajni serijski morilec, temveč že njegovo ime kot tako razkriva, da gre za arhetipskega psihopata »par excellence«. To je razvidno tudi iz vrste drugih podrobnosti: o njegovem izvoru ni znanega ničesar; nima osebnih dokumentov in ni ga mogoče identificirati po prstnih odtisih; na svojem nezaustavljivem morilskem pohodu pušča za sabo množico trupel, pokončuje pa z nezaslišano surovostjo in neusmiljenostjo, ki je onstran človeškega - smrt seje kot angel uničenja, poosebljenje čistega Zla. O tem Ryderjevem tako rekoč nadnaravnem statusu priča tudi dejstvo, da je praktično neulovljiv, neranljiv in neuničljiv: policija je proti njemu popolnoma brez moči (edini, ki ga lahko pokonča, je njegov »alter-ego« Jim Halsey /C. Thomas Howell/) in nesmrtnost je tista poglobljena značilnost, ki odlikuje tudi junake treh velikih psihopatskih »horror« serij: *Michaela Myersa* (NOČ ČAROVNIC I-V), *Jasona Vorheesa* (PETEK, 13. I-VIII) in *Freddyja Kruegerja* (MORA V ULICI BRESTOV I-VI). Freddy je

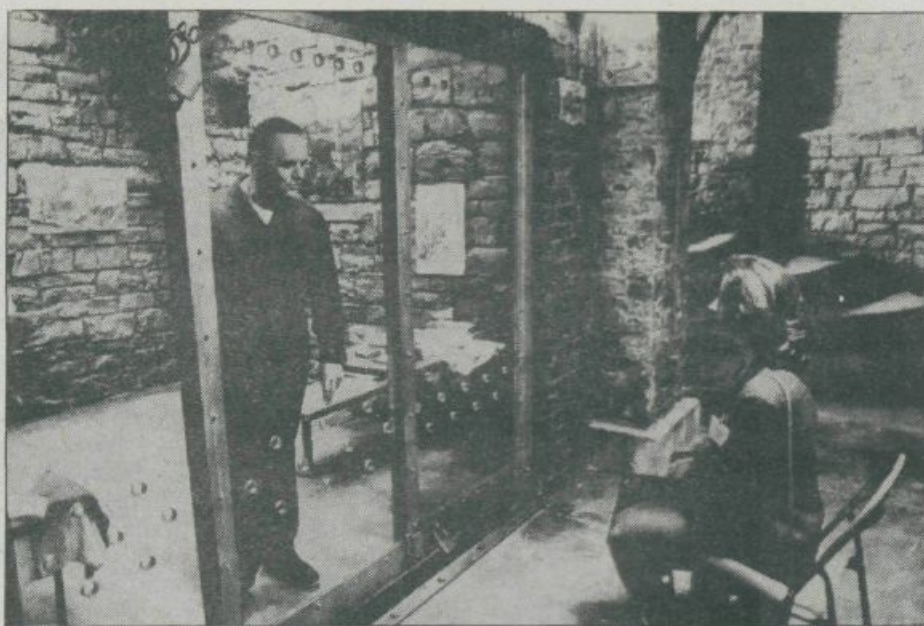
doma v svetu sanj, ki je njegov poglobilni »locus operandi«, vendar pa ima obenem moč vplivati na »realni« svet in vstopati vanj, pri čemer mu kot priročni »mediji« služijo nič hudega sluteči najstniki (kar je v skladu s parapsihološko teorijo o povezavi med adolescenti in pojavi »poltergeistov«). Na vprašanje, od kod je, Ryder odgovori: »Iz Disneylanda«; je torej proizvod »tovarne sanj«, le da gre za sanje, ki jih dobri stari Walt prav gotovo ni sanjal. Tako ni naključje, da Halsey naleti na Ryderja po tistem, ko je med dolgo in utrudljivo vožnjo zadremal za volanom. Najbolj zanimivo pa je prepletanje te ideje z »doppelgänger« elementi. Halsey in Ryder sta od začetka do konca neločljivo povezana med seboj: od trenutka, ko Halsey avtostoparja vzame v avto (»čeprav mu je mama rekla, naj tega ne dela«; Ryder namreč - tako kot vampirji iz srednjeevropskega in balkanskega izročila - ne more vstopiti v naš svet, če ga vanj ne povabimo), ga ta sili, da se vedno bolj identificira z njim - med drugim mu podtakne vse umore, tako da policija sumi Halseya, ki mora uporabljati Ryderjeve metode, če hoče preživeti. In ko na koncu Ryderja ubije (kot edini, ki to more storiti), je to tako, kot bi postala eno. Je potemtakem Ryder res mrtev? Ali je Halsey dejansko lahko prepričan, da avtostopar ne »živi« še naprej, da se ni le vrnil tja, od koder je prišel?

Igor Kernel.

AVTOSTOPAR: »B-plot«, na podlagi katerega je nastal »A- film«, po zaslugi domiselne režije Roberta Harmona, prvorazredne fotografije Johna Sealea in izvrstne igre Rutgerja Hauerja

ENAJST- KRAT PET FILMOV IZ LETA '91

Hannibal the Canibal in Clarice Starling, par, ki je poleg Žida Bartona Finka najbolj fasciniral v preteklem letu.

Večnega reda stvari ne gre spreminjati, zadnja številka v vsakem letu zasluži izbor najboljših filmov preteklega leta. Filmska redakcija Tribune vam za začetek ponuja v pokušino in refleksijo filme po osebnem izboru nekaterih slovenskih filmskih kritikov, teoretikov in ljudi, zaposlenih v reproduktivni kinematografiji.

Sodelujoči so bili naprošeni za izbor petih filmov, ki so jih videli v letošnjem letu in so bili relativno »novi«: bodisi letos prikazani pri nas (v redni distribuciji ali v okviru projekcij Cankarjevega doma), ti imajo naveden samo slovenski prevod, bodisi filmi z letošnjih festivalov, bodisi filmi, ki so jih posamezni sestavljalci videli kje drugje. Dolžina, žanr, provenienca niso bili pomembni - edini pogoj je bil štiriindvajset sličic v sekundi, predvajanih s celuloidnega traku.

Vasja Bibič, Ljubljanski kinematografi:
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
Oscar, John Landis
Barton Fink, brata Coen
Drugstore kavboj, Gus Van Sant
Misery, Rob Reiner

Cvetka Flakus, EKTRAN:
Drugstore kavboj, Gus Van Sant
Brez izhoda, Roger Donaldson
Polja sanj, Phil Alden Robinson
Millerjevo križišče, brata Coen
Mladi revolveraši II, Geoph Murphy

Nerina Kocjančič, Radio Študent:
Divji v srcu, David Lynch
Barton Fink, brata Coen

Ženske na robu živčnega zloma, Pedro Almodovar
Kres ničevosti, Brian DePalma
Satan, Viktor Aristov

Tomaž Kržičnik, Ljubljanski kinematografi:
Barton Fink, brata Coen
Reflecting Skin, (Svetlikajoča koža), Philip Ridley
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
The Grifters, Stephen Frears
Enfant Terrible, Damjan Kozole

Jelka Sežun, STOP:
Pump up the Volume, Allen Moyle
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
Pleše z volkovi, Kevin Costner
Julia Has Two Lovers, Bashar Shbib
Truly, Madly, Deeply, Anthony Minguel-
la

Majda Širca, TV Slovenija:
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
Barton Fink, brata Coen
The Grandfather III, Francis Ford Coppola
Jacquot de Nantes, Agnes Varda
Leningrad Cowboys Go America, Aki Kaurismäki
Dodatni film: Koza je preživela, Sašo Podgoršek

Marcel Štefančič jr., Mladina:
Polje sanj, Phil Alden Robinson
Jakobova lestev groze, Adrian Lyne
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
Popolni spomin, Paul Verhoeven
Millerjevo križišče, brata Coen

Zdenko Vrdlovec, Neodvisni Dnevnik, EKTRAN:
Barton Fink, brata Coen
Ženske na robu živčnega zloma, Pedro Almodovar
Millerjevo križišče, brata Coen
Čudež, Neil Jordan
La Belle Noiseuse, Jacques Rivette

Miha Zadnikar, EKTRAN:
Srečanje z Venero, Istvan Szabo
Barton Fink, brata Coen
Ženske na robu živčnega zloma, Pedro Almodovar
The strong man, Frank Capra (nova partitura glasbe k nemi verziji filma)
The Godfather III, Francis Ford Coppola

Igor Kernel, Tribuna:
Ko jagenjčki obmolknejo, Jonathan Demme
Popolni spomin, Paul Verhoeven
Satan, Viktor Aristov
Barton Fink, brata Coen
Ponorela opica, Fernando Trueba

Uroš Prestor, Tribuna:
Barton Fink, brata Coen
Paris is burning, Jennie Livingston
Hangin' With the Homeboys, Joseph B. Vasquez
Ozek prehod, Peter Hyams
Satan, Viktor Aristov

P.S.
V prihodnji številki pridejo na vrsto najuspešnejši filmi v redni distribuciji, kjer je bilo merilo uspešnosti blagajniški izkupiček. Zahvaljujemo se vsem sestavljalcem izborov. Posebna zahvala gre Marcelu Štefančiču jr. za pomoč pri vstavljanju imen manjkajočih režiserjev.

IN ŠE MARSIKAJ

Lepo je živeti v Demokraciji! To so spoznali tudi nekdanji pripadniki Ljudske milice (po novem policaji), ki jim ideološke bariere več ne prepovedujejo ogleda dekadentnih imperialističnih filmov. Ampak joj! Društva zaskrbljenih staršev, ki želijo preprečiti otrokom, da bi na televiziji gledali nasilne filme, bi morala svojo skrb razširiti tudi na miličarje. Ti namreč pod očitnim vplivom ameriških krimičev uprizarjajo racije v tistih par ljubljanskih lokalih, ki so odprti po sončnem zahodu. Zakonska osnova za to početje naj bi bila menda nepopravljivost nekaterih gostincev, ki se nočejo povsem prilagoditi odločbam lokalnih oblasti, ki so jim velikodušno skrajšale delovni čas. Verjetno zato, da bi se preobremenjeni gostinci lahko pošteno naspali. Podobne akcije so sicer imeli že komunisti, ampak takrat je domnevne kršitelje nočnega miru in (večnega) pokoja običajno obiskala dvočlanska patrulja (po tisti stari šali, da zna eden pistai, drugi pa brati) ter jih diskretno opozorila, da samoupravni duh po deseti zvečer počiva. Potem so sicer pisali pisma sodnikom za prekrške, toda alkoholiki in ponočnjaki tega nismo občutili na svoji koži.

Nova taktika demokratičnih policajev pa je, tako kaže, bolj prefrigana. Strategija je takale: množični vpadi v lokale, pri katerih se zdi, da le malo manjka, pa bodo začeli streljati, naj bi tudi pri najbolj zagrzjenih ponočnjakih zbudili odpor do pohajkovanja po lokalih. In po tem bodo gostinci kar sami od sebe zapirali prazne bifeje. Strategija je brezhibna, zato pa je taktika nekoliko skregana s civilizacijskimi normami. Poleg tega jo uporabljajo tudi tam, kjer ni nobenih nesoglasij okoli delovnega časa. Zadnjič so recimo hrabri specialci ali karkoli so že neustrašno okupirali Palmo. Prižgali so luči in ugasnili muziko, legitimirali, popisali in preiskali prisotne, nekaj domnevno bolj sumljivih pa so tudi odpeljali neznano kam. Takole na prvi pogled se mi je zdelo, da iščejo mamila. Ampak lične obrazce so zapolnili s precejšnjo količino podatkov o vseh prisotnih in ne morem se znebiti vtisa, da bom dobil policijsko kartoteko, v kateri bodo zabeležena kazniva dejanja obiskovanja nočnih lokalov. Resnici na ljubo moram zapisati, da me niso topli ali

DRUGA

ustrahovali, čeprav je njihov vodja pozival k nasilju. Ta pa je bil tudi s svojim videzom utelešena grožnja vsem prisotnim dekadentnejšem: visok, atletski tip, blondinec, z vojaško pristrženimi lasmi. Brrr. Na kaj vas to spominja?

Edina tolažba je, da so čuvaji zakona tudi v tej akciji dokazali svoje pregovorne miselne horizonte, saj so vleteli opolnoči, ko je bila Palma (kot vse diskoteke) še skoraj prazna in so življenje grenili le peščici zgodnjih obiskovalcev. Če bi prišli ob dveh ali treh, bi se popisovanje vseh prisotnih zavleklo do jutra in bi šel žur definitivno po gobe. Tako pa so po pol ure pobrali šila in kopita, D.J. pa je njihov odhod pospremil s štiklom Slovenija (zemlja mog sna). Kako zelo primerno.

Še bolj primerno bi bilo, če bi velikega demokrata & Demokrata Igorja Bavčarja kdo povprašal, če ve, kaj se

dogaja v njegovem ministrskem vrtičku, in ali njegovi jurišniki res iščejo mamila ali želijo zgolj popestriti enolične večere v ljubljanskih lokalih.

Slednje jim gre kar dobro od rok, mamilnih cigaret pa po mojem zadnjič niso našli. Nič nenavadnega, saj je njihovo kozumiranje možno le v temnih kottičkih pred vrati kafičev in diskotek, kjer pa je tačas -20C. To je pravzaprav problem, ki bi se ga vlada zares morala lotiti: koliko mladincev bi se izognilo prehladom, ki požirajo bajne vsote iz obubožane zdravstvene kase, če ne bi v mrzlih vežah skrivaj puhali svoje trave? Zato bi morali čez zimo legalizirati kajenje marihuane v lokalih. Ali pa zmanjševati davke na pijačo, da bi se mladinci lahko v miru zadevali v skladu z obstoječo zakonodajo. Zdi se mi namreč, da bi se marsikdo raje vdajal alkoholizmu kot mamilom, če ne bi bila slednja bistveno cenejša. Nenazadnje mnogi ne hodijo na sprehode puhat travo, ampak praznit skrite flaše. Izgovor, češ naj pa pijejo sokove in zakaj bi sploh morali biti zadeti, v tem primeru ne vzdrži, saj so tudi cene neškodljivih mehurčkov ponoči vse prej kot popularne.

Gary Gray

P.S. Naslov sem pobral iz štiklca Zastave v prvem planu, ki so ga Pankrti posneli na albumu Državni ljubimci. Njihova apokaliptična vizija se zdi vse bolj stvarna, čeprav smo komuniste potolkli. Očitno bo treba potolči še one druge.

DELAMO LAHKO

**PIXIES - TROMPE LE
MONDE (4AD)**

Zadnja plošča pop-trash kvarteta, ki je bostonske škratke zanesla na zahodno obalo. Tam so posneli večino skladb, med katerimi je tudi famozna Head On; malce čudno, pa ne preveč, če vemo, da so istočasno po zahodni obali koncertirali tudi The Jesus And Mary Chain. Nič nenavadnega torej, če je plošča nekak crossover starih Pixies, The Jesus And Mary Chain in (!) Velvet Underground.

Pixies verjetno uspeha Surfer Rosa ne bodo več ponovili, so pa odličen pop bend z več kot solidno zadnjo ploščo. Zelo dobro.

**JOY DIVISION - KOMPLETNA
DISKOGRAFIJA (FACTORY)**

Priložnost za fane, pa tudi za ostale, kajti dosegljiva je tudi Substance (1977-80) - kompilacija, ki dovolj nazorno očrtuje Jana Curtisa in družino. Izjemna lekcija za vse nadebudne darkerje, za starejše pa priložnost, da zamenjajo črne plošče s CD-ji. Izvrstno.

**COCTEAU TWINS -
KOMPLETNA DISKOGRAFIJA (4AD)**

Veliko število plošč za ljubitelje soft-off-popa, seveda vse še pri založbi 4AD. Duet se namreč odpravlja k velikim. Ujemite ju torej, dokler še ni prepozno. Zelo dobro.

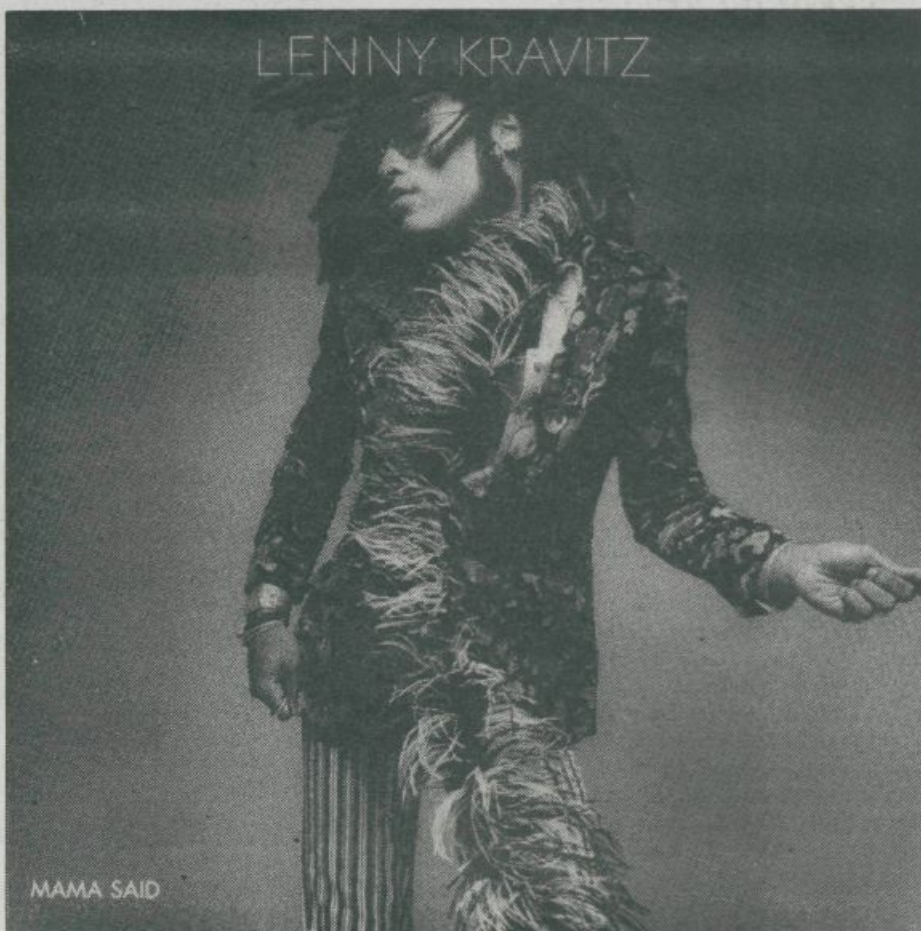
**DEAD CAN DANCE -
KOMPLETNA DISKOGRAFIJA + A PASSAGE
IN TIME (4AD)**

Še tretja 4AD zasedba, ki se transformira od dueta preko tria do kvarteta, kakor je pač potrebno. Kot vidite, je na razpolago tudi A Passage In Time, kompilacija, ki je na tržišču le kakšen mesec. Za vse fane ambientalno-razpoloženskih eksperimentov. Odlično.

II

LENNY KRAVITZ

(MUNCHEN, RUDI SEDLMEIER HALLE, 7.12.91)

Ko ste na istem mestu, seveda še pred vojno, lahko prebrali nekaj o koncertu Lennyja Kravitz, je avtor zapisa z očitnim zadovoljstvom končal tekst. Vendar ga je po šestih mesecih videl še enkrat in že v pol leta so se uresničile nekatere napovedi izrečene ob koncu zapisa. Kravitz je namreč postal velik, in to tudi v negativnem smislu besede.

Kot osvežitev je večer začel Keziah Jones, solist, ki je električno kitaro uporabljal skoraj bolj inventivno in vratolomno kot sam Jimi Hendrix. Odpel, odtolkel in odigral je nekaj soul funkovskih skladb in naredil izredno dober vtis.

Lenny Kravitz pa se je nastopa lotil manj promocijsko kot spomladi. Predstavljena glasba je bila skorajda enakovreden izbor z obeh njegovih lp-jev, odigral pa je še dva nova štiklca. Odlična scena in dober spremljevalni

bend (isti kot pred pol leta) sta pogojila odlično vzdušje štiri in pol tisoč - (torej vsaj tisoč in pol več) - glave množice v dvorani. Odličen kontakt, torej, tudi za tako število ljudi, razlika je bila le v načinu komunikacije. Prejšnjič mu je to uspelo le s pozo, sedaj pa je uporabil že nekaj cenjenih fint kot ploskanje in "zapijmo skupaj" štosi. Ob koncu je zadevo kronal s povsem zvezdniškim izletom med publiko, prav v parter, seveda ob spremstvu postavnih roadiejev.

Vendar kljub napisanemu Kravitz še vedno ne gre označevati kot prozornega zabavljača. Priredil je namreč dobro, uro in četrtrajajočo, zabavo, ki ni bila niti za trenutek dolgočasna. Je pa po tem koncertu povsem jasno še nekaj: Kravitz bo v dveh letih na stadionih. In če ga mislite ujeti, ga ujemite čimprej. Vsekakor pred stadionom.

Igor Ivanič

RAZSTAVNI KOTLIČEK

Nekaj od drugod...

V newyorški Galeriji »Two« in Muzeju sodobne umetnosti v Houstonu razstavlja Christian Boltanski s *Sencami*. Z njimi se ukvarja od 1984, *Sence* pa so del skupnega dela z naslovom »Učna ura teme«. Instalacija prenaša majhne lutke, izdelane iz preprostih materialov, s tal na kovinske okvirje, s skritega diaproyektorja meče projicirana svetloba senco in majhna »pahljača« animira lutke. Boltanski s temi efemeričnimi sencami vzbuja čarobnost otroštva in krhkost življenja.

V FlashArtu je objavljen cenik avkcij iz Londona. Ker smo tudi pri nas že »preživeli« eno, na kateri so nekateri naši avtorji dosegli astronomske cene (Vsaj za naše razmere. In za dober imidž.), nas je zanimalo, kakšne so na »svetovnem trgu«. V Londonu prodajajo Andyja Warhola po £3.200 (5.760 \$), Maxa Billa po £3.200 (5.760 \$) Georga Baselitza po £2-3.000 (3.740-6.732 \$), Jeana Michela Basquiata po £1.5- 2.000 (1.650-2.970 \$), Keitha Haringa po £10-15.000 (11- 19.800 \$); cene pa narastejo tudi do okrog £33.000 ali 59.400 \$ (!). To super ceno morate odšteti za olje na platnu (35 x 150cm), avtor pa je Hans Hartung.

Saj to je cela hiša!

in tukaj...

Art club-ovska dejavnost je kljub nekaterim skeptičnim mislim zaživela. Prvič mislim tukaj na obisk in obiskovalce, ki se zares srečujejo in izmenjujejo informacije pa tudi mnenja in to z različnih kulturnih področij. Poleg tega so poskrbeli tudi za pravo vzdušje - vsak večer po 9. uri lahko namreč uživamo v »živi« glasbi pianista Marka in pianistke Marine, gostujejo pa tudi različni bendi. Tudi nova razstava je že na ogled. Žiga Okorn se je iz KUD-a France Prešeren preselil v klubske prostore. No, tudi v prednovoletnem tednu, menda 23. decembra, bo živahno. Pripravljajo literarni večer, na katerem bo poleg pesmi tudi glasba solistov.

KUD France Prešeren že kar nekaj časa gosti slikarje. Če nas je Žiga Okorn že le presenetiti s svojimi »antislikami«, »antiestetiko«, pri kateri smo ostali hladni in je razstava ostala nedorečena, je sedaj Janez Zalaznik prinesel precej več svežine. Razstava *Ura geografije* obsega njegova dela v

Janez Zalaznik, *Mesaggio di Sicilia*, 1990.

letih 1989-91, kar je precej zajetno obdobje. Poleg tega pa smo presenečeni, saj to ni več tisti »kubistični« Janez, ki smo ga pred leti lahko videli v ŠKUC-u. *Ura geografije* predstavlja prav to, kar je v naslovu - večplastnost slikovnega izraza, konotativnost simbolike znakov, ki se spogleduje z zgodovino umetnosti, sedanostjo, dojemanjem in citiranjem sveta sedaj in tukaj in še in še... Pravzaprav jo je treba doživeti.

Moderna galerija gosti razstavo *Poetike osemdesetih let v slovenskem slikarstvu in kiparstvu*. Avtor razstave je Andrej Medved, umetniški vodja Obalnih galerij; tudi razstava je nastala v kooperaciji *Oblanih galerij* in ljubljanske *Moderne galerije*. Vsa stvar sega še nekoliko nazaj, ko je Andrej Medved izdal knjigo z istim naslovom in v kateri se ukvarja z »novo podobo« v slovenski umetnosti 80-ih let. To je dokazal tudi na otvoritvi razstave, saj si je privoščil skoraj polurno predavanje, v katerem sicer ni kaj dosti povedal

vsekakor pa seveda nič novega za svetovne razmere. Tako kot tudi razstava ne pomeni kaj drugega kot »inventuro« in se uvršča na listo že izpetih spevov. Morda bi v Moderni

galeriji - če je že moderna, pomislili na to, da bi bilo dobro začeti spremljati avtorje sodobnih tokov v slovenski umetnosti, ki se sedaj tako ali drugače »grebejo« za galerijski prostor. Končno bi bil že čas, da bi izpostavili lastno identiteto iz tega prostora in časa.

Sicer pa v Moderni galeriji skrbijo za vsestranskost. Razstava »Fotografija« spet enkrat razkriva tako dolgo zapostavljeni medij, ki pa je od vseh še najbolj »in«. Tokrat lahko vidimo evropske ustvarjalce *Christiana Boltanskega, Jana Fabra, Michaela Schusterja*...

Da pa ne bi slučajno pozabili, kje in kako trenutno živimo, so v prostorih muzejske stavbe na Muzejski ulici 1 odprli razstavo *Šibeniška katedrala - Anno domini 1991* v opomin na vojne grozote na Hrvaškem. Pripravil jo je muzej *Mimara* iz Zagreba v sodelovanju z Narodnim, Etnografskim in Prirodoslovnim muzejem, prikazani pa so načrti in fotografije dalmatinske arhitekture - *Šibeniške katedrale* - in kiparski odlitki *Jurija Dalmatinca*.

VOHUNSTVO JE/ALI LJUBEZEN

John Le Carré: Ruska hiša, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1991. Zbirka Zenit. Prevedel Radovan Kozmos.

Kljub temu da je berlinski zid že nekaj časa le še stvar polpretekle zgodovine, in da je realno že zdavnaj preplezan, pa na simbolni ravni ostaja še vedno nepreplezana ločnica med vzhodom in zahodom. Berlinski zid kot večna tema vohunskega romana narekuje neka posebna žanrska pravila, ki so že znotraj žanra ideološko zamejena. Šele s pojavom bivšega uradnika angleškega Foreign Officea *Davidja Johna Moynra*, ki se sicer skriva pod psevdonimom *John Le Carré*, s sestopom uradnika v svet lepih umetnosti so bila nekatera domala sveta pravila počasi zradirana; dobri fantje so čez noč postali slabi, slabi pa so se prelevili v dobre. Črno-bela tehnika, kakršno poznamo npr. iz naših partizanskih filmov, je prešla v večbarvno oziroma večplastno, berlinski zid pa je prenehal igrati vlogo branika pred vdorom komunističnih barbov v svet kapitalizma, v svet urejenih in neobremenjenih moralnih in etičnih vrednot političnega zahoda.

John Le Carré pa vendarle ni bil prvi, ki je zamajal tako začrtana žanrska pravila vohunskega romana, ampak le eden tistih, ki so se zavedali, da ima pri opravljanju vohunske misije pomembno vlogo tudi seizmologija srca, vzponi in padci duše, ljubezenski utripi v žilah, ki jih še tako dober vohun ali agent ne more kontrolirati ali kar tako potlačiti. V svojem romanu *Ruska hiša* (*The Russia House*) nam pripoveduje zgodbo zapitega in prehitro ostarelega britanskega založnika, ki se po nekih čudnih okoliščinah v trenutku znajde sredi političnih igrac. Da bi se iz njih izvlekel »živ in zdrav«, se mora nekaj naslednjih tednov slepo pokoravati strogim in nepreklicnim ukazom svojih nadrejenih, ki vodijo neko politično misijo v zvezi z atomskim orožjem v Sovjetski zvezi. Carréjev junak svoje bivanje v svetu tajnih agentov prostovoljno podaljša, da bi na tak ali drugačen način iz dreka v katerem se je znašel tudi

sam, rešil simpatično rusko prevajalko in njeno družino. Ali mu je to uspelo ali ne, niti ni tako pomembno; bistveno pri tem je to, da igra v večini plezanj po berlinskem zidu eno odločnih vlog ljubezen. Saj se spominjate filma *Vohun, ki je prišel s hladnega*, v katerem glavna junaka Aleca in Liz pokončajo strelji, ko skušata preplezati to še vedno obstoječo simbolno ločnico med dvema velesilama.

Carré v umazane posle vplete obe strani in obe bolj ali manj enako umaže; oba politična pola uporabljata raznorazne manipulacije, s katerimi bi v svoje mreže ujela nove in nove ljudi, opravičila svoje namene in ambicije, se okoristila tako, da bi stvar izpeljala do konca, čeprav ta največkrat sploh ni mogoč ali pa sploh ni pomemben. Važnejše so seveda žrtve, pa čeprav prihajajo te z njihove strani. Naključno izbrane si skoraj po pravilu izberejo za lajšanje bolečin ljubezen: bodisi tisto do domovine bodisi tisto do bližnjega. Odločitev za to ali ono vrsto ljubezni je prepuščena izbrancem, to je žrtvam. V tako strukturiranem Carréjevem romanu je ta seveda zelo zelo težka, saj so minili časi, ko se je bilo v blagor domovine treba odreči celo samemu sebi. Carréjev junak se brezkompromisno odloči za drugo vrsto ljubezni, za ljubezen do sovjetske intelektualke, pri čemer zastavi najprej svoje, nato še njeno ter seveda življenje svojih bližnjih. Kakorkoli, Carré nam skozi fabulo, ki je nastala kot posledica sestopa realnosti v fikcijo, razkriva življenja koncem osemdesetih, čas, ko je perestrojka že nastopila, in respektivno tudi čas po perestrojki, ki ni v ničemer drugačen tistemu iz šestdesetih in sedemdesetih, ko se je svet delil na vzhodni in zahodni del, na dva svetova v enem. Carréjevi razosebljeni junaki pripovedujejo v nabrekliem jeziku svoje usode in svojo majhnost v svetu, ki ga vodi skupina ambicioznih in neusmiljenih ljudi. Carré je, resda nehote, pa vendar posegel tudi v našo stvarnost; namignil na grozo jugoslovanskega vzhoda in zahoda.

Tadej Čater

DEMOKRATIZACIJA UMETNOSTI

Aleš Erjavec, Marina Gržinič: Ljubljana, Ljubljana

Mladinska knjiga, Ljubljana 1991

Knjiga je vodič po socialno-kulturnih, umetniških in delno tudi političnih dogodkih, ki so zaznamovali slovensko prestolnico v minulem desetletju. Natisnjena je bila v slovenskem in angleškem jeziku in bo na ta način prispevala k mednarodni predstavitvi Ljubljane v času priprav na XVII. svetovni kongres oblikovalcev ICSID. »Ljubljana, Ljubljana« se od običajnih monografij, kamor bi lahko na prvi pogled pripisali tudi pričujoči naslov, razlikuje po tem, da so bili dogodki videni in ovrednoteni z očni filozofa in sociologinje (čeprav bi bila knjiga lahko tudi bolj avtorska). Delo je omembe vredno predvsem zaradi zelo bogatega slikovnega gradiva, ki sta ga z nekaterimi izjemami v glavnem prispevala fotografa Damjan Gale in Miha Škerlep in sistematičnega, vestnega izbora materiala iz obdobja desetih let, v katerih pa se je Ljubljana vsebinsko-socialno politično in oblikovno-arhitektonsko verjetno intenzivneje spreminjala kot v vseh dotedanjih povojnih letih. Avtorja knjige, ki se vsak na svoj način ukvarjata z umetnostjo oziroma sociologijo in filozofijo, sta performance na kulturnem in umetniškem prizorišču povezala s politično in socialno evolucijo osemdesetih. Erjavec in Gržiničeva kažeta na nov duhovni in materialni image Ljubljane, ki je svojo spremenjeno podobo pridobivala vzporedno z rojstvom

slovenske politične pomladi.

Knjiga je tematsko razdeljena na šest poglavij, od katerih se vsako posebej osredotoča na posamezne segmente takega kompleksa, kot je desetletni prerez socialno-kulturno-umetniškega življenja neke urbane sredine. Začetek knjige je zgodovinska slika dogodkov, ki so privedli do znanih družbenih sprememb v Sloveniji s poudarkom na medijih, od katerih so posebej omenjeni *Radio študent*, *Mladina*, *Nova revija* in *Tribuna*. Veliko prostora je namenjenega aferi JBTZ in spremljajoči uniformirani subkulturi. Če ne veste, zakaj na burek odreagirate z nein danke, poiščite odgovor v Ljubljani. Enako velja za tiste, ki si še vedno niso na jasnem, kam so Mamulo pošiljali pisci uličnih grafitov, zakaj je sedel Igor Vidmar, kaj je tako imenitnega v Sax Pubu, kje v Ljubljani je in in kje out in zakaj mora vsak zaveden Kranjec vsaj enkrat v življenju stopiti v Cankarjev dom. In kaj je pretresalo kulturno Ljubljano osemdesetih? Na gledaliških odrih so bila to plesna gledališča, Pandurjevi spektakli in Živadinovi debakli. Rodila se je NSK, na pohodu je bil video art, ŠKUC je imel par dobrih razstav, za slovensko TV je bil Studio Ljubljana menda pridobitev...

Če ste tem stvarjem sledili, potem verjetno ne boste izvedeli veliko novega, knjiga pa je koristna predvsem za tiste, ki ljubijo sistematičnost in radi gledajo dobre slikanice.

Mira Mencin

ŽIVAHNI PTIČJI GOZD

Raymond Smullyan: Oponašati oponašalko, Logika d.o.o., Kamnik, 1991. Prevedla Mateja Šajna.

Zanašanje na možnost, da bi to lahko bila prva knjiga v zbirki Univerza za 21. stoletje, zdaj zamišljeni kot zbirki prevodov, ki bi jih opravili študenti kot diplomsko delo, nato pa bi takšno delo izdala mentorin študent, se je izkazalo za iluzorno, saj je že na Oddelku za germanistiko, smer prevajanje naletelo na negotovanje, potem pa je bila prošnja v celoti zavrnjena in sta si urednika *dr. Manca Košir* in *dr. Izidor Hafner* že lahko oddahnili od dela. Da pa je iz tega tudi možno dokazati čas in ptice v njem oziroma sklepati na bližnjo prihodnost, pa je uganka, za katero rešitelja zaslužno povišamo v viteza...

S takšnim nagrajevanjem je začel ameriški logik Raymond Smullyan, ki, kot sam pravi, piše za otroke pod osemdesetim letom. V slovenskem prevodu so izšle že štiri njegove knjige (*Poznate naslov te knjige?*, *Šahovske skrivnosti Scherlocka Holmesa*, *Alica v deželi ugank*, *Dekle ali tiger?*), sicer pa je bila prva knjiga *Teorija formalnih sistemov*, hkrati tudi njegova doktorska disertacija, a se je v svojih delih pokazal tudi kot poznavalec vzhodne filozofije (*Tao molči*).

V knjigi *Oponašati oponašalko* se poleg logičnih ugank (ki so zanimive tudi, če jih ne rešimo) srečamo s kombinatomo logiko, ki je precej abstraktna znanost in se ukvarja z objekti, imenovanimi kombinatorji, katere v knjigi zamenjujejo ptice.

Začarani gozd je tako poln različnih ptic: oponašalka (O) je na primer tista, katere odziv na poljubno ptico (x)

je enak odzivu x-a samega nase. Če se npr. govori, da je vsaki ptici v gozdu všeč vsaj ena ptica, in hkrati gre naokrog tudi glas, da je vsaj ena ptica, ki ji ni všeč nobena ptica, je recimo to osnovni problem področja, prej omenjenega kot *kombinatorna logika*. (Op.: Pravilna je prva govornica.) Tukajšnje ptice so samoljubne, spravljive, srečne, normalne, zveste..., razglabljam o ptici identitete, ki vse, kar stori, ko jo pokličemo s katerokoli ptico x, je to, da pač ponovi x. Smullyan ugotavlja, da je pravi razlog za njeno navidez dolgočasno vedenje to, da je izredno dobrega srca, in ji je zato všeč vsaka ptica. Če pa je v gozdu škranec, lahko sklepamo, da je vsaki ptici všeč vsaj ena ptica. Igrajmo se najprej in iščimo ptico modrijanko, ki se, ko zakličemo ime ptice x, odzove z imenovanjem ptice, ki je x-u všeč. Ste vedeli, da taka ptica obstaja? Ptica pa je v gozdu v izobilju: od modre sinice, iz katere se da izpeljati veliko koristnih ptic (goloba, kosa, grlico, meniščka, slavca...) in njenih sorodnikov, tudi čudnih, čvekavih, čudežnih, čenčavih, aristokratskih in plebejskih ptic ne manjka.

Če boste praznično obiskali Gozd brez imerja, vedite, da nobena ptica tega gozda nikoli ne poje, bolj zabaven je Gödlov gozd, kjer pojejo samo ptice, ki so članice neke družbe, v Mojstrskem gozdu pa je vstop dovoljen samo eliti in če niste nikoli razmišljali o sebi - dobro premislite, predno boste vstopili! Ha, ha, verjetno niste vedeli, da *elita* definira vsakega, ki želi vstopiti in pravilo v resnici ne izključuje nikogar. A vendar je tu še neka skrivnost, obstajajo tudi izločenci... So bili bogovi vsevedni, ko so gradili ta svet?! Ampak to je že druga zgodba.

Petra Radovič

David Lodge: »After Bakhtin«, Routledge, London, 1990.

Naslov zbranih (ali pa izbranih) del Davida Lodgea mora biti »Confessiones«. Kaj ubogega Angleža sili v tolikšno zaupljivost (zlasti, ker nikoli ne veš, kdo vse utegne tvojo pisavo aktivirati), ne vem. Morda osebni problemi z identiteto. Je namreč nekakšen mešanec (križanec) - anglo-francoz po poklicu. Gnilo jajce, ki doma (v Veliki Britaniji) smrdi po francoskosti, Francozom pa je preveč angleški. Kakorkoli že, z vztrajnim presajanjem strukturalizma, poststrukturalizma, dekonstrukcije (in kar je še kontinentalnega) na britanska tla si je najbrž prislužil poseben kotichek v literarni beznici »Evropa«.

Na Balkanu je zagrmel zlasti po prevodu razvpitega literarnoteoretskega dela *The Modes of Modern Writing*, kjer je s kategorialno dvojico metaforičnost/metonimičnost (sposojeno pri Romanu Jakobsonu) poskusil klasificirati zlasti moderno književnost. Poskus kreativne interakcije tradicionalne angleške literarnoteoretske misli z evropskim strukturalizmom (deloma tudi že s poststrukturalizmom) je vzbudil precej zanimanja, ki pa se je do danes že skoraj povsem poleglo.

Toda Lodge se ne da. Bolj ko se verbalno priklanja neki imanentni nedoločnosti vsega, bolj ga srbi vzpostavitev sistema, ki naj tokrat temelji na dihotomiji mimesis/diegesis. Spet je posegel v slovansko dušo, to pot Bahtinova, in spet se zdi njegov poskus dovolj zanimiv, čeprav prav toliko vprašljiv. Skozi to optiko ponuja Lodge precej umirjeno motrenje nečesa, kar tudi sam imenuje postmodernizem, in sicer na način preseganja dualizma mimesis/diegesis (podobno kot je v Načinih modernega pisanja z dvojico

metaforičnost/metonimičnost). Tako pristavlja kamenček k mozaiku rehabilitacije najbolj pozabljenega misleca dvajsetega stoletja - Mihaila Mihailoviča Bahtina, ki (iz Rusije dvajsetih let z ljubeznijo) pošilja najbolj sveže impulze za motrenje dogajanja v umetnosti (oz. delu umetnosti) po modernizmu, za motrenje neke post ali bolje onkraj-ističnosti. Reševanje lastne zadrege s pogledi nazaj je že dalj časa v čislih, po koncu osemdesetih sodeč kaže, da bo najbolj »gledan« (eksploatiran) prav Bahtin, zlasti s teorijo romana in postavitvijo le tega (kot antižara) kot diskurzivnega modela tako beletristike kot teorije (v tej točki se je tudi s Francozi najbolj našel). Dovoljš, da ta odstavek končam z obema skupaj, - z Lodgeovim citiranjem Bahtina (ki najbolje indicira polje, po katerem potuje Lodge)? »Nič dokončnega se še ni zgodilo v svetu, zadnja beseda sveta in o svetu še ni bila izrečena, svet je odprt in svoboden (neomejen), vse je še v prihodnosti in bo vedno v njej.«

Zaključujem z začetkom - s tamanjem, izpovedmi. Slovita izpoved iz uvoda v *Načine modernega pisanja* - da ob prvem branju Barthesa ni imel pojma, kaj bere in se mu je šele čez štiri leta začelo jasiti - je gotovo poskrbela za prijetno uvodno počutje marsikaterega bralca. Tu pa vedri z izpovedmi o prekletosti akademskosti, zato obljudlja razrahljati akademske vezi, početje literarnoteoretskih profijev ga ne bo več zanimalo, še manj njihovo tekmovanje, hlepenje po takojšnjem reflektiranju vsega, kar se pojavi... Naj se grejo sami »a kind of business«. No, do sedaj se je najbrž že pomiril.

Vlado Škafar

L I T E R A T U R A

AMERIKA, TOPA ŽIVAL

Pri pogovoru za Spiegel.

Leta 67 je s stotisoč enakomiselnimi korakal proti Washingtonu, besen zaradi vojne v Vietnamu. Delo o Washingtonski protivojni demonstraciji mu dve leti zatem prinese Pulitzerjevo nagrado.

Njegovo najnovejše, "Harlot's Ghost", pa ima 1312 strani. Sedem let je Mailer pisal o tem in preštudiral čez sto knjig o CIA. V drugem delu namerava razsvetliti labirint te ameriške obveščevalne službe.

V pogovoru za Spiegel govori o sebi, svojem delu, protislovjih Amerike in nalogah pisatelja.

V slabo voljo ga spravlja zlasti misel na gospodarsko depresijo, izza katere prežijo sile zla. Sovraštvo med belim in črnim se je zaostri do skrajnosti, zato ni izključen upor v getih. Kaj lahko si je predstavljati internacijska taborišča in kršenje državljanskih pravic.

Resda ne gre pričakovati fašizma v podobi rjavosrajčnikov, temveč bolj v nastanku fašistične mentalitete, ki je prva predpostavka

fašistične države.

Že leta 1968 je v bestsellerju "Vojske iz noči" zapisal: "Amerika, očarljiva lepota brez primere - sedaj lepota z gobastim obrazom".

"Med vojno v Vietnamu nas je napadla duhovna gobavost - ta načelno spodobna in atraktivna nacija se je navzela odurnega duha.

Problem z mamili pred Vietnamom niti približno ni bil tako katastrofalen,

Norman Mailer že desetletja velja za enega najbolj progresivnih ameriških mislecev. Kot vojni veteran je opisal psihični teror nad vojaki v vojni v l. 1948 objavljenem romanu "Goli in mrtvi", ki je postal svetovni bestseller.

kot je danes. Toda Vietnam je le del bolečin, ki si jih je Amerika sama zadala.

Kljub temu, da je situacija tako dramatična, so ameriški intelektualci preveč apatični in izčrpani, da bi odšli na barikade. Tudi to je eden od razlogov za strah pred bohotenjem fašistične mentalitete.

"Opravka imamo s strašno zmedeno situacijo. Nihče pravzaprav ne ve, kje je sovražnik in če sploh imamo kakega sovražnika. Je to še družba, s katero se hočemo identificirati?"

Intelektualci, ki si zaslužijo takšno oznako, so obtičali v bojih na življenje in smrt med komunizmom in antikomunizmom.

Kaj je ostalo od ameriških levičarjev, kritikov ameriškega establishmenta? Problemi so tako daljnosežni, da navsezadnje preostane le še brezbriznost. Nihče ne pozna rešitve. Kaj storiti?

"Kot narod smo vedno trpeli zaradi zagledanosti vase, samopomilovanja in neznanske hinavščine. Zdi se mi, da te tendence z vsakim dnem še bolj naraščajo."

Angažirani pisatelji, kot sta Heinrich Bll v Nemčiji in Jean Paul Sartre v Franciji, v Ameriki nikoli niso bili pretirano moderni. Tisti, ki so se lotevali socialnih tem, niso veljali za velike romanopisce. Ernest Hemingway npr. je bil politično povsem neučinkovit. Prav tako William Faulkner, ki je bil po vsej verjetnosti konzervativec, ni imel nikakršnega interesa za

Mailer-Idol

de Gaulle

politiko.

Eden od razlogov, zakaj v Ameriki ni nobenega pisatelja, ki bi bil tudi politično aktiven, bi bil lahko tudi v tem, da občutek jeze blokira pisanje dobrega romana. Pri pisanju je mogoče napredovati s pomočjo ironije, ne pa razjarjenosti.

Mailer si pri tem ne dovoli sodbe o ameriških pisateljih kot oportunistih, ki se izogibajo družbeno relevantnim temam, ker le te ne bi prinašale niti denarja niti slave. Iz lastne izkušnje namreč ve, da bo vedno težje ugotavljati, kdo je dejanski sovražnik.

Kdor bo v prihodnosti pisal serijske romane, bo to počel, ker dejansko tako hoče, vendar brez izgovora, da se s tem preživlja. Treba je poučevati na univerzi ali se poročiti z bogato žensko, da bi si še lahko privoščili luksuz pisanja. Dohodki od prodaje knjig ne bodo več zadoščali.

Pisatelji bodo v nekaj desetletjih postali nepomembni, družbeno priznani, vsekakor pa brez kakršnega koli vpliva.

Takšna znamenja vodijo v **ostudno kulturo televizije**. Če živite z ovco, ki vam neprestano beketa v glavo, potem sami postanete bedasti in se povsod obnašate kot ovce. Amerika ni več tako mikavna, kot je bila nekdanj, ljudje so otopeli.

"Nekaj je treba razčistiti enkrat za vselej: Bil sem levičar, toda liberalce nikoli - že tri desetletja sem levi konservativec. Zato upanja ne iščem pri liberalcih. Z upanjem me navdaja konec hladne vojne, ki je kapitalizem obdaril z nekaj zanimivimi problemi. Le ti zahtevajo načelni razmislek. Ameriški kapitalizem je izgubil starega dobrega prijatelja, kraljestvo zla."

Pritiska od zunaj, ki bi Ameriko držal skupaj, ni več. Amerika je prepuščena sama sebi. Treba je rešiti probleme tega kapitalizma, kajti od Adama Smitha se je tako oddaljil kot komunizem od Karla Marxa.

V preteklosti Normana Mailerja je nekaj pripetljajev, ki na njegovo življenje mečejo senco.

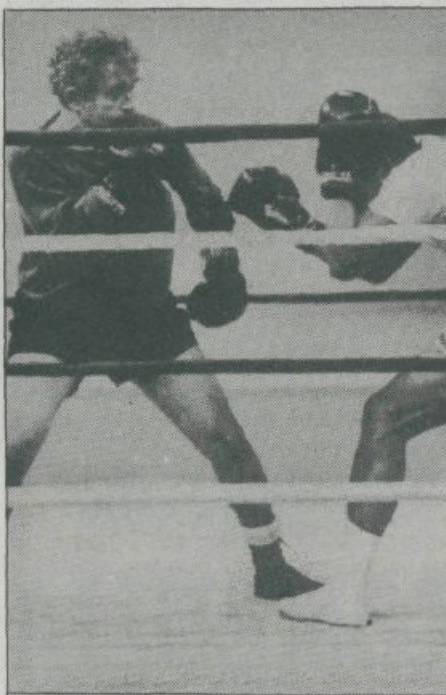
Tu je obdobje nespametnega uživanja alkohola in mamil, kar ga je navdajalo z občutkom, da je genij; potem drama z njegovo drugo ženo, ki jo je napadel z nožem in jo težko poškodoval; moreč spomin je tudi njegovo zavzemanje za na dosmrtno ječo obsojenega morilca Jacka Abbota,

ki mu je leta 1981 izposloval oprostitev. Nakar je ta, le šest tednov po izpustitvi iz zapora, ponovno moril.

Ena izmed senc v njegovem življenju je tudi samomor Ernsta Hemingwaya. "Ta samomor je nas avtorje za nekaj prikrajšal, ker smo verjeli v Hemingwaya, njegovo vitalnost, življenski duh in moč. Hemingwaya nisem zadosti dobro poznal, zato sem se dolgo oprijemal laži, da je bila to nesreča."

V knjigi "Harlot's Ghost" pravi takole: "Začenjam verovati, da je ta svet poln genijev, toda le malo jih preživi".

Takšni geniji so zanj Fidel Castro, Charles de Gaulle, Muhammad Ali, svetovni mojster - ne le v boksu.

Mailer v ringu.

Muhammad Ali je karizmatična osebnost, heroj v surovem svetu boksarjev, kateremu je tudi sam pripadal, dokler mu pred osmimi leti tega nista preprečila artritis in razbito koleno.

"Bobneči ogenj boksarskih rokavic nekoliko spominja na artilerijsko obstreljevanje ali nevarnosti avtomobilskih dirk. Če se brez poškodb prebiješ skozi takšne izzive, ostane občutek olajšanja ali vzvišenosti."

Med genije prišteva tudi Pabla Picassa, o katerem sedaj, osemnajst let po njegovi smrti, pripravlja knjigo.

Picasso je bil levičar, celo član komunistične partije Francije, toda za Mailerja nikakršen pravi komunist,

ker je bila to le vloga, ki jo je igral. Delal je na lastni legendi, naslikal in spreminjal jo je kot svoje slike.

"Cenim ljudi kot so William Kennedy, Styron, Gore Vidal, Updike, Vonnegut, Bellow, toda moji najožji prijatelji niso med pisatelji."

Kakšne posebno pristne osebne zveze ni bilo niti z Arthurjem Millerjem, ki je kot pisatelj občudoval isto žensko kot Mailer, Marilyn Monroe. Kaj ga je tako fasciniralo na njej?

"Njo zavračajo kot bedasto blondinko. Dejansko pa je bila izredno talentirana, imela je izboren smisel za komiko. Zame je bila čudovito lepa, toda ne na nek eleganten način. Bila je tako prelepo seksualna, nekakšna preprosta, sladka seksualnost je žarela iz nje, njene kretnje so bile subtilne. V enem stavku: nad njo sem bil navdušen."

S feministkami se ne razume ravno najbolje. Zameri jim, da mu očitajo izjavo, ki so jo iztrgale iz konteksta v knjigi "Prisoner of sex", ko naj bi dejal, da je posebna naloga ženske dovolj dolgo bivati na zemlji in roditi otroke, kar je njen prispevek k izboljšanju človeštva."

Nikdar se ni znebil naziva seksist. Vendar če je nekdo šestkrat poročen, je treba upoštevati, da se temu ustrezno rodi precej otrok. V njegovem primeru devet.

Zdi se mu, da ga feministke preprosto ne morejo razumeti. "Mojih knjig ne berejo. Kako naj potem presojuje moje misli? Na nekaterih koledžih in univerzah, kjer poučujejo feministke, so moja dela na seznamu prepovedanih knjig."

Ko je bil star petindvajset let, so kritiki njegovo knjigo "Goli in mrtvi" slavili kot "največji vojni roman stoletja". Vsak poznejši roman se je potem primerjal s tem prvim, največjim.

Pričakuje, da bo fasciniral tudi "Harlot's Ghost", katerega prva polovica je že gotova.

Temeljno vprašanje pa zanj danes ni v tem, ali mu bo uspel velik met, temveč kakšna bo usoda literature, katere prihodnost je po njegovem bolj mrka.

Po intervjuju v Spieglu povzel M.O.

VELIKA ČETVORKA I. LITERARNE LIGE

Kar tako, recimo za zabavo, sestavimo veliko četvorko prve literarne lige v komediji. Stvar seveda ni tako zelo enostavna, kot bi se to morda na prvi pogled zdelo. Jasno, veliko lažje je sestaviti ali je bilo sestaviti veliko četvorko prve zvezne nogometne lige, ker je pač bilo vsem že zdavnaj jasno, da imajo Crvena zvezda, Partizan, Dinamo in Hajduk najbolj zajetne finančne zaloge, da so to klubi s tradicijo, kot radi rečemo, ki so imeli močno zaledje v drugih manjših, največkrat regionalnih, moštvi. Pri sestavi velike četvorke v komediji je ničkoliko problemov; z drugimi besedami, en rešen problem odpira novega in tako v nedogled. Kljub vsemu si upam brez podrobnejše argumentacije (prvič, zaradi prostorske stiske, in drugič, zaradi pomanjkanja argumentov, ki jih pri takšnih in podobnih sestavljanjih vedno in skorajda nujno umanjka) zastaviti velike štiri, ki so tako ali drugače sooblikovali dramski žanr, ki ga danes imenujemo komedija in ki je žal tudi še danes podcenjen (Vladimir Kralj je v Dramaturškem vademekumu bistro zapisal, da je »verjetno lažje napisati povprečno tragedijo kakor pa dobro povprečno komedijo«, iz česar lahko sklepamo, da si komedije dramatik enostavno ne upajo pisati - med drugim, seveda): 1. Aristofan kot najvidnejši predstavnik stare atiške komedije, 2. Calderon de la Barca, španski komediograf, ki je komedijo prepojil s filozofsko tematiko, česar do danes ni bilo sposoben še nihče izmed njegovih nadaljevalcev, 3. Moliere, francoski komediograf in gotovo najpomembnejši predstavnik klasicistične komedije ter 4. Peter Shaffer, britanski pisec sodobnih komedij, ki enkrat nadaljuje tradicijo domače britanske komedije, sklicujoč se na Shakespeara, in drugič, v svoje komedije vpleta domala vse najpomembnejše izsledke Aristofana, Calderona in Moliera, ter tretjič v ničemer ne spominja na prej omenjene tri svetovne komediografe. Z drugimi besedami, Peter Shaffer je pisec komedij za vsak čas in za vsak prostor ter hkrati avtor za vse in za nikogar; je preprosto dober

V KOMEDIJI

(3. premiera v SLG Celje v sezoni 1991/92; Peter Shaffer: Črna komedija)

Slovensko ljudsko gledališče Celje

ČRNA

KOMEDIJA

Peter
Shaffer

SEZONA 1991 -
GL. LIST, ŠT. 2

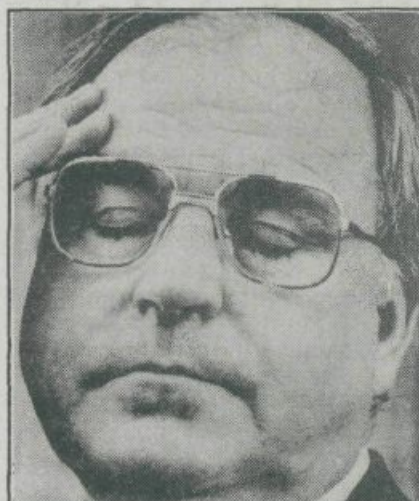
komediograf. Edina razlika med omenjenimi tremi dramatikami in med Shafferjem je v tem (in zaradi tega bi me morda lahko kdo prav fino sesul, rekoč, da »mulc spet piše neke povsem apriorne sodbe,« recimo), da tako Aristofana kot Calderona in Moliera najdemo v leksikonu Cankarjeve založbe Svetovna književnost, Shaffer je pa tam izpadel; seveda pa to, da ga v leksikonu ne zasledimo, še ne pomeni, da je zanič in za zgodovino svetovne komedije nepomemben avtor.

Režiserja Vinka Möderdorferja ta podatek seveda ni v ničemer motil. Shafferjevo komedijo, črno farso, *Črna komedija* je preprosto vzel v roke (najbrž potem, ko jo je Zdravko Duša zares fantastično prevedel) in jo postavil na odru Slovenskega ljudskega gledališča v Celju. To lahkotno, tekoče in do neke mere celo družbenokritično delo je zavil v črno-belo tehniko in nas spustil v čas nastanka te drame, v leta, ko še nismo poznali barvnih televizorjev.

Gledališče končno tudi je neke vrste televizija ali je televiziji vsaj bližje kot pa npr. kinematografom, prav tako kot televizija tudi gledališče ukinja črto med fikcijo in realnostjo, kar za kino ne moremo nikoli in nikdar trditi, če si izposodim misli znanega francoskega poststrukturalista, ki je kasneje prestopil v moštvo lacanovcev. Tako kot so televizijski junaki naši junaki, naši vsakodnevni ljudje, tako so tudi junaki iz gledališča, Shafferjevi junaki ali pa tisti, ki njegove junake oblikujejo (konkretno so to Bojan Umek, Darja Reichman, Jerca Mrzel, Janez Bermež, Drago Kastelic, Marjan Bačko, Vesna Jevnikar in Borut Alujevič), naši junaki, ljudje, ki jih srečujemo vsakodnevno v vrstah pred blagajnami modernih supermarketov, na ulicah, ko se ob njih nehote butamo, v servisih za popravilo Obodin pralnih strojev... Skratka, kot da bi Möderdorfer slutil, da smo prišli v celjsko gledališče gledat javno ekranizacijo Shafferjeve komedije. Z eno besedo, po kranjskem Do-Re-Mi-Fey-Deau, še en zadetek v polno.

Tadej Čater

NAGRADNA KRIŽANKA

sestavi: SIMON BIZJAK		SISTEM PRODUKTOV ŠTEVIL OD 1 DO 10	VRSTA ANTILOPE	OSEBNI ZAIMEK	KOS SUKANCA	TRIBUNA	AM SOCIJALOG RUSKEGA RODU (PTRIM)	GRŠKA ČRKA	VELETOK V ZAHODNI EVROPI	DRUŠTVO NARODOV	JAVOR (LAT.)	VEČANJE
	KMET V SAHU					HRV.IGRALEC (IVO)						
	VSEMOGOČNOST					HUDOBNA STARKA (ETN)						
	20. IN 17. ČRKA			KRAŠKO VINO						ERICH SEGAL		
				VELIKO SL.PODUETJE						REKANA S.NORVESKE		
	LJUDSTVO V SIAMU				HOLMU			IME IGRALCA SHARIFA	SATIRIK BUCHWALD			
	TEŽNJA PO PREVLADI				5. IN 4. VOKAL				HELLU			
											NAJMANJŠI DELEC NEGATIVNE ELEKTRIKE	SL.HUMORISTIČNI PISEK MURNIK
TRIBUNA	PRIPADNIK PROTES-TANTSKE LOČINE	EGIPČ. BOG SONCA	KOPALIŠČE NA BRAČU (ZLATNI)	IZPAROMER PRIJETNO DRAŽILO								
	SL.MISJONAR IN SKOF (FRIDERIK IRENEJ)				ANTON ASKERČ	TRIBUNA	LIT. JUNAKINJA KARENINA			KRILO RIM. KONJENICE		
	VRSTA VIŠNJE					TRIBUNA	UNESEK	BIVŠI SOVJETSKI NOGOMETAS BLOHIN	RUTENJ		EDNINA	JEZIK ČRNCEV BANTU
	SORODNICA V RAVNI CRTI NAPREJ				KOTOR					TRIBUNA	PESNIK GRA-FENAUER	
					VLAĐNI USLUŽBENEC						TOPOVSKI IZSTRELEK	
	TOMISLAV NERAJČ		IZUMRLI PTIC		POGANJEK, KLICA			ŠKOTSKO MOŠKO KRILO				ZORMANOVA LIT. JUNAKINJA, IZIDORA
	INDONEZLSKO IME ZA NOVO GVINEJO				NAMIG	SKAND. MOSKO IME			OBRI			
									OGABA			
	KP. NOVI-NARKA, POZ-NIALKA IT. GLASBE (MAJDA)					BIVŠA FR.-POL. SMUČARKA					PRAVLIČNA DEŽELA	
						KAVLA					PISEK FLEMING	
	JAP. PISATELJ (DŽUNIČIRO)						AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA	TETA, UNJA				
								NIKO KURET				
TRIBUNA	TRIBUNA	TRIBUNA	NAČIN NASTAJANJA GLUKOZE								TRIBUNA	TRIBUNA

											NAŠA BIVŠA DENARNA ENOTA	IRANSKO NOMADSKO PLEME
											DARUVAR	
	BIVŠI NOGO-METAŠ MÜLLER										PEVKA REDZEPOVA	
	LJUDSKA REPUBLIKA				KRAJ PRI OPATJI					PEVEC YOUNG		
					VNEMA, SKRB					UDAV		
	SPELEOLOG										DEL BIVŠE JUGO-SLAVJE	
	TERME PRI PADOVI										TUREK	
	HRVAŠKI ROKO-METAŠ										VRSTA RAČUNAL-NIKOV	

Med pravilno rešenimi križankami, ki bodo v uredništvo prispele do 15. januarja 1992, bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli po eno knjigo založbe Emonica

Podarim dobim

ali kako ljubiti domovino, čeprav jo vodijo bedaki?

Ljube bralke in dragi bralci, ker je priznanje naše ljube domovine s proslavo in ognjemetom predstavljeno na 15. januar, bom tudi jaz svoj izbruh navdušenja raje prihranil za tiste čase. Čeprav je stvar, boste priznali, zelo simpatična in se je nasploh odvila hitreje, kot smo pričakovali, in je sploh cool.

Ali so Švabi nabrisali ostale kar tako zaradi prestiža ali spet kujejo kakšen rajh, za nas v tej fazi sploh ni pomembno. Domači noži in jeziki se raje brusijo na nedokončani simfoniji o wrestlingu med premierom in zunanjim ministrom, ki se iz dneva v dan bolj nagiba na Rupsijevo stran. Pravzaprav je odprto samo vprašanje, ali bo zmagal po točkah ali s klasičnim knock outom. Toda, ker je »njen medvedek« že najavil skeč z užaljeno nevesto in odstopom v paru, je Lojzek takorekoč že na tleh, samo odšteti mu je treba do deset. Ruplov politični turizem je pač obrodil debela in rdeča jabolka in to bo za tiste z volilno pravico predvidoma dovolj. Zakaj tudi ne?!

Hkrati s predpriznanjskim žurom pa se začena tudi vseslovenski veležur, imenovan Podarim - dobim. In ker je leto nasploh pestro in bogato biló, bo pestro tudi v tej igrici. Pa ne samo športni! Letos smo dobili še vzporedni, po domače »državni Podarim - dobim«. Nekateri ga lepše imenujejo tudi odkup družbenih stanovanj ali dobredelna akcija za podporo korupciji. Ker je vsaka stvar za nekaj dobra, je tudi ta verjetno za koga, predvsem pa za tistega, ki se bolje znajde. Prodaja družbenih stanovanj v principu sicer še ni zločin, šenkavanje pa je. Vsak harlemski črnc ve, da se nepremičnino prodaja samo v stiski ali takrat, ko boš za ta denar kupil boljšo, ki bo čez dve leti vredna dvakrat več. Pri nas pa oblasti zmanjka cvenka, ljudstvo je zraven tega že tako v sranju in dovolj razjarjeno, da mu je treba nekaj ponuditi. In ni bilo boljše ideje, kot prodajati stanovanja po desetini realne vrednosti: spuliš jim še zadnjo marko iz štumfe in naslednji dve leti ne bodo razmišljali drugega kot o nakupu stanovanj. Reveži bodo spet nadrajsali, ker nimajo niti za krompir, kaj šele za desetino stanovanja, marljivi in pošteni pa so se že pred leti ali utopili v lastnem znoju in »cigl na cigl« zgradili lastno hišo ali kupili stanovanje po tržni ceni na kredit po roparskih obrestih in se zapufali za naslednjih petnajst let in nazaj. Tako sta sedaj soseda lenuh, ki je za deset tisoč orlčkov kupil stanovanje in je enkrat za vselej rešen vseh muh, in zajeban poštenjakar, ki je pred dvema leti nakraspal skupaj s tetami in dedkovimi zlatniki trideset tisoč mark za polog kredita, ki mu bo naslednjih petnajst let posvečal vsaj polovico družinskega proračuna. Lahko verjamete, da bosta še naprej dobra soseda, sploh če ima prvi zraven novega stanovanja še dve stari mami z garsonjerama za pet tisoč mark in bo iz prve čez dve leti

HAMFRI
BOGART

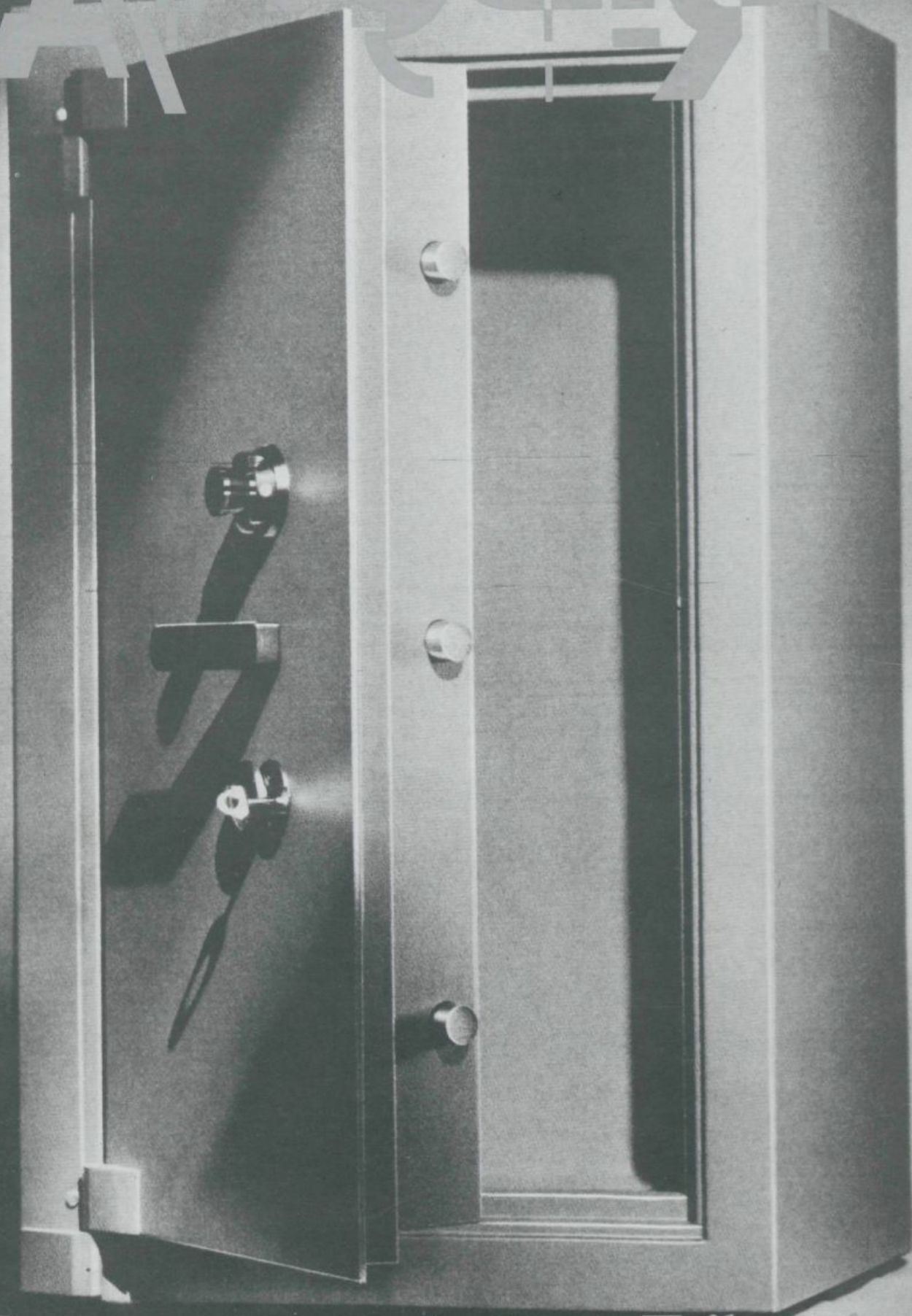
nastal bel mercedes, v drugi pa bo naskrivaj čohljal podnajemnico, ki ji bo zraven tega še kasiral tristo mark, ravno toliko kot njegov marljivi sosed plača kredita. Skratka, stanovanjski zakon je nekaj resnično genialnega. Tudi če odmislimo, da ima že vsak malo boljši državni uradnik ali nosilec spomence v paci že vsaj dve vojaški stanovanji in da bo kakšen bivši krojilec usode majhnega naroda za pet svojih plač odkupil vilo z bazenom, je vse skupaj na robu blaznosti. Država, ki nastaja, seveda ne stane malo, in vendar se človek vpraša, če v takšnem primeru ne obstaja kakšna bolj sofisticirana metoda, kot je spičenje nepremičninskega premoženja. Se bo pač potrebno navaditi, da oblast v tej državi bolje prepričuje, kot trguje. Že od nekdaj! Pa lep pozdrav in poiščite kakšno starko, ki bo ravnokar škripnila, da vam zadnji trenutek zapiše stanovanje, če še ni prepozno!

V Ljubljani, 19. decembra 1991

Vaš Hamfri Bogart

P.S. Kdo so geniji, ki so državljane »stimulirali« h kupovanju avtomobilov preko Hrvaške in obrisali proračun naše domovine za nekaj sto milijonov dolarjev, pa tako ali tako vemo. Še zmeraj sedijo v vladi. S svojim šefom na čelu!

AMULJET

Posvečeno nebralcem Tribune!